

Møte onsdag den 6. mars kl. 10

President: Inge Lønning

Dagsorden (nr. 58):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 12)
2. Referat

Presidenten: Representantene André Kvakkestad, Jan Sahl, Inger S. Enger og May Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Oslo, Ola Elvestuen, har tatt sete.

Fra representanten Torbjørn Andersen foreligger søknad om velferdspermisjon i tiden fra og med 6. mars til og med 22. mars.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Arne Austenå, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Arne Austenå er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Oddvard Nilsen (H): Jeg foreslår Øyvind Halleraker.

Presidenten: Øyvind Halleraker er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Øyvind Halleraker anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Karin S. Woldseth vil fremsette et privat forslag.

Karin S. Woldseth (FrP): På vegne av Ulf Erik Knudsen, Per Sandberg, Øyvind Korsberg og meg selv, og sannsynligvis store deler av den norske befolkning, har jeg gleden av å fremme et forslag om skrinlegging av operaprojektet i Bjørvika.

Presidenten: I og med at den norske befolkning ikke er til stede, anses det som ikke sagt.

Representanten Øystein Hedstrøm vil fremsette et privat forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP): På vegne av Lodve Solholm og meg selv vil jeg fremme et forslag om å fjerne importvernet for poteter som et ledd i å øke tilbudet av kvalitetspoteter til norske forbrukere.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik vil fremsette et privat forslag.

Harald T. Nesvik (FrP): På vegne av stortingsrepresentantene John I. Alvheim, Øystein Hedstrøm og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om å be Regjeringen utrede effektene av å innføre redusert merverdiavgift på legemidler.

Presidenten: Disse forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne Bondevik
- statsråd Erna Solberg

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Kristin Halvorsen.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille statsministeren et spørsmål.

Jeg vet at regjeringspartiene nå jobber med en plan for å motvirke fattigdom i Velstands-Norge. Det er mange som sliter med et inntektsnivå som ligger langt under det en trenger for å være en vanlig deltaker. Nå er det ganske mange som opplever dette på kroppen akkurat i disse dager. Det er folk på attføring som rammes av de regelendringene som er gjennomført, men som også rammes av at man ikke har klart å få på plass et datasystem i Aetat som er slik at de får de pengene de faktisk skulle hatt. Dette betyr at en del får inkassovarsler og er i en veldig utrygg situasjon. Mange må knegå familien sin for å låne penger både her og der. Mange føler veldig stor usikkerhet og føler nettopp den fattigdommen som Bondevik har sagt at han ønsker å avskaffe, på kroppen.

Er det slik at Regjeringen nå vil legge opp til en kriseplan som for det første gjør at man kan forskutteres for hva man faktisk har krav på i forhold til de attføringspengene som er utelatt? Og for det andre: Vil Regjeringen gå inn og dekke de eventuelle inkassogebyrene som staten har påført noen av dem som har minst å rutte med her i samfunnet?

Presidenten: Jeg ber om at man respekterer taletiden.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For det første er det riktig at Regjeringen arbeider med en plan for ytterligere tiltak for å motvirke fattigdom. Samarbeidsregjeringen la jo inn tiltak allerede i det vedtatte budsjettet på 250 mill. kr mer enn det Stoltenberg-regjeringen hadde foreslått, men vi vil fortsette med en plan for ytterligere tiltak.

Det er riktig som SVs parlamentariske leder peker på, at situasjonen i Aetat og innføring av et nytt regelverk for attføringsytelser har påført flere mennesker betydelige problemer. Det skyldes dels at innføring av 14 dagers etterskuddsvisе utbetalinger medførte forskyvninger i utbetalingene, noe som har ført til at en del brukere fikk likviditetsproblemer, slik Kristin Halvorsen nå pekte på. Dels skyldes problemet med forsinkelser hos Aetat som følge av innføring av nytt regelverk og omlegging til nytt datasystem, som også SVs parlamentariske leder var inne på. Derfor har Arbeids- og administrasjonsdepartementet nå bedt Aetat om å intensivere arbeidet med informasjon, særlig omkring utfylling av meldekort. Meldekortsystemet og reglene for attføringspenger og attføringsstønader skal gjennomgås i lys av de erfaringene Aetat nå gjør. Regjeringen har lagt til grunn at dette arbeidet også vil kreve ekstrabevilgninger for å kunne rette opp den vanskelige situasjonen som Aetat og ikke minst Aetats brukere nå har kommet opp i. Det vil vi komme tilbake til i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Når det så gjelder spørsmålet om eventuelt å forskuttere og om inkassogebyrer, får jeg ta det opp med arbeids- og administrasjonsministeren som rette vedkommende, men jeg kan love representanten Kristin Halvorsen at Regjeringen også ser alvorlig på de problemer som brukere av attføringsytelser har kommet opp i på grunn av situasjonen i Aetat.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg må dessverre si at jeg ikke er sikker på at Regjeringen forstår alvorret i situasjonen og hvor dyrt det er å være fattig. Dette er jo ikke en sak som en kan vente med til revidert nasjonalbudsjett, i og med at folk sitter med inkassobyråene på trappen i dag. Dette er jo ikke en sak der man, som når det gjelder mange andre grupper, kan håndtere folk som kanskje har noen kroner i banken. Dette er folk som ikke klarer å betale sine egne utgifter nå. Jeg synes det er en respektløs måte å behandle folk som har dårlig råd på. Jeg synes dette er Regjeringens test på om man forstår hvordan det er å leve på et eksistensminimum i et av verdens rikeste land. Er det virkelig slik at regjeringen Bondevik ikke vil ta ansvar for at de som nå på grunn av feil fra staten ikke har penger til å betale sine regninger, ikke kan få forskuttet beløpet ved at staten f.eks. tar kontakt med sosialkontorene og ber dem om å utbetale det folk faktisk har krav på, slik at situasjonen løses for den enkelte? Dette er jo situasjoner som gjør at folk ligger våkne om natten og ikke klarer å fullføre den attføringen de er i gang med. Disse blir uføretrygdede hvis det ikke snarest gjøres noe fra Regjeringen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Som jeg sa, ser Regjeringen alvorlig på dette, jeg tror faktisk vi forstår alvorret. Vi har drøftet det, og det var ikke min mening å si at vi skal vente med å gjøre noe som helst til revidert nasjonalbudsjett. Det jeg prøvde å si, og jeg tror jeg også sa det, var at bevilgningsoppfølgingen må komme i revidert nasjonalbudsjett, som vanlig er. Men det er klart at det kan være behov for akutte tiltak på grunn av en akutt situasjon som mottakere av attføringsytelsene har kommet opp i. Det har vi drøftet, det skal vi drøfte videre med sikte på rask handling, og, som jeg sa, jeg skal love å ta det ytterligere opp med arbeids- og administrasjonsministeren som ansvarlig statsråd i forbindelse med Aetat. Vi er klar over at mange mennesker som fra før av har det vanskelig, har kommet opp i en ytterligere vanskelig situasjon. Vi tar fattigdomsproblemene på alvor. Derfor har vi foreslått ytterligere tiltak utover det den forrige regjeringen foreslo, derfor jobber vi med ytterligere tiltak i en ny handlingsplan, og vi ser fram til et samarbeid med bl.a. SV for å få fart i dette arbeidet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP): Jeg hører at statsministeren og Regjeringen har drøftet dette, og også at Regjeringen og statsministeren har en handlingsplan på trappene, men situasjonen for disse menneskene er mye mer alvorlig enn som så. Det har allerede gått to måneder av dette året, og det finnes enkelte mennesker som fra før av har det veldig vanskelig, som faktisk ikke har fått sine utbetalinger ennå. Det andre forholdet her er at svært mange av de menneskene som har kommet opp i denne situasjonen, faktisk ikke har blitt varslet om denne før omgjøringen kom. Nå ligger det to forslag i Stortinget til behandling, men det vil jo ikke si at vi må avvente behandlingen av disse forslagene før en kan komme med tiltak. Så min oppfordring og mitt spørsmål til statsministeren er: Hva kan statsministeren nå gjøre umiddelbart for å avhjelpe den situasjonen som disse menneskene er kommet opp i?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg svarte jo dels på det i mitt første svar til representanten Kristin Halvorsen, nemlig at arbeids- og administrasjonsministeren allerede har tatt kontakt med Aetat når det gjelder disse problemene, også det som går på informasjon, meldekort, regler for attføringspenger, som skal gjennomgås. Men i tillegg har det kommet innspill fra Stortinget i dag ved representanten Kristin Halvorsen. De har jeg lovet å ta opp med statsråden som mulige ytterligere tiltak med henblikk på rask handling.

Presidenten: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Denne saken har vist en ganske oppsiktsvekkende mangel ved de rutinene som Aetat møter denne reformen med, og man kan altså

miste utbetaling bare på grunn av at man krysser feil i et vanskelig skjema.

Arbeiderpartiet har tatt opp denne saken både i den interpellasjonen som kommer fredag og gjennom forslag i Stortinget. Regjeringens svar har vært at de har kuttet 30 mill. kr i budsjettet for Aetat. Det har forsterket problemene ved innføringen av denne reformen, og det har forsterket de problemer som etaten sliter med, og som gjør at man nå ser betydelig svikt i forhold til de ansatte, med de problemer som det medfører. Regjeringen har sagt at den kommer tilbake med en ytterligere bevilgning på 15 mill. kr. Er Regjeringens svar på disse store utfordringene at man skal kutte 15 mill. kr istedenfor 30 mill. kr? Har ikke Regjeringen et mer offensivt svar enn det?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det har vært en nedjustering av ressursene til Aetat i forbindelse med en bedre arbeidsmarkedssituasjon over lengre tid, det har Stortinget vært involvert i. Aetat har fått betydelige midler til å utbygge sine IT-systemer med sikte på mer effektiv saksbehandling og håndtering av oppgaver. Nå har mottakere av attføringsytelser kommet opp i en akutt vanskelig situasjon. Det er Regjeringen innstilt på å ta på alvor. Det løses selvsagt ikke bare ved en bevilgning i revidert nasjonalbudsjett, det kan og det bør gjøres mer før det. Det har Regjeringen begynt med, som jeg har vist eksempel på, og vi tar gjerne også ytterligere initiativ, slik vi har fått konstruktive innspill på her fra SVs parlamentariske leder. For øvrig vil jeg henvise til den interpellasjonen som Schjøtt-Pedersen selv nevnte, hvor en kommer nærmere inn på dette.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jens Stoltenberg (A): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Mye er bra i norsk helsevesen, men mye fungerer dessverre fortsatt dårlig. Det er pasientkøer, det er ventelister, det er korridorpasienter, og nå får vi meldingen om at flere sykehus kutter i psykiatrien fordi budsjettene er for trange. Dette er bakgrunnen for at Stortinget la opp til en vekst i antall pasienter fra i fjor til i år – opp mot 90 000 flere behandlede pasienter. Dette følges ikke opp av Regjeringen. I et brev til helseforetakene legger Regjeringen opp til null vekst i antall behandlede pasienter, og det betyr at det blir mindre satsing på helsevesenet enn det Stortinget la opp til. Regjeringens unnskyldning er dels at Arbeiderpartiet brukte 200 mill. kr annerledes innenfor helsevern for å redusere presset på sykehusene, og dels å vise til at det har vært en høyere vekst i antall pasienter i fjor enn forutsatt og at det skal videreføres, og at det kommer ekstra penger til det i revidert nasjonalbudsjett.

Ingen av de unnskyldningene holder. Hovedpoenget er at vi bør øke behandlingsskapiteten. Regjeringen legger opp til null økning, og det er for dårlig.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Regjeringen er opptatt av å styrke behandlingsskapiteten ved våre sykehus. Flere skal få behandling raskere. Heldigvis var det også ved siste årsskifte sammenlignet med det foregående en vesentlig reduksjon både i antall ventende og i ventetid. Den sykepleierstreiken som nå har pågått og som forhåpentligvis går mot en avslutning, har dessverre midlertidig økt noen av disse problemene igjen.

Som helseministeren sa i Stortinget 23. januar: På grunn av usikkerheten når det gjelder sykehusenes økonomi i overgangen fra ett regime til et annet, nemlig fra å være fylkeseide til å være statseide, skal vi ha en gjennomgang av situasjonen i revidert nasjonalbudsjett. Det er allerede klart, og jeg kan varsle at Regjeringen vil foreslå betydelige tilleggsbevilgninger. Det har vært, som også Stoltenberg var inne på, en kraftig aktivitetsøkning fra 2000 til 2001 på ca. 4,5 pst., mot opprinnelig antatt av Stoltenbergs egen regjering ca. 2 pst. Det betyr at behandlingsskapiteten nå er betydelig høyere.

Som helseministeren sa i Stortinget som svar på et spørsmål fra representanten Alvheim, vil vi sørge for at i hvert fall det rekordhøye aktivitetsnivået vi nå ligger på, som gjør at langt flere blir behandlet enn forutsatt, skal opprettholdes. Vi gjennomgår dette og drøfter det gjerne med partiene i Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, også hvor mye nye midler man kan legge inn. Man skal være klar over at allerede det nivået vi nå ligger på, vil kreve betydelige beløp, og vi vil også vurdere om det er mulig å legge inn ytterligere. Det er ingen unnskyldning for oss det Arbeiderpartiet gjorde ved budsjettbehandlingen i fjor høst. Men det er jo litt påfallende at Arbeiderpartiet som nå er veldig opptatt av å øke bevilgningen, og det er faktisk også Regjeringen, var de som foreslo et kutt på den aktuelle bevilgningen i fjor høst.

Jens Stoltenberg (A): Det er utmerket at man legger opp til å komme med penger i revidert nasjonalbudsjett til å videreføre aktivitetsnivået fra i fjor. Men poenget er at det er for dårlig, for Stortinget har lagt opp til en vekst på mange titusener behandlede pasienter fordi det er behov for det. Det er ventelister, køer og korridorpasienter, og det er ikke minst behov for å følge opp psykiatrisatsingen. Og da er det slik at selv om det har vært god vekst i fjor, er ikke det noen unnskyldning for å trappe ned ambisjonsnivået i år. Det er omtrent som å si at fordi Tore Tønne gjorde en utmerket jobb som helseminister og behandlet flere pasienter enn forutsatt, så kan Dagfinn Høybråten ta det litt med ro. Det er en helsepolitikk som jeg ikke vil anbefale. Dette har skjedd tidligere. Da har arbeiderpartiregjeringen kommet med penger både for å videreføre høy vekst året før og for å sikre ytterligere vekst i inneværende år. Den ambisjonen har åpenbart ikke Bondevik-regjeringen, for den har sendt et brev til helseforetakene der man sier rett ut: null vekst i antall behandlede pasienter. Det er det helseforetakene har fått beskjed om, mens Bondevik-regjeringen tenker og vurderer fram til revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Presidenten vil tillate seg å innskyte den bemerkning at det knapt er betryggende å la helseministerne behandle pasienter.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er enig i det. Selv så utmerkede både Tore Tønne og Dagfinn Høybråten er, er det sykehusene og ikke de som behandler.

Vi er glad for at behandlingsskapiteten har økt kraftig. Vi involverer gjerne Arbeiderpartiet og andre partier i hva dette vil kreve av nye uttellingene. Vi inviterer Stortinget til et samarbeid om dette.

Foretakene måtte ha et styringssignal før nyttår, det tror jeg representanten Stoltenberg er fullt klar over fra sin egen regjeringserfaring. Vi måtte også holde oss til de budsjetter som forelå, og den kraftige veksten som foreligger. Vi akter altså ikke å trappe ned. Helseminister Dagfinn Høybråten og Regjeringen tar ikke dette med ro, vi kommer til å legge inn betydelige ressursøkninger.

Når det gjelder psykiatrien, har sykehusene ikke anledning til å trappe ned egenfinansierte tiltak på grunn av øremerkede opptrappingsmidler, og dette tar vi nå opp med helseforetakene. Psykiatrien skal reelt styrkes.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (FrP): Statsministeren har tidligere i denne sal lovet å følge opp det som er klare ønsker fra Stortingets side.

I Budsjett-innst. S. nr. 11 står det:

«Dette flertallet finner at den foreslåtte produksjonsveksten på fra 1 til 2 pst. er satt for lavt...»

Det er fra 2001 til 2002. Og hva skriver så Regjeringen i brev til helseforetakene den 28. desember i fjor:

«Det skal styres med sikte på å ikke øke den gjennomsnittlige aktiviteten i pasientbehandlingen ut over det nivå som er etablert i løpet av 2001.»

Med andre ord gjør Regjeringen det stikk motsatte i styringsinstruksen til landets helseforetak. I stedet for å følge flertallets pålegg om å ha en økning – 1 til 2 pst. er for lavt – så gir de styringsinstruks om ikke å øke pasientbehandlingen, stikk i strid med stortingetsflertallets ønsker og stikk i strid med det som det norske folk skulle ønske, nemlig mer sykehusbehandling.

Hvordan forklarer statsministeren dette forhold til det norske folk, at han unnlater å følge et klart pålegg fra stortingetsflertallet?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Nå har jeg redegjort for det. Vi var enig i at 1-2 pst. vekst utover de 2 pst. som da lå i bunn, sannsynligvis ville være for lavt. Nå har det vist seg at veksten har vært 4,5 pst. i stedet for pluss 2 pst.

Disse tallene vil vi gjerne gjennomgå med både Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og andre partier som på samme måte som Regjeringen er opptatt av å styrke behandlingsskapiteten. Vi inviterer til et samarbeid om dette når vi kommer tilbake med betydelige tilleggsbe-

vilgninger i revidert nasjonalbudsjett. Og da kan vi også drøfte disse tall og hva det er rom for av ytterligere opptrapping.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): For det første oppfatter jeg statsministerens svar til Jens Stoltenberg når det gjelder psykiatri, slik at dette er et område der statsministeren garanterer en betydelig vekst uansett.

For det andre har jeg et spørsmål om helheten i sykehusøkonomien. Det har blitt gitt signaler fra Regjeringen i retning av at underbalansen i fylkeskommunene skal deles mellom fylkeskommunene og helseforetakene etter den andel spesialisthelsetjenesten utgjør av totalutgiftene. Det betyr altså at helseforetakene har et betydelig underskudd, og Regjeringen foreslår at de skal ta sin del av det opparbeidede underskuddet.

Dersom man gjennomfører det som Regjeringen har gitt signaler om, i sammenheng med det aktivitetsnivået Regjeringen har lagt seg på i sine signaler til helseforetakene, vil den samlede aktiviteten gå ned. Vil Regjeringen vurdere en annen måte å sørge for at ikke helseforetakene nå må slite med underskudd langt inn i framtida?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Ja, det vil vi gå inn i og vurdere. Og jeg kan også opplyse at mange spørsmål – også disse – når det gjelder overgangen fra fylkeseide til statseide sykehus, vil bli gjennomgått i revidert nasjonalbudsjett. Det gjelder også opplegg for investeringer i sykehussektoren.

Når det gjelder psykiatrien – hvor SV har et prisverdig engasjement, og hvor jeg også tør si at både den forrige regjeringen jeg ledet og den regjeringen som jeg nå leder, har det, og jeg personlig har det også – er opptrappingsmidlene i psykiatriplanen, som Stortinget har gitt sin tilslutning til, øremerkede og skal gå til opptrapping både i kommuner og helseforetak.

Det er ikke anledning til å kutte i egenfinansierte tiltak og erstatte det med opptrappingsmidler. Helseforetakene skal nå følges tett opp fra departementets side for å sikre at dette blir oppfylt. Det skjer gjennom rapportering og dialog. Vi ajourfører nå status i opptrappingsplanen, og vil komme tilbake til Stortinget med det i budsjettssammenheng, trolig i budsjettet til høsten.

Målene ligger fast, Regjeringen er forpliktet til å følge dem opp og vi akter å gjøre det.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg føler at mye av bakgrunnen for Regjeringens såkalte styringsnotat er mangel på ressurser til helsevesenet. Senterpartiet la inn mer penger til sykehusbehandling i årets statsbudsjett, men fikk dessverre ikke noe flertall for det.

Nå sier statsministeren at dette er et styringsnotat, en instruks til helseforetakene om at det skal være en null-

vekst. Men så sier statsministeren samtidig at i psykiatrien har man ikke muligheter til å dempe noen ting, der skal det være en reell styring og styrking. Hvordan kan helseforetakene se på dette notatet som et godt styringsnotat for hvordan de skal disponere framover? Og er det ikke for sent å legge inn ekstra penger til helseforetakene i revidert nasjonalbudsjett, som ikke blir behandlet ferdig her i huset før i juni? Det vil si at helseforetakene vil komme til å bruke halve år 2002 før de har en økonomisk avklaring og før de får noen signaler som opphever det styringsnotatet som nå sier null vekst i helsebehandlingen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: For det første må jeg gjenta at det har vært en kraftig vekst i behandlingsskapiteten ved våre sykehus – heldigvis. Og det har vært en så kraftig vekst at det har gått langt utover det flere regjeringer har forutsatt og lagt til grunn.

Regjeringen har sagt at vi vil legge ytterligere midler inn. Det er naturlig å gjøre det ved revidert nasjonalbudsjett. Men vi har gått ut og sagt det offentlig, slik at også helseforetakene og sykehusene er klar over at det vil komme.

Når det gjelder psykiatrien spesielt, må jeg gjenta at Stortingets vedtatte opptrappingsplan er øremerkede tilskudd. Sykehusene har ikke anledning til å kutte i egenfinansierte tiltak i psykiatrien og erstatte det med opptrappingsmidler, for da blir ikke effekten av opptrappingsplanen slik den skal være. Som kjent var det også en forutsetning at opptrappingen var noe mer forsiktig i de første årene av de åtte, for så å øke på, bl.a. fordi en må få nok personell inn i systemet. Dette akter Regjeringen å følge opp.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg kan ikke helt slippe dette, for statsministeren, som jeg stiller et spørsmål til, har tydeligvis totalt misforstått hele dette systemet!

Sykehusene og helseforetakene baserer ikke sin planlegging når det gjelder aktiviteten i år 2002 på avismeldinger om at det kanskje kan komme noen bevilgninger i revidert nasjonalbudsjett, men på en styringsinstruks. De har fått instruks av sin eier i begynnelsen av året om utgangspunktet for aktiviteten når det gjelder behandling av pasienter, de har fått bevilgningstallene, og de har fått beskjed om at det ikke skal være noen økning i aktiviteten i forhold til i fjor. At det var økning fra i forfjor til i fjor, er jo fine greier, men grunnlaget er jo hva som var tilfellet i fjor. Og spørsmålet som helseforetakene stiller seg, er: Skal vi planlegge en økning eller skal vi ikke? Og der er instruksen fra Regjeringen – på tross av at Stortinget har sagt det motsatte – at man ikke skal ha en økning. Vil Regjeringen trekke tilbake dette dokumentet og gi beskjed om at man skal planlegge en økning i aktiviteten i helseforetakene?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det Regjeringen har å holde seg til, er budsjettet. På det grunnlaget

har vi sendt ut dette styringsdokumentet. Representanten Alvheim spurte i Stortinget den 23. januar om helseministeren kunne garantere at en minst kunne opprettholde det høye aktivitetsnivået en hadde i 2001. Det svarte helseministeren bekreftende på. Og da synes jeg vi kan gå inn i en dialog om dette mellom regjering og storting, i hvilken grad en finner rom for en ytterligere vekst utover den kraftige veksten som allerede har funnet sted. Regjeringen må behandle dette på basis av budsjetter og det helseministeren har meddelt Stortinget.

Carl I. Hagen (FrP): Forholdet er også nå feil. Regjeringen skal følge opp flertallspåleggene fra Stortinget, og flertallet har sagt at den foreslåtte produksjonsveksten fra i fjor til i år på 1-2 pst. var satt for lavt. Da er det Regjeringen som må regne ut hvor mye penger som må til for å øke aktiviteten i samsvar med det pålegget Stortinget har gjort. Det er i revidert man kan sørge for at de nødvendige kroner for å sikre aktivitetsøkningen kommer på plass.

Når Regjeringen i realiteten allerede latt være å følge opp at man skal ha en økning i aktiviteten. Denne regjeringens formål med sykehusene er at man *ikke* skal behandle flere pasienter enn i fjor, ikke engang behandle cirka det samme antall. Men det aller viktigste er ikke å behandle flere pasienter! Hva slags menneskesyn er det som ligger bak når det viktigste for Regjeringen er å ikke behandle flere syke mennesker enn man gjorde i fjor, istedenfor å behandle alle som trenger det?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg synes nok representanten Hagen skal være litt forsiktig med de store ord og med å trekke inn menneskesyn i dette spørsmålet. Det vil jeg kanskje be om at en avstår fra.

Denne regjeringen har et menneskesyn som bygger på respekten for det enkelte mennesket og respekten for at så mange som mulig skal få en raskest mulig behandling ved våre sykehus. Situasjonen er i så måte under klar bedring. Dessverre er den blitt satt noe tilbake på grunn av den sju uker lange sykepleierstreiken. Dette vil kreve betydelige uttelling. Det regner selvsagt vi på. Det skal vi gjerne orientere Stortinget om. Behandlingskapasiteten er kraftig økt. Det er vi glade for. Helseministeren sa som svar på spørsmål fra Fremskrittspartiets egen helsepolitiske talsmann i Stortinget at vi skal sørge for at denne kapasiteten holdes oppe. Eventuell ytterligere kapasitetsøkning går vi gjerne inn i en dialog med Stortinget om. Men jeg synes kanskje at man skal være litt forsiktig med å trekke folks menneskesyn i tvil på grunn av disse saken.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg (A): Det virker fortsatt som om statsministeren ikke helt har forstått hva dette handler om. Det handler om at Stortinget gir beskjed til Regjeringen om at den nye, store sykehusreformen skal legges opp slik at det behandles flere pasienter i år enn i fjor. Så

sender Regjeringen et brev til sykehusfortakene og sier: Det skal ikke behandles flere pasienter i år enn i fjor. Så viser man til at det ble behandlet mange flere pasienter i fjor, og derfor behøver man ikke øke antall behandlede pasienter i år. Det er, som vi forsøker å få fram, en svært dårlig begrunnelse, og det er i strid med det Stortinget har vedtatt at Regjeringen skal gjøre.

Det er ikke noe nytt at vi er i den type situasjon. Vi var i nøyaktig samme situasjon våren 2000. Da var det også en vesentlig økt aktivitet i 1999, og den daværende arbeiderpartiregjeringen sørget for både ekstra penger til å finansiere det økte nivået i 1999 og ekstra penger i 2000 for å få til den forutsatte veksten på 2 pst. Så dette har vi vært opptil før, og da har de sittende regjeringer sørget for de nødvendige penger for å få til vekst i pasientbehandlingen. Det gjør ikke den nå sittende regjering.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg har meget godt forstått hva representanten Stoltenberg og andre har sagt, og jeg har sagt at vi er villig til å gå inn i det. Jeg vil gjerne også involvere representanten Stoltenberg i de økonomiske konsekvensene, slik at Arbeiderpartiet er klar over det – de som ellers er opptatt av styring av økonomien og effektivisering, ikke minst på grunn av denne reformen.

Det jeg derimot har litt vanskeligere med å forstå, er at Arbeiderpartiet går så høyt på banen i denne saken – det partiet som utmerket seg ved å skjære ned på den aktuelle bevilgning i fjor høst – hvis de da var overbevist om at det trengtes så veldig mye mer penger. Det får vi se forbi. Det er historie. Men det er jo litt påfallende.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgings-spørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): SV vil være opptatt av at de som skal behandles i sykehussektoren, må få behandling, og de som skal ha prioritet, må få rask behandling. Det er vårt utgangspunkt for de bevilgningene som sykehussektoren skal ha. Men – og det er et vesentlig *men* – det vi får rapporter om, er at en rekke tilstander som ellers kunne ha vært tatt hånd om av kommunehelsetjenesten, ikke kan tas hånd om på grunn av dårlig kommuneøkonomi. Det beskrives at det er ferdigbehandlede pasienter ved sykehusene som kunne ha vært utskrevet til sykehjem hvis man hadde hatt plasser, det beskrives at pasienter kunne ha vært tatt hånd om av den hjemmebaserte omsorgen hvis man hadde hatt plasser, og det er beskrivelse av ubesatte stillinger i regi av fastlegeordningen der man kunne ha tatt et større ansvar i kommunene hvis de var på plass. Men konsekvensene nå blir at man behandler en rekke pasienter på for høyt omsorgsnivå. Det betyr at man ikke løser problemene ved bare ensidig å bevilge mer til sykehusene. Derfor er det viktig for SV å få svar på om Regjeringen er villig til å gjøre en innsats ute i kommunene for å sikre at behandlingen skjer på det nivået som er mest forsvarlig.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Ja, det er vi. Jeg tror representanten Ballo har helt rett i at dette ikke bare er et spørsmål om bevilgninger til sykehus, selv om det er viktig – de bevilgningene har for øvrig økt dramatisk i de senere år – men det er også et spørsmål om hva kommunene kan gjøre, altså i primærhelsetjenesten, og det er også et spørsmål om hva en kan gjøre i den såkalte halvannenlinjetjenesten, altså den som ligger mellom primærhelsetjenesten, som kommunene har ansvaret for, og spesialisthelsetjenesten, som staten nå har ansvaret for. Med denne type tjenester tenker vi bl.a. på sykestuer, som kan være en avlastning for sykehus i noen tilfeller.

Vi er positive til å gå gjennom dette. Vi er for det første positive til den type tjenester som ligger mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Vi vurderer også i den sammenheng om ansvaret for syketransporten bør overføres fra folketrygden til sykehusfortakene, for å sikre en god ressursbruk. Vi gjennomgår alle sider ved finansieringen av spesialisthelsetjenesten, og det representanten Ballo spurte om – hva kommunene også kan klare å få økonomi til – er et konstruktivt innspill og en viktig del av dette.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg har lyst til å knytte en liten bemerkning til det forrige spørsmålet. Jeg synes man i denne debatten glatt overser at vekst i tidligere år har blitt finansiert av fylkeskommunene. Dette er det første året vi driver og krangler i Stortinget og i Regjeringen på den måten som vi nå gjør, og hvor altså den statlige overtakelsen som skulle bli så mye bedre, fører til nullvekst i sykehusene.

Men jeg har også et spørsmål om et helt annet tema til statsministeren.

Landbruksdepartementet har opphevet boplikten for en eiendom i Lillesand. Man har overprøvd kommunen, man har overprøvd fylkeslandbruksstyret, og man har satt til side tidligere vedtak i Landbruksdepartementet.

Det framgår av media at selger har bud på 2 mill. kr fra en person som ønsker å bosette seg på eiendommen. Det er en akseptabel pris for de aller fleste av oss. Men vedkommende kan altså få 9,8 mill. kr ved å selge boligen som fritidseiendom. Dette reiser flere spørsmål, som hensynet til kommunalt selvstyre, muligheter for å sikre at fastboende skal kunne komme inn på boligmarkedet i attraktive boligområder, og ikke minst om Regjeringen legger opp til ulik behandling av fastboende og de som bruker et hus som feriested.

Hva er Regjeringens politikk på dette området?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Dette er jo en sak som har vært behandlet i Landbruksdepartementet, så vidt jeg vet, som en ankesak. Jeg har ikke hatt anledning til å gå inn i alle sakens detaljer, selv om jeg er klar over de hensyn representanten Enoksen nevner.

Jeg ber om forståelse for at jeg som statsminister fra Stortingets talerstol vanskelig kan drive saksbehandling i en sak med en rekke juridiske sider. Men jeg skal ta med

saken tilbake til den landbruksminister som både representanten Enoksen og undertegnede kjenner godt.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg har forståelse for at statsministeren ikke vil gå inn i saksbehandlingen. Men dette er faktisk et viktig prinsipielt spørsmål, så prinsipielt at det var viet ganske bred omtale i St.meld. nr. 19 for 1999-2000, som ble lagt fram av den forrige regjeringen Bondevik. Jeg kan anbefale å lese side 123 i meldingen, og for å gjøre det ekstra enkelt: Det er nok å lese andre spalte, der det framgår at nettopp hensynet til bosettingen må vektlegges. Det står også i denne meldingen at reglene må bygge på kommunens egen vurdering av bosettingssituasjonen. Dette ble gjentatt under komitebehandlingen, da flertallet i komiteen sa at det må legges vekt på at den enkelte kommune beholder muligheten til å be om forskrift som setter konsesjonsfriheten ut av kraft for hele eller deler av kommunen.

Det ble altså gjort et flertallsvedtak i Stortinget som slår fast det kommunale selvstyret på dette området, nettopp for å unngå at vi får en utvikling i attraktive områder slik at vi får feriehus i stedet for fastboende. Derfor må det være grunnlag for å spørre: Følger Regjeringen opp Stortingets vedtak?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Stortingsvedtak har jo en regjering plikt til å følge opp. Det er det ingen tvil om. Og som kjent er det også konstitusjonelt en meget viktig forskjell på merknader og vedtak. Jeg er overbevist om at landbruksministeren ved behandlingen av denne saken ikke har ønsket å bryte et stortingsvedtak, og det er jo dispensasjonsadgang i slike saker.

Jeg er enig i hovedprinsippene; representanten Enoksen og jeg var jo sammen om den stortingsmeldingen han refererte til. Det var for øvrig også den nåværende landbruksminister, så jeg vil tro at han har det klart i erindringen når han behandler denne saken.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp): Sjøl om ikke statsministeren ønsker å svare på den direkte ankesaken, må han kunne si noe prinsipielt om bopliktens betydning, ikke minst i sørlandskommunene, der målet med boplikten er å skape helårsboliger og unngå prispress som gjør at helårsbeboere og lokalbefolkning ikke får mulighet til å kjøpe eiendommer, som da heller blir tatt over som rene feriesteder. Det må statsministeren kunne ha en prinsipiell holdning til. I denne saken er det ganske spesielt at det nettopp er prisen som er brukt som begrunnelse for å gi fritak for boplikt, ved at vedkommende ikke fikk nok betalt dersom det er boplikt! Men målet med boplikten er jo nettopp at vi ikke skal få en prisdriving i de kommunene der en har attraktive fritidssteder.

Spørsmålet går på det prinsipielle synspunktet i saken, hvilken presedens en slik sak kan få i forhold til boplikten i andre sørlandskommuner, og boplikten som fenomen.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er enig med representanten Arnstad i bopliktens betydning. Vi ønsker ikke lokalsamfunn som utvikler seg mer eller mindre til spøkelsesbyer om vinteren. Vi ønsker at de skal bæres opp av mennesker som i hovedsak bor der året rundt, altså i helårsboliger. Vi ønsker heller ikke å bidra til en prisdriving ut fra den praksis som etableres på dette området. Det er også denne regjerings politikk.

Så fins det som kjent, som representanten Arnstad sikkert vet, en dispensasjonsadgang i lovverket. Jeg kan ikke gå inn i sakens detaljer og si hvorfor den er benyttet i dette tilfellet – det ber jeg om forståelse for – men de hovedprinsippene representanten Arnstad la til grunn, deler statsministeren.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Nybakk (A): Jeg har et spørsmål til statsministeren: Et bredt flertall i Stortinget har sluttet seg til at Norge bidrar med mannskap og utstyr i Operation Enduring Freedom. Blant våre bidrag i Afghanistan er norske elitesoldater veltrente for vinter, snø og fjell, og marinejegere. Etter de siste dagers kamper i Afghanistan har norsk presse satt i fokus de eventuelle farer som soldatene våre utsettes for.

Hva gjør Regjeringen for å sikre at familiene til norske elitesoldater i Afghanistan får både den nødvendige informasjon og oppfølging dersom noe skulle skje?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det kan jeg forsikre representanten Nybakk om at Regjeringen er sterkt opptatt av. Vi vet at forsvarsministeren også personlig er opptatt av hva vi kan gjøre for at familiene og pårørende til norske soldater som er i Afghanistan, er best mulig informert til enhver tid og følges opp.

Dette har departementet et opplegg for. Det er godt mulig at det kan bedres, men jeg kan i hvert fall forsikre representanten Nybakk om at dette er et hensyn og et engasjement som vi fullt ut deler med henne.

Marit Nybakk (A): Som statsministeren vet, innebærer en del av omorganiseringen av det norske forsvaret og den internasjonale kampen mot terrorisme også at norske styrker i økende grad kommer til å delta i denne typen internasjonale operasjoner og slett ikke bare i fredsbevarende styrker.

Jeg vil spørre om statsministeren vil sørge for at vi har en beredskap på mer permanent basis, et nettverk som står til disposisjon for disse soldatenes familier og pårørende.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Vi er enig i de intensjoner som representanten Nybakk gir uttrykk for. Jeg tar gjerne opp igjen med Forsvarsdepartementet om en slik beredskap kan ytterligere forbedres, men Regjeringen har akkurat det samme syn som Arbeiderpartiets forsvarspolitiske talskvinne gir uttrykk for, nemlig at det skal være en beredskap for skikkelig informasjon til pårørende til norske soldater som deltar i internasjonale

operasjoner. Jeg tror det er helt riktig som representanten Nybakk også gav uttrykk for, at dette ikke bare gjelder Afghanistan; Norge er generelt positivt innstilt til å delta i internasjonale operasjoner, og det kan komme nye tilfeller.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Per Sandberg (FrP): Vi skal la statsministeren hvile litt. Jeg vil gjerne stille et spørsmål til kommunalministeren.

Fremskrittspartiet har i den senere tid fremmet en rekke forslag i Stortinget vedrørende asylpolitikken, flyktningpolitikken og integreringspolitikken. Dette er ikke noe nytt fra Fremskrittspartiets side. Fremskrittspartiets politikk på dette området er vel kjent. I den sammenheng vil jeg gjerne spørre kommunalministeren om hun er enig med statsministeren, som under en reise i Sverige på en måte har advart de svenske myndighetene mot en stor debatt rundt Fadime-drapet i Sverige, fordi det ville gi uforholdsmessig stor oppslutning om Fremskrittspartiet i Norge – ifølge Aftenbladet.

Statsråd Erna Solberg: Nå forstår jeg det slik at statsministeren mener han ikke har uttalt seg på akkurat den måten. Men også Fremskrittspartiet selv forklarer jo sin siste fremgang med den pågående debatten. Som en observasjon er det klart at et parti som har ment sterke ting i asyl- og innvandringspolitikken, kanskje tjener på en debatt av den typen vi har hatt nå en periode. Jeg syns ikke vi skal være redd for å ta debatter, jeg syns at åpenhet i disse spørsmålene er ganske viktig. Men vi må også være klar over at debatter gjør noe i vårt samfunn, debatter skaper av og til større frykt, det skaper konsekvenser. Og når jeg ser på bunken av brev som jeg får – både de som er undertegnet og de som ikke er undertegnet – er det klart at av og til går debatter over i at man legitimerer synspunkter, selv om man ikke selv ønsker det, som kan skape vanskelige situasjoner for personer som er her, og som har legitime krav på beskyttelse i Norge.

Per Sandberg (FrP): Jeg tolker ikke det annerledes enn at kommunalministeren er enig i statsministerens uttalelser til Aftenbladet om at de høyreekstreme kreftene i Norge nå er i bevegelse, altså Fremskrittspartiet. Nå vil jeg minne statsråden om at hun selv i de siste ukene har fremmet en rekke forslag til tiltak når det gjelder innstramming, forslag som er i tråd med Fremskrittspartiets politikk – det gjenstår selvfølgelig å se hvorvidt vi får gjennomført noe. Men jeg må si at jeg finner det litt merkelig hvis det er sånn at Fremskrittspartiets oppslutning på meningsmålingene skal sette dagsorden for Regjeringens politikk og debatt i forhold til enkelte saker i Norge.

Til slutt vil jeg gjerne utfordre statsråden i forhold til et forslag fra Aslam Ashan som dukket opp nå i løpet av siste helg – også Arbeiderpartiet har signalisert støtte til det forslaget. Fremskrittspartiet fremmet det samme forslaget for tre år siden og ble kalt rasister for det. Ønsker

også statsråden nå å stille krav til imamene i Norge om at de skal lære seg norsk og få kunnskaper om Norge?

Statsråd Erna Solberg: Jeg har aldri kalt Fremskrittspartiet høyreekstremt.

Jeg har også sagt at blant de brevene jeg har fått, er det også brev som responderer på mine egne uttalelser på en måte som jeg føler er urimelig i forhold til det jeg har sagt, på en slik måte at man tillegger meg ekstremt høyre-radikale synspunkter – hvis det er det man kaller det i den sammenheng. Jeg tror vi må ta det som et varsomhetstegn: Det finnes mennesker som overreagerer i forhold til en debatt.

Når det gjelder spørsmålet om imamer, har det vært en arbeidsgruppe under det tidligere Kirke- og undervisningsdepartementet som har laget en rapport som bl.a. går på å stille ulike typer krav til forstandere i menigheter generelt. I oppfølgingen av det arbeidet vil vi også vurdere om vi skal ha spesielle krav til norskopplæring. Vi har bl.a. gjennomgått hvordan vi skal forholde oss til arbeidsinnvandring når det gjelder imamer, vi har også sett på hvordan vi skal følge opp denne rapporten, og vi er innstilt på å finne frem til mulige nye krav, men vi er oppmerksom på at et sånt krav sannsynligvis vil kreve en endring i dagens lov om trossamfunn.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Karin Andersen (SV): Jeg har et spørsmål til statsministeren.

I første runde i dag ble det bevist at Regjeringen ikke helt visste hva den gjorde da den skulle bekjempe fattigdom og kuttet i Aetat.

Jeg har et spørsmål om en annen hjertesak som Regjeringen har hatt, nemlig å bedre kapasitet og kvalitet i kollektivtrafikken – ja, Kristelig Folkeparti har endog programfestet en prisreduksjon på 25 pst. på jernbanen. I Sem-erklæringen står det både at man skal øke investeringstilskuddet, og at studenter og elever skal få billigere kollektivtrafikk, og i neste omgang skal alle vi andre få en billigere kollektivtrafikk. Men etter valget har kollektivtrafikken blitt dyrere, studentene har mistet rabattordningene sine, og Jernbaneverket kommer ut med varsel om at de må legge ned togstrekninger mellom de store byene. Er det slik at Regjeringens politikk går ut på at man skal få lagt ned så mange jernbanestrekninger at det blir mulig å gjennomføre Kristelig Folkepartis program med 25 pst. prisreduksjon på det lille som er igjen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Svaret på det spørsmålet er nei. Vi vil gjøre det klart, og samferdselsministeren har allerede sagt det, at det for Regjeringen er uaktuelt å legge ned fjerntogene mellom de største byene. Det vil ikke Regjeringen gå inn for, selv om jeg har sett de ytringene som er kommet fra Jernbaneverket.

Når det gjelder kollektivtrafikken, begynte vi på en viss opptrapping i det reviderte budsjettet vi la fram etter Stoltenberg-regjeringens budsjett i fjor høst. Vi innrømmer at også på grunn av mange andre viktige formål vi

ville oppprioritere, fant vi ikke rom for å foreta en så sterk økning som vi hadde ønsket det første året. Så vidt jeg husker, la vi vel inn 65 mill. kr ekstra til kollektivtrafikken i de største byene – særlig Oslo og Bergen. Vi har videre varslet at vi vil komme med en stortingsmelding om kollektivtrafikken for å redegjøre for planene og trekke Stortinget inn i en debatt om planene for den videre økte satsingen på kollektivtrafikken. Vi har ifølge Sem-erklæringen en målsetting om å øke satsingen med 1,5–2 milliarder kr i løpet av fireårsperioden.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret, men jeg registrerer at statsministeren har skaffet seg rimelig stor fallhøyde både i forhold til egne løfter og ikke minst i forhold til de budsjettene som kreves for å oppfylle Sem-erklæringen, der det sies at satsingen på kollektivtrafikken skal økes med 1,5–2 milliarder kr. Bare for å ta igjen etterslepet fra årets budsjett må neste års budsjett opp på ca. 2,4 milliarder kr i investeringer i skinnegangen for at dette skal henge sammen. Er det slik at Regjeringen bevisst har lagt opp til at det skal være en slik kjempesatsing på slutten av denne perioden, eller skal det være slik som det også var i den forrige fireårsperioden, at man vedtok en plan, avgav noen flotte løfter, og så glemte hele saken, lot planverket bare ligge der, og lot hvert enkelt budsjett få lov å tale for seg? Svaret har vi nå fått fra Jernbaneverket, at det siste kommer til å resultere i nedlegging, rett og slett av sikkerhetsårsaker.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Vi akter ikke å glemme denne saken. For Samarbeidsregjeringen er satsing på kollektivtrafikk et viktig område både av hensyn til passasjerene og av hensyn til miljøet. Dette må selvsagt likevel innordnes de økonomiske rammene. Budsjettsituasjonen foran 2003-budsjettet, som Regjeringen for øvrig nå skal til Halvorsbøle og ha en første diskusjon om til helgen, er generelt ikke enkel, fordi flere av inntektsreduksjonene, altså skatte- og avgiftslettelser, og også flere av utgiftsøkningene som Stortinget vedtok, har virkning først langt ut i 2002, slik at den totale regningen for dette kommer i 2003. Det er faktisk større slike ekstraregninger for 2003 enn den økte realavkastningen fra petroleumsfondet, som er handlingsregelen for uttak derfra. Det sier litt om de budsjettutfordringene vi står overfor. Innenfor disse skal vi søke å prioritere kollektivtrafikk i 2003, men det kan bli enda bedre rom i 2004 og 2005.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Heidi Sørensen.

Heidi Sørensen (SV): Sverige har vedtatt en jernbaneplan som gjør at de hvert år investerer 50 pst. mer i jernbane enn de gjør i veg. Skulle norsk investeringsnivå årlig i forhold til folketall vært på svensk nivå, måtte vi ha doblet det som nå står som planlagt i Nasjonal transportplan. Jeg er glad for at Jernbaneverket har vært så soleklar, men jeg blir bekymret når jeg hører hva statsministeren svarer. Jeg vil da spørre: Deler statsministeren Jern-

baneverkets syn på at vi står foran et vegvalg – enten må vi øke jernbaneinvesteringene og satse skikkelig, eller så må vi erkjenne at vi får en helt annen jernbane i Norge? Eller er det statsministeren egentlig svarer, at vi skal fortsette å sulteføre jernbanen slik at alt blir dårlig også i framtiden?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Når det gjelder Sverige og forholdet mellom kollektivtrafikk og vei, kan det jo hende at de er i en litt annen situasjon enn oss. Vi som har reist en del på svenske veier, og som har reist bl.a. på en del veier på Vestlandet og i Nord-Norge, vil jo si at vi vel har en god del å ta igjen på veisektoren. Men vi ønsker også å prioritere kollektivtrafikken. For det første er det viktig å gjøre oppmerksom på at det er jo ikke slik at vi ikke satser på jernbane i Norge. I år bruker staten over 5,5 milliarder kr på jernbanen, og det er en ganske kraftig økning fra forrige år. Vi bruker 330 mill. kr mer i år enn i fjor til drift, vedlikehold og investeringer på skinnegangen. NSB investerer nå store summer i nytt og moderne togmateriell. Men det er riktig at det er betydelig etterslep etter mange års mangler. Det er vi nå i ferd med å ta inn, og jeg tror det er riktig, som representanten Sørensen sa, og som Jernbaneverket har gitt uttrykk for: Vi står overfor et veivalg – jeg holdt på å si bokstavelig talt. Mer må over på jernbane.

Presidenten: Presidenten vil for sin del anta at det er et skinnevalg og ikke et veivalg det dreier seg om. Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Til kommunalministeren: Unge mennesker har store problemer med å komme inn på boligmarkedet. Prisene er høye. Regjeringens eget boligutvalg har slått fast at lavinnskuddsboliger kan være et nyttig supplement til ordinære utleieboliger. 17 boligbyggelag har planlagt nesten 400 lavinnskuddsboliger i løpet av dette året. Så kommer Regjeringens svar: Den vil ikke prioritere statlige tilskudd til slike boliger. Hvordan kan kommunalministeren forsvare at hun stopper utbygging av billige boliger til ungdom i den situasjonen som nå er?

Statsråd Erna Solberg: Regjeringen har ikke stoppet noen bygging av boliger. Regjeringen har ikke hatt til behandling noe spørsmål om lavinnskuddsboliger. Men det Regjeringen har hatt til behandling, er det budsjettet som vi hadde i høst, og i den forbindelse har vi altså skrevet til Husbanken, gitt dem klar beskjed om prioritetene, som jeg faktisk trodde var prioriteter som hele Stortinget stod bak. Prioritetene er: Når det gjelder tildeling av boligtilskudd, har bostedsløshetsprosjektene første prioritet. For det andre: Når kommunene trenger ekstra utleieboliger, skal de ha rett til å kunne få boligtilskudd. For bl.a. bosetting av flyktninger er dette ganske vesentlig å få til. For det tredje dreier det seg om generell boligtilskuddsstøtte til utleieboliger og til enkeltpersoner som får boligtilskudd til å bosette seg. Det er de tre prioriterte områdene for boligtilskudd og tilskuddsmasse. Ut fra

dette synes det nå som om det er enkelte boligbyggelag som ikke gjennom sin kommune, som forvalter boligtilskuddsordningen, har fått stønad eller fått boligtilskudd til lavinnskuddsboligene. Det er fremdeles fullt mulig å bygge lavinnskuddsboliger basert på lån i Husbanken, men det kan være at man da ikke har fått så høy prioritet i kommunen at det overgår prioriteten på disse andre områdene. Og jeg må faktisk si at i den boligrapporten som Regjeringen har fått, har faktisk det å støtte de som virkelig er vanskeligstilte, høyest prioritet, og det å skaffe flere generelle utleieboliger har høy prioritet. Så hvis det er slik at midlene nå brukes i kommunene og av Husbanken på en måte som når de prioriterte gruppene, som altså generelt er de som har det vanskeligst i boligmarkedet, og dette dreier seg om utleieboliger, bør vi være fornøyd med det.

Jeg har også merket meg i brev fra Norges Boligbyggelag, hvor de har bedt om prioriteter i 2003-budsjettet, at de ikke selv har prioritert tilskudd til lavinnskuddsboliger. Derfor var jeg noe forbauset over det oppslaget som stod i Dagsavisen, hvor det så ut som om vi hadde sagt nei til noe vi ikke hadde sagt nei til, og som var på et område selv boligbyggelagene ikke hadde prioritert i brev til Kommunaldepartementet.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg konstaterer at både Arbeiderpartiets regjering og den forrige Bondevik-regjeringen hadde prioritet på å utvikle lavinnskuddsboliger som et tilbud. Konsekvensen av det statsråden her sier, med nei til tilskudd, er jo at slike boliger ikke blir bygd.

Jeg er klar over at denne regjeringen vil legge om boligpolitikken slik at virkemidlene i større grad avgrenses til de såkalt verdig trengende. Men hadde det ikke vært bedre å gi tilskudd til lavinnskuddsboliger, som ville gitt flere billige boliger til ungdom og vanskeligstilte, istedenfor å skulle gi stadig nye tilskudd til personer som ikke klarer å møte de høye boligprisene, som med Regjeringens opplegg bare vil bli enda høyere – og særlig i en situasjon hvor det faktisk er slik at man er klar til å sette i gang bygging av nesten 400 nye slike boliger?

Statsråd Erna Solberg: For det første er det ikke slik, som sagt tidligere, at vi har sagt nei til tilskudd, som representanten sier. Jeg må faktisk spørre Arbeiderpartiet om hva *de* egentlig prioriterer. Jeg har oppfattet at utleieboliger har høyere prioritet enn lavinnskuddsboliger også for Arbeiderpartiet.

Hvis det er slik at alle midlene brukes opp i kommunene til de gruppene som vi felles har prioritert høyere tidligere, betyr det at man ikke sitter igjen med midler til lavinnskuddsboliger. Ingen har sagt nei til at man skal kunne gi støtte til lavinnskuddsboliger.

Det er heller ikke slik at Regjeringen bare vil gi penger til verdig trengende, men vi har sagt at det viktigste med boligtilskuddet er at det skal gå til dem som har et behov. Tilskuddet kan man få på to måter. Man kan enten få det gjennom at kommunen med samarbeidspartner har en bolig som har fått et boligtilskudd, som f.eks. en

utleiebolig, eller man kan som enkeltperson få et boligtilskudd for å etablere seg, men da er det en vurdering av ens situasjon, og at det er en varig problematisk situasjon på boligmarkedet. Så jeg synes det er urimelig det som sies fra Arbeiderpartiet. Jeg vil minne om at Stoltenberg-regjeringen og den sittende regjering hadde akkurat den samme rammen når det gjaldt bevilgninger til boligtilskudd.

President: Det blir oppfølgingsspørsmål – Signe Øye.

Signe Øye (A): Det kommunalministeren glemmer, er at da Arbeiderpartiet la fram sitt budsjett, økte vi Husbankens rammer med 2 milliarder kr. Det kunne gitt 375 flere utleieboliger, hvis ikke Bondevik-regjeringen hadde latt være å gå for den økningen. Og da går det ikke an for kommunalministeren å si at vi får like mange lavinnskuddsboliger hvis bare kommunene prioriterer lavinnskuddsboliger istedenfor utleieboliger.

Det er også slik at det eneste virkemidlet for å få til flere og billigere boliger, er å få bygd flere. Og da trengs det et helhetlig grep, ikke slik Regjeringen gjør, at de ikke økte lånerammene, at de ikke prioriterer lavinnskuddsboliger, de gjør Husbanken til en førstehjemsbank, og de stopper staten i å selge billige tomter. Alt dette vil kunne være med på å øke boligbyggingen. Hva har kommunalministeren tenkt å gjøre for å få til det?

Statsråd Erna Solberg: Å prioritere betyr å sette noe foran noe annet. Hva setter Arbeiderpartiet foran byggeprosjekter for bostedsløse, utleieboliger og boliger for flyktninger som skal bosettes i kommunene? Setter de tilskudd til lavinnskuddsboliger foran disse tre formålene? Det er prioriteringsspørsmålet. Ingen sier nei til det, men det kommer altså etter de prioriterte områdene.

Når det gjelder spørsmålet om det ville bli bygd flere utleieboliger: Nei, det er ikke slik at det vil bli bygd flere utleieboliger med den lånerammen som er gitt til Husbanken, for Husbankens låneramme har også en prioritet som sier at utleieboliger kommer foran vanlige boligoppføringslån. For øvrig kommer Regjeringen tilbake til lånerammene til Husbanken i revidert nasjonalbudsjett, som man også i budsjettet for i høst sa at man ville gjøre.

Jeg er uenig i den innfallsvinkelen man her har. Det viktigste for øyeblikket for å bygge flere boliger er faktisk å få til raskere planarbeid og byggesaksbehandling rundt omkring i kommunene, og der gir Regjeringen et solid bidrag til forenklinger, gjennom de forenklingene vi har på høring.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV): Det tragiske i den situasjonen som har oppstått nå, er jo at man blir nødt til å velge, ser det ut til. Og SV savner en god forklaring på det. Boligutvalget har lagt fram innstillingen sin nå, og hvis man summerer den satsingen som boligutvalget sier er nød-

vendig om man virkelig skal få gjort noe med det boligbehovet som nå er for unge, vanskeligstilte og folk ellers med dårlige muligheter på boligmarkedet, må man altså gjøre mer på mange områder.

Det gjøres altfor lite både når det gjelder utleieboliger, og når det gjelder å få bygd rimelige boliger som ungdom og andre har mulighet til å komme seg inn i med en fornuftig inngangsbillett. Det er også slik at den summen som staten låner ut gjennom Husbanken, faktisk er ren butikk for staten. Dette er ikke noe som påvirker driftsbalansen i statsbudsjettet, eller som er en utgift for staten. Kunne jeg da spørre statsråden om hun ser en mulighet til å kunne øke denne lånerammen – uten at det plager noen? Ser hun at det er behov for en økt satsing for å få gjort begge deler?

Statsråd Erna Solberg: Det er selvfølgelig slik for alle gode poster på et budsjett at det er leit at vi må velge, men det er nå engang det vi har politikere til – å foreta valg mellom ulike prioriteter og ulike områder – og det er det et statsbudsjett faktisk gjør.

Når det gjelder spørsmålet om å øke rammene, har jeg svart at vi kommer tilbake til det i revidert nasjonalbudsjett. Vi ser nå på hvordan mengden av lånesøknader er. Rammene har vært økt betraktelig de senere årene, bl.a. fordi boligbyggingen har tatt seg opp.

Når det gjelder spørsmålet om oppfølgingen av boligmeldingen, er det klart at utvalget ønsker en større satsing, men jeg har lyst til å minne om at de faktisk ønsker den største ekstrasatsingen på de områdene som Regjeringen prioriterer, og som jeg har oppfattet at stortingsflertallet opp til nå har prioritert, altså til dem som virkelig er vanskeligstilte og svake, med bostøtteordning og boligtilskudd for den gruppen.

I tillegg jobber Regjeringen med å lage enklere og bedre etablerings- og kjøpslansordninger i Husbanken. Det vil nok også gjøre at Husbankens lånerammer må økes over tid, fordi den vil få en større rolle i forhold til nyetablerere. Da jobber vi altså både med et løp for de vanskeligstilte og et løp for vanlige ungdommer som bare har problem med egenkapital.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er bra at Regjeringa er oppteken av dei som er dei mest verdig trengande, og som har bruk for ein plass å bu. Så er det òg slik at dersom det no ikkje blir gjort noko meir, teke nokre breiare tak, kan ein faktisk risikera at endå fleire kjem i denne gruppa. Det er behov for eit visst tal bustader av nøktern standard ut på marknaden kvart år. I den samanhengen er låginnskotsbustader der det blir ståande eit tilskot, der nye kan flytta inn etter at dei som budde der, har funne seg ein annan bustad, direkte målretta mot dei som treng eit hus for ei stund. Det å ha ein bustad er også grunnleggjande i forhold til arbeid og kvardag elles. Så mitt spørsmål vil vera: Vil Regjeringa no følgja opp Boligutvalget når det gjeld å sikra kommunane billige tom-

ter, og ta innover seg at Husbanken sine rammer for år 2002 vart påbegynte alt i 2001, og dermed må aukast?

Statsråd Erna Solberg: Vi arbeider som sagt med spørsmålet om hvor store rammene skal være, til revidert nasjonalbudsjett. Det kommer vi tilbake til i forbindelse med den behandlingen. Da ser vi også hvor stor lånemengden er. Det er riktig at det på slutten av fjoråret ble en stopp i låneopptak til vanlig boligbygging, fordi man hadde gått utover rammene for i fjor.

Når det gjelder spørsmålet om lavinnskuddsboliger som ordning, er det mange positive sider med en slik ordning, men en av de viktigste spareformene ved det å kjøpe egen bolig er å få ta del i verdigevinsten. Lavinnskuddsboliger kan ha det problemet at man ikke tar del i verdigevinsten etter hvert. Derfor har det vært bygd spesielle lavinnskuddsboliger en del steder, hvor man samtidig har hatt et spareelement, en slags tvangssparing, som en del av det, slik at man kunne ta del i verdigevinsten. Vi er ikke imot ordningen med lavinnskuddsboliger. Vi ser at det der er enkelte typer problemer, og hovedretningen må fremdeles etter vår mening være at vi går enten på utleieboliger gjennom kommunene og samarbeidspartnerne deres eller på tilskudd som går direkte til den enkelte personen, og ikke til boligen.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretimen foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 5, fra representanten Bendiks H. Arnesen til justisministeren, vil bli besvart av næringsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra næringsministeren blir dette spørsmål flyttet og besvart før spørsmål 23, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 13, fra representanten Raymond Robertsen til helseministeren, bortfaller, da spørreeren ikke er til stede.

Spørsmål 15, fra representanten Åslaug Haga til utviklingsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 36, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 16, fra representanten Vidar Bjørnstad til barne- og familieministerens, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 36, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 24, fra representanten Kenneth Svendsen til samferdselsministerens, vil bli tatt opp av representanten Øystein Hedstrøm.

Spørsmål 30, fra representanten Thore A. Nistad til samferdselsministeren, bortfaller, da spørreeren har sykdomsforfall.

Spørsmål 35, fra representanten Hans Seierstad til miljøvernministeren, vil bli tatt opp av representanten Inger S. Enger.

S p ø r s m å l 1

Jan Simonsen (uav): Jeg har gleden av å stille finansministeren følgende spørsmål:

«Finansdepartementet har krevd Sørlandets Kompetansefond for 120 mill. kr i skatt i forbindelse med salg av Agder Energi-aksjer til Statkraft.

Mener statsråden at dette vedtaket er rimelig og i tråd med nærings- og handelsminister Ansgar Gabrielsens uttalelser fra valgkampen om at et slikt skattekrav ikke vil bli stående dersom Høyre får en hånd på rattet?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Ved kraftskattereformen ble kommunene fra 1. januar 1997 skattepliktige på lik linje med andre aktører for inntekter knyttet til vannkraftvirksomheten. Dette er fastsatt i skatteloven § 2-5.

Kommunene i Vest-Agder eide kraftvirksomhet gjennom andeler i det interkommunale selskapet Vest-Agder Energiverk. Agder Energi AS ble opprettet for å samle kraftvirksomheten i Agder-fylkene. VAEs eiendeler ble overført til Agder Energi AS mot aksjer i selskapet som vederlag. Ved oppløsning av VAE ble aksjene utdelt til eierkommunene. På grunn av uenighet om hvor stor andel den enkelte kommune eide i VAE, ble 15 pst. av aksjene overført til Sørlandets Kompetansefond.

Overføringen av kraftvirksomheten til Agder Energi AS og den etterfølgende utdeling av vederlagsaksjer utløste skatteplikt for kommunene.

Med hjemmel i skatteloven § 11-22 kan Finansdepartementet fatte vedtak om at skattlegging etter alminnelige regler ikke skal gjennomføres når realisasjon er ledd i en omorganisering eller omlegging av virksomhet med sikte på å gjøre den mer rasjonell og effektiv. Formålet er at skattereglene ikke skal hindre ønskelige omstruktureringer i næringslivet. Når lovens krav er oppfylt, blir det gitt utsettelse med skattlegging, inntil en eventuell senere realisasjon. Det ligger ikke innenfor lovens formål å gi endelig skattefritak. Dette innebærer bl.a. at loven ikke anvendes i tilfeller hvor det ytes kontant vederlag, og heller ikke ved overføringer som medfører at skattefundamentets forståelse og praktisering av bestemmelsen viser jeg til St.meld. nr. 16 for 1997-98 og senere omtale i Ot.prp. nr. 1, til statsbudsjettet.

Departementet har lagt til grunn at omstruktureringen av kraftvirksomheten i Agder-fylkene er en slik omlegging av virksomhet som loven tar sikte på. Det er derfor fattet vedtak som innebærer at skattlegging av de gevinstene som ble utløst ved omstruktureringen, utsettes inntil aksjer i Agder Energi AS blir realisert.

Fordi Sørlandets Kompetansefond antas å være en såkalt skattefri institusjon, skulle kommunene etter fast

praksis ikke ha fått utsatt skattlegging for den del av gevinsten som gjaldt aksjer overført til fondet. Departementet fant likevel i denne spesielle situasjonen å kunne gjøre unntak, slik at betalingsforpliktelsen for kommunenes skatt på disse aksjene kan overføres til fondet og først forfalle når fondet realiserer aksjene i Agder Energi AS. Dette innebærer at skatten, i tilfelle salg fra fondet, reelt er fordelt på kommunene i samme forhold som det underliggende, men uavklarte eierskapet til de overførte aksjene.

Departementet har lagt vekt på å finne løsninger som ikke medfører likviditetsbelastning for kommunene, og som kan gjennomføres selv om eierforholdet kommunene imellom fortsatt er uavklart. Når kommunene etter departementets vedtak kommer i samme skattemessige stilling for alle sine aksjer, inkludert de aksjene som er overført til Sørlandets Kompetansefond, er dette etter mitt syn en rimelig løsning. Det er en løsning i tråd med lovførståelsen, slik den er lagt til grunn ved flere anledninger i redegjørelser til Stortinget. Opprettelsen av fondet er utmerket, men finansieringen av det kan ikke baseres på at aksjesalg i kraftsektoren skal gi endelig skattefri gevinst. Stortinget har vedtatt at gevinster i kraftsektoren fra 1997 skal være skattepliktige også for kommunale eiere. På denne bakgrunn fattet departementet under regjeringen Stoltenberg de foreliggende vedtak som nå må anses som endelige.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Simonsen (uav): Jeg oppfatter det da slik at konklusjonen er at man ikke gir grunnlag for en endelig skattefri gevinst. Jeg går ut fra at de skattejuridiske sidene her vil bli drøftet nøye av ordførere i de berørte kommunene, også Høyres ordførere.

Men dette spørsmålet har også en moralsk side. For selv om finansministeren bruker all sin sjarm og alle sine evner og sin kunnskap til å forklare dette, vil jo uttalelsene fra næringsministeren bli stående i historiebøkene, iallfall i bygdebøkene i Vest-Agder. Han var krystallklar i valgkampen og sa at dersom Høyre fikk en hånd på rattet, ville det ikke bli utløst noe skattekrav. Er det da slik å forstå at den endelige avgjørelse i departementet er i tråd med eller ikke i tråd med næringsministerens uttalelser i valgkampen?

Statsråd Per-Kristian Foss: Den endelige avgjørelse i departementet er i tråd med loven. Det tror jeg på en måte er det Stortinget bør bekymre seg om. Det er Stortinget som fastsetter loven, og departementet skal praktisere jussen etter den lov som Stortinget har fastsatt.

Jeg kan heller ikke erindre at representanten Simonsen i noen partisammenheng eller som selvstendig har fremmet forslag om fritak for gevinstbeskatning for kommunene dersom det skjer gjennom fondsvirksomheter. Så problemstillingen er relativt ny, for å si det forsiktig, og det er en statsråds plikt å praktisere de lover Stortinget fastsetter over hele landet.

Jan Simonsen (uav): Jeg forstår at vedtaket etter finansministerens vurdering er i tråd med loven. Er det da slik å forstå at næringsministeren ikke hadde kunnskap om loven da han gikk ut med sine løfter i valgkampen?

Statsråd Per-Kristian Foss: Næringsminister på det tidspunkt var så vidt jeg vet, Grete Knudsen. Jeg skal ikke uttale meg om Grete Knudsens lovforståelse. Jeg tror at denne saken impliserer så mange faktiske forhold at enkeltuttalelser om skattefrihet lett kan blir misforstått, for å si det slik.

Jeg minner om at jeg i mitt svar sa at det er ikke skatteplikt dersom aksjene i Sørlandets Kompetansefond ikke selges. Dersom de beholdes som eiendeler og fondet lever av avkastningen, slik den fastsettes, er det ingen skatteplikt. Men det er ved realisasjon, altså ved salg, at det inntreer gevinstbeskatning i tråd med det vedtak Stortinget har fattet, også inkludert representanten Simonsen.

S p ø r s m å l 2

Per Sandberg (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Politiet kontrollerer årlig 1,6 millioner biler.» – Her må jeg få lov til å rette, president, det skal stå «førere», ikke «biler». – «Dette skjer manuelt og krever store ressurser. Gründeren Per Lennart Johnsen fra Steinkjer har imidlertid utviklet et elektronisk system for denne typen kontroller, et system som vil være meget ressursbesparende for flere offentlige etater.

Kunne statsråden være villig til å igangsette et prøve- eller pilotprosjekt basert på Johnsens idé om elektroniske engangsoblater på norske kjøretøy?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Kan jeg først med presidentens tillatelse gi en liten tilleggsopplysning i forbindelse med en tidligere spørretime?

Presidenten: Det er akseptert.

Statsråd Odd Einar Dørum: Takk, president!

I forbindelse med spørsmål i spørretimen 6. februar 2002 vedrørende nedleggelse av forskolen på Hustad opplyste jeg at 40 stillinger ville bli videreført etter nedleggelsen. Det korrekte er imidlertid at ca. 30 stillinger videreføres.

Da går jeg over til spørsmålet fra representanten Sandberg.

Innledningsvis finner jeg grunn til å peke på at jeg som justisminister er takknemlig for ethvert godt forslag som kan virke ressursbesparende med tanke på de mange oppgaver som politietaten skal utføre.

Politiets trafikkjeneste legger beslag på betydelige ressurser innen politiet. Oppgavene spenner over et vidt register, fra kontroller på veiene til etterforskning og påtalemessig oppfølging av lovovertrедelser.

I forhold til det forslag som representanten har vist til, er det gitt noe sparsommelige opplysninger. Ut fra det

som foreligger av informasjon, er jeg imidlertid noe i tvil om dette forslaget vil være spesielt ressursbesparende i forhold til politiets oppgaver.

Politidirektoratet opplyser for øvrig at systemet etter deres oppfatning kun er basert på registrering og kontroll av om bileier bl.a. har betalt årsavgift og forsikringer. Når det gjelder politiets trafikkontroller derimot, retter de seg først og fremst mot fører av kjøretøyet. Sekundært blir kjøretøyet kontrollert.

Foruten justis- og politimyndigheten har også andre departementer og organer viktige oppgaver innen trafikk-sikkerhetsarbeidet. Samferdselsdepartementet og Vegdirektoratet har bl.a. gjennom sitt ansvar for vegloven og vegtrafikkloven et hovedansvar for vegtrafikk-sikkerheten.

Det kan for øvrig opplyses at jeg fra Samferdselsdepartementet den 4. mars 2002 har fått oversendt brev av 6. desember 2000, der det fremgår at vedkommende person var hos Vegdirektoratet den 2. november 2000 og demonstrerte systemet. I den forbindelse ble det bl.a. uttalt at en utprøving blant deler av bilparken vil bli vanskelig og ha begrenset verdi. Vegdirektoratet mente da at en slik utprøving som foreslått ikke var aktuell på det tidspunkt.

Per Sandberg (FrP): Jeg takker for svaret.

Ifølge Vegdirektoratets egne anslag kostet det i 2000 12,25 mill. kr å produsere og sende ut oblatene til bileierne. Hver forsendelse koster således 5,45 kr pr. stykk. Vi kan anta at følgekostnadene i hovedsak vil være timeverk knyttet til oppdateringskostnader, selve kjøretøykontrollene og hyppige databasebesøk. Toll- og avgiftsdirektoratet og Vegdirektoratet vil spare 12 mill. kr hvert år ved å ta i bruk elektroniske oblater. Vi vet at utekontroll av kjøretøy utført av norsk politi med dagens system viser at hvis avskiltingsbegjæringen og tyverimeldingen blir kontrollert på vanlig måte, vil dette forbruket være 2 minutter pr. kjøretøy ute og 2 minutter inne på operasjonssentralen. Hvis man legger til grunn at norsk politi kontrollerer 1,6 millioner førere som alle har hvert sitt kjøretøy, ville en besparelse på 2 minutter ute og 2 minutter inne pr. oppslag frigi 106 660 timeverk, eller nærmere 60 årsverk. På parkeringsplasser og parkeringshus kan 10–12 kjøretøy kontrolleres på ett minutt ved hjelp av MicroMark. Det vil si at her er det store ressurser å spare. Jeg hadde håpet at statsråden ville vært litt klarere i svaret på om man kan få i gang et pilotprosjekt.

Statsråd Odd Einar Dørum: En statsråd har et konstitusjonelt ansvar, og det prøver jeg å svare ut fra. Men jeg er selvfølgelig statsråd i en regjering også. Jeg hører jo at representanten reiser spørsmål som berører andre departementsområder. Jeg gav i svaret mitt uttrykk for det svar som jeg hadde grunnlag for å gi, men jeg vil selvfølgelig ikke motsette meg det hvis representanten kan sørge for at jeg får mer kunnskap om og innsikt i det spørsmålet han har reist, og jeg vil da på åpent grunnlag forbeholde meg retten til å vurdere det fritt.

Per Sandberg (FrP): Det takker jeg for. Det skal jeg selvfølgelig sørge for. Jeg kjenner jo statsråden såpass at når han sier det han sier nå, mener han også å følge det opp. Da, som vi sier på trønderisk, er det håp i hengende snøre. Jeg håper det var det statsråden antydte i dette tilfellet.

Som statsråden også var inne på, fikk faktisk Johnsen i 2000 klarsignal fra Justisdepartementet til å starte et pilotprosjekt for å finne ut i hvilken grad et elektronisk merkesystem vil være et godt hjelpemiddel for politiet. I 2001 ble systemet presentert for Finansdepartementet og henvist til Toll- og avgiftsdirektoratet. Året før ble transport- og registreringskontoret i Vegdirektoratet presentert systemet, som de ikke var noe særlig glad for. Nå kan det virke som om Vegdirektoratet også har et annet syn på dette, slik at det kanskje er mulig å nå fram med det.

Når det gjelder kostnadene ved dette, vil, ifølge Johnsen selv, et pilotprosjekt koste omkring 20 mill. kr. Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden blir da: Er det kanskje verdt å bruke 20 mill. kr på et prosjekt hvis resultatet vil vise seg å være korrekt i forhold til Johnsens egne beregninger?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg tror ikke jeg skal foreta noen budsjettbehandling i en åpen spørretime, men jeg skal konstatere det jeg sa i sted. Jeg har ikke gitt noe løfte om hva jeg går inn for, men jeg har gitt et løfte om å lytte og sørge for at lyttingen blir kvalifisert. Det var det jeg svarte på i sted, og det gjentar jeg. Jeg synes at en idé har et krav på å bli vurdert, og vurdert i en sammenheng, og det gjentar jeg gjerne overfor representanten Sandberg i mitt tilleggssvar. Jeg har ikke gitt noe løfte om konklusjonen, men løfte om lytting, med kompetente mennesker, det er gitt.

S p ø r s m å l 3

Jan Arild Ellingsen (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I en nylig utsendt pressemelding fra Justisdepartementet vises det til at soningskøene fortsetter å øke. Statistikken viser jevnt over en økning i hele landet. Et av problemene i så måte er etter det jeg har forstått, mangel på fengselsbetjenter.

Vil statsråden ta initiativ til at antall fengselsbetjenter som utdannes årlig, økes, slik at flere kan få gjennomført soning?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det medfører riktighet at soningskøene fortsetter å øke. I den pressemeldingen som representanten Ellingsen refererer til, redegjøres det for situasjonen. Av denne fremgår bl.a. at økningen i soningskøen er forårsaket av at den jevne, ordinære produksjonen av straffesaker i politi, påtalemyndigheter og domstoler overstiger den kapasitet kriminalomsorgen har til rådighet. Med fortsatt høy kapasitet i øvrige deler av straffesakskjeden vil økningen fortsette. Regionene Øst og Sør har hatt størst økning i soningskøene. Utnyttelsen av kapasiteten i fengslene har vært svært høy i 2001 og

hittil i 2002. Ordinær soningskapasitet i denne perioden har vært 2 923 plasser.

Det er riktig at knapphet på utdanningskapasiteten for fengselsbetjenter har gitt uheldige utslag, delvis ved at mindre avdelinger har måttet stenge i kortere perioder, og delvis ved at andelen ufaglært arbeidskraft er bekymringsfull stor i mange anstalter. Antall fengselsbetjenter som utdannes, vil også være en rammebetingelse for arbeidet vårt med å utvide antall soningsplasser. Dette er en utfordring jeg som justisminister må ta alvorlig.

Vi har allerede økt det ordinære aspirantopptaket på Fengselsskolen til 150. Disse er ferdig utdannet i november i år, og ytterligere 150 vil bli uteksaminert i november 2003. I det første året av utdanningen, som primært består av en praksisperiode, vil de representere en ressurs for kriminalomsorgen.

For å imøtekomme behovet for tilstrekkelig antall etatsutdannede tjenestemenn besluttet man i desember i fjor å opprette en ekstra klasse på Fengselsskolen bestående av 15 fengselsaspiranter i tillegg til de seks ordinære klassene med til sammen 150 aspiranter. Disse 15 skal gjennomføre utdanningen ved Stavanger fengsel og Åna kretsfengsel. Aspirantene er nå tatt opp på skolen og vil tiltre 1 april i år. Ved planlegging av økt fengselskapasitet vil vi i planleggingsprosessen også ta inn behovet for økt bemanning med fagkompetanse og hvordan vi skal klare å gjennomføre det. Jeg vil derfor ikke utelukke at det vil bli ytterligere særordninger for klasser i tilknytning til Fengselsskolen. Det vil jeg komme tilbake til i budsjettssammenheng.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det er to vesentlige forhold som er avgjørende når det gjelder soningskøen. Det ene er fengselskapasiteten. I sitt svar viser ministeren til at den utnyttes særdeles høyt. Det andre er betjentsiden og de kvalitetene man har der.

På nyhetene i dag var det oppslag som viste at de som får lave straffer, faktisk har et problem med å få gjort opp for seg, fordi de prioriteres lavt. Og jeg ville tro at i mange sammenhenger er det faktisk de som har de laveste straffene, som har størst behov for å gjøre opp for seg. Således rammes de dobbelt av det systemet vi har i dag.

Jeg har ellers oppfattet at justisministeren er en person som ønsker å sette ord og handling sammen her, slik at man får gjort noe med disse tingene. Da blir mitt spørsmål: Hva har justisministeren konkret tenkt å gjøre for å ta ansvaret for de problemene som vi faktisk har i dag, og som dessverre ser ut til å være økende?

Statsråd Odd Einar Dørum: Som jeg har tatt opp tidligere på svar i spørretimen, var soningskøen for tolv år siden på 9 000. Den ble bygd ned til ca. 1 000 over en periode på fire–fem år. Nå har vi en soningskø som har vokst til ca. 2 000 – som jeg svarte på i en tidligere spørretime.

Det jeg allerede har gjort, er den ekstrainsatsen som er knyttet til situasjonen i Rogaland, og jeg har sagt at jeg ikke vil utelukke at det også vil kunne skje framover. Men som de mange spørsmål som er knyttet til dette,

henger dette sammen med naturlige budsjettssammenhenger – det er slik Stortinget kjenner det også – så det må jeg forbeholde meg retten til å komme tilbake til. Jeg erkjenner beskrivelsen, men når det først er soningskø, har vi en prioritering: punkt 1 varetekt, punkt 2 langvarige dommer pluss folk som har gjengtilhørighet, og punkt 3 vold. Det er rett og slett for å sørge for at kriminelle blir satt inn når det gjelder disse forholdene. Beskrivelsen av dem som da står i kø, er slik som representanten Ellingsen har gjort den.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det er jo i og for seg interessant å høre kommentaren fra justisministeren. Samtidig vil det være slik at totalen ikke blir bedre enn det Regjeringen er i stand til å gjøre, og da må man også søke allianser ute når man skal ha flertall for sine budsjetter. Og når ministeren har gått ut med nulltoleranse, gått høyt på banen med nulltoleranse, må det ligge noe bak her, det må være et apparat. Hvis ikke, står ministerens troende på noe tynn is her, etter min oppfatning. Jeg forventer iallfall her et svar og ønsker å utfordre ministeren. For det er vel slik at man faktisk mener noe med det når man går ut og sier at man ønsker å sette nulltoleranse på dagsordenen, som et begrep på at man ønsker å gjennomføre de nødvendige tiltakene for nettopp å kunne lykkes med en slik holdning.

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå betyr nulltoleranse f.eks at man ikke kan bære våpen på åpen gate, bl.a. i bil. Det vil Stortinget få som sak ganske snart. Noe av nulltoleransen vil da bety at man blir satt i varetekt. Det er prioritert. Selvfølgelig vedkjenner jeg meg den uttalelsen.

Men når det gjelder alle sider ved straffesakskjeden, også kapasiteten i kriminalomsorgen og det å ha nok fagfolk, er det rene budsjettssaker, som jeg må komme tilbake til i de sammenhenger hvor det er naturlig.

Virkelighetsbeskrivelsen deler representanten Ellingsen og jeg.

S p ø r s m å l 4

Knut Storberget (A): Det er et spørsmål til justisministeren:

«Regjeringen meddelte ved pressemelding 11. februar i år at den vil opprette et nytt arkiv for pantebøkene i Hardanger. Regjeringen har varslet framlegging av en stortingsmelding om tinglysing av fast eiendom senere i vår.

Hva er grunnen til at pantebokarkivet ikke skal vurderes i sammenheng med diskusjonen om tinglysing av fast eiendom, og da samtidig med at Stortinget debatterer Regjeringens melding om tinglysing?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Pantebøkene inneholder kopier av alle tinglyste dokumenter i Norge siden ca. 1936. Som det fremgår av spørsmålet fra representanten Storberget, er de en del av det som tradisjonelt omtales som tinglysing av fast eiendom. I dag er det domstolene i

første instans som har ansvaret for denne oppgaven, og pantebøkene oppbevares der.

Som stortingsrepresentant Storberget påpeker, ønsker Regjeringen å etablere en særskilt enhet i Ullensvang som skal håndtere pantebøkene for hele landet. Dette standpunktet er kommet til i forbindelse med arbeidet med stortingsmeldingen om fremtidig organisering av tinglysing av fast eiendom. Regjeringen tar for øvrig sikte på å fremme denne meldingen før påske.

Jeg mener at en slik særskilt enhet for pantebøkene vil være fordelaktig uavhengig av hvordan tinglysingen for øvrig organiseres. Jeg er likevel enig i at det er naturlig å berøre dette i den stortingsmeldingen Regjeringen skal fremme. Problemstillingen vil dermed inngå som en del av den debatten Stortinget skal ha i den forbindelse. Det skulle derfor bli rikelig anledning til å komme tilbake til dette spørsmålet ved en senere anledning.

Knut Storberget (A): Jeg takker for svaret. Jeg er glad for at vi får anledning til å debattere dette i sin helhet, og det er for så vidt en del av mitt spørsmål og mitt ønske.

Jeg må samtidig si meg svært uenig med justisministeren i forhold til at plasseringen av pantebøkene er uavhengig av hvordan tinglysingen for øvrig organiseres. Hva slags grunnlag har departementet for å si det i svaret nå? Hvor man plasserer alle pantebøkene, og at alle de tinglyste dokumentene sentraliseres, skulle ikke det ha noe å bety i forhold til hvordan tinglysingen organiseres, enten den er lokal, regional eller sentral? At man tar en avgjørelse i forhold til dette, skulle vel egentlig innebære at hele tinglysingsinstituttet allerede er i ferd med å bli sentralisert.

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå ber representanten meg gå inn på en melding som kommer til Stortinget senere. I den pressemeldingen som representanten selv refererer til, står det til slutt:

«Regjeringens standpunkt inngår i arbeidet med Stortingsmeldingen om tinglysing i fast eiendom, som Regjeringen skal fremme for Stortinget før påske.»

Regjeringen har selvfølgelig rett til å fremme et standpunkt, og så må den finne seg i at Stortinget deretter behandler det. Men det er i den pressemeldingen som var utgangspunktet for spørsmålet, også gjort oppmerksom på at det er i saksbehandlingen i denne sammenheng.

Knut Storberget (A): Jeg er fullstendig klar over saksbehandlingen, og det er nettopp det som ligger under spørsmålet. Det er for så vidt pressemeldingen som innbyr til dans, ved at man kommer med den lekkasjen før stortingsmeldingen presenteres for Stortinget. Det som på mange måter blir viktig i denne dansen, er da spørsmålet: Ser justisministeren at den offentlige servicegraden i forhold til tinglysing faktisk henger sammen med hvor alle tinglyste dokumenter er plassert i landet, at det faktisk henger sammen med hva slags service det offentlige kan utøve for borgerne? Endelig vil jeg også spørre

om bakgrunnen for pressemeldingen, hva som konkret var årsaken til at man plasserer dette arkivet i Ullensvang.

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå var representantens utgangspunkt, basert på en pressemelding, som jeg har sitert fra, at det ikke skulle behandles i Stortinget. Jeg har sagt at det skal behandles i Stortinget. Selvfølgelig er jeg innforstått med at tinglysingen er en helhet. Og jeg kan i hvert fall si at jeg legger stor vekt på at brukerne skal tjenes best med den løsningen som vil bli presentert. Det vil Stortinget få rikelig anledning til å drøfte.

Når det gjelder den særskilte vurderingen som er gjort av pantebokregisteret, fremgår det også av pressemeldingen at vi så at dette var et tiltak som kunne løses på denne måten. Men det er opp til Stortinget å vurdere om det er enig eller ikke. Vi har også videre sagt at når man på en god måte i et lokalsamfunn viser den type initiativ som man her har vist, kan det også være et viktig politisk signal å belønne denne form for aktiv gründerinnsats.

Presidenten: Spørsmål 5 vil bli besvart før spørsmål 23.

S p ø r s m å l 6

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Politiet i Elverum har siden midten av desember i fjor pågrepet og siktet 18 personer for bruk og besittelse av narkotika og beslaglagt mer narkotiske stoffer på denne tiden enn i løpet av de siste to år.

Hvordan vil statsråden bidra til at denne urovekkende kriminaliteten stoppes og reduseres til et minimum?»

Statsråd Odd Einar Dørum: I likhet med flere andre steder i landet er narkotikaproblemet i Elverum bekymringsfullt. Imidlertid skiller ikke Elverum seg spesielt ut, selv om det i den senere tid er gjort en del relativt store beslag av narkotika der.

Oppklaringsprosenten for narkotikasaker generelt ligger jevnt høyt, på ca. 90 pst. Dette har sammenheng med at omtrent alle sakene er initiert av politiet selv gjennom spaning, etterretningsarbeid og aksjoner mot bestemte miljøer og gjenspeiler økt politiinnsats. I den senere tid har Hedmark politidistrikt i tråd med sentrale direktiver økt innsatsen mot narkotikakriminaliteten. Innsatsen har vært mer målrettet, både mot bestemte personer og miljøer. Dette har gitt synlige resultater i beslagstatistikken. Dessuten er det en generell økning i narkotikamisbruket.

Det er bekymringsfullt at det generelt sett synes å være klare indikasjoner på negative utviklingstrekk når det gjelder ungdomsgruppers forhold til narkotika. Politiet registrerer at ungdom ofte bagatelliserer narkotika-bruk. Politimesteren i Hedmark har for inneværende år prioritert det forebyggende arbeid spesielt rettet mot unge lovbrøyttere, samt bekjempelse av rusmiddelkriminalitet, vinningsforbrytelser og voldskriminalitet.

Jeg kan for øvrig opplyse at Regjeringen har nedsatt en statssekretærgruppe som i løpet av året skal legge fram tiltak på sentrale områder for å styrke arbeidet mot rusmisbruk. I tråd med Regjeringens satsing på barn og unge skal forebyggende tiltak være hovedoppgaven for å redusere misbruk og styrke den samlede, forebyggende innsatsen for å hindre nyrekruttering til rusmisbruk, spesielt narkotikabruk. Sentralt i denne forebyggende innsatsen er tiltak for å hindre at barn og unge debuterer tidlig med rusmidler. Politiet skal i vesentlig grad bidra til å hindre slik nyrekruttering ved bl.a. forebyggende tiltak gjennom tverretattlig samarbeid. Modellen med samordning av lokale tiltak, SLT-modellen, skal bl.a. brukes og gjennomføres nasjonalt i denne sammenheng. For å hindre rekruttering til narkotikamisbruk vil jeg legge opp til at politiet skal ha møte med elevenes foreldre i løpet av ungdomsskolen, fortrinnsvis i 8. klasse, om narkotikatruslene og foreldrenes ansvar. Vi skal ha en vedvarende innsats både nasjonalt og internasjonalt. Politiets etterretningsarbeid skal stå sentralt i arbeidet mot illegal narkotikainnførsel og -omsetning og organisert kriminalitet, for å bekjempe ulovlig innførsel, smugling, omsetning av narkotika, og for å avdekke bakmenn for den illegale innførselen. Dette skal skje i samarbeid med tollmyndighetene, og siktemålet er å redusere tilgang på og etterspørsel etter narkotika. I særlig grad skal oppmerksomheten og arbeidet rettes mot kriminalitet i forbindelse med ulike former for motedop, som designerdrugs, kokain/crack o.l., som særlig unge mennesker trekkes mot.

Til slutt nevner jeg at Politidirektoratet innen utgangen av mars inneværende år vil ha ferdigstilt en handlingsplan mot narkotika. Planen vil bli iverksatt i samtlige av landets politidistrikter. Dette, sammen med politimesterens prioriteringer for inneværende år, vil være viktige forutsetninger for en økt innsats for å snu utviklingen.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker for et fyldig og godt svar. Hvis alt i det svaret blir virkelighet, som jeg håper det skal bli, får vi håpe at det blir et minimum.

Da jeg stilte dette spørsmålet, tok jeg utgangspunkt i en artikkel om det som skjer på Elverum, men det er klart at dette kunne skjedd hvor som helst i Norge, og gjerne på mitt hjemsted, Flisa, så det er sagt. Det som skiller seg ut lite grann her, er at man har en oppklaring på 90 pst., som er veldig bra. Da skulle man tro at hvis man gav politi og tollvesen enda mer ressurser, skulle man få vekk dette. Det som viser seg i tilfellet Elverum, er at flesteparten av de 18 domfelte i narkotikasaker er gjengangere, det er folk som har gjort dette flere ganger før. Da har vi et stort problem. Hvordan vil statsråden løse det med gjengangere, for det ser liksom ikke ut til at de er blitt skremt?

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå kan man være gjenganger på mange måter. Man kan være gjenganger fordi man begår kriminalitet i tillegg til narkotikamisbruket, som jo er forbudt. Det har jeg tenkt å komme tilbake til i forbindelse med ulike straffereformforslag. Men når det

(Statsråd Dørum)

gjelder gjengangere i forhold til stoff, har vi et samarbeid mellom Justisdepartementet og andre departementer om å ha et godt behandlingstilbud. Hvis man først blir satt inn – hvis det er situasjonen – tror jeg det er viktig å få styrket det vi kaller § 12-soning, det at folk kan få hjelp for å komme ut av avhengigheten. Går vi bortenfor politiets innsats, som er svært viktig, og som jeg beskrev i mitt svar, har jeg som utgangspunkt at jeg tror det dør mange flere i Norge i dag av narkotika av mangel på tro på at det nytter, enn av heroin i seg selv. Så det er denne sammenhengen, som vil berøre samarbeidet mellom Justisdepartementet, Sosialdepartementet og Helsedepartementet, som er viktig. Dette vil Regjeringen komme tilbake til i forbindelse med forskjellige tiltak. Men jeg har i mitt hovedsvar valgt å fokusere på kriminalitetsbekjempelsen, slik som jeg nå har skissert den overfor representanten.

Per Roar Bredvold (FrP): I svaret sitt nevnte statsråden Tollvesenet. I en artikkel i Glåmdalen av 8. januar 2002 står det: «Stadig flere smugler vin, øl og sigaretter.» Det viser selvfølgelig også at man smugler stadig mer narkotiske stoffer. Hvis vi kan få et ekstra samarbeid med Tollvesenet og styrke dets ressurser, tror jeg det kan være med på å redusere det store omfanget av narkotiske stoffer som kommer inn.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er to forhold jeg vil kommentere – det ene er nasjonalt, og det andre er lokalt. Til det nasjonale først: Samarbeidet med Tollvesenet er viktig. Jeg har sett det i en rekke sammenhenger, og jeg er helt overbevist om at finansministeren er seg bevisst det ansvaret som ligger i å sørge for at Tollvesenet gjør en god jobb. Så er det en del lokale forhold også. Jeg kjenner ikke godt nok til situasjonen på Elverum, men jeg håper at folk som driver lokalt, bl.a. i forbindelse skjenkepolitikk, er seg bevisst at når noen får en skjenkebevilling lett, så skal de sannelig også bli fratatt den lett, for å si det på den måten. Ut fra min erfaring mange steder er det dessverre ikke slik. Det er et lokalt forhold som jeg bare kan observere og ytre meg om i denne sammenheng, men jeg er overbevist om at representanten Bredvold har bedre innsikt i akkurat disse lokale forholdene enn det jeg har.

Spørsmål 7

Ågot Valle (SV): Jeg har dette spørsmålet til justisministeren:

«Ifølge Bergens Tidende er soningstilbudet til kvinner i Bergen fengsel rasert. De får ikke mulighet til åpen soning eller til kurs som kan kvalifisere dem til et liv etter soning. Kvinner og menn som er dømt for samme forbrytelse, får ulike soningsforhold uten at det har en individuell begrunnelse. Kvinner mister den progresjonen i soninga som de har krav på. Dette er grov diskriminering av kvinner.

Hva vil statsråden foreta seg for å gi kvinnelige innsatte verdige soningsforhold?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Den omtalte åpne avdeling i Bergen fengsel er en avdeling med lavere sikkerhetsnivå på utsiden av fengslets ringmur. Avdelingen består av fire boenheter, hver med åtte plasser, til sammen 32 plasser. I en av disse boenhetene har det de siste sju – åtte årene bodd kvinner. Av nær 200 innsatte i Bergen fengsel er det kun 12–15 kvinner. En del av disse sitter i varetekt.

Kvinneboenheten i avdelingen med lavere sikkerhetsnivå har jevnt over hatt to–fire kvinner, og fire–seks celler har derfor stått tomme. Det har høy prioritet å sørge for maksimal utnyttelse av soningsplassene. Det kan ikke forsvares i en situasjon med økende soningskø, i tillegg til et stort behov for antall varetektsplasser, å fortsette med en ordning som gir såpass dårlig kapasitetsutnyttelse. Boenheten disponeres derfor midlertidig av mannlige innsatte. Kvinnene som ellers ville kvalifisert for avdelingen med lavere sikkerhetsnivå, soner nå i en ordinær fellesskapsavdeling innenfor ringmuren.

Jeg vil ellers påpeke at det ikke er riktig at kvinnene ikke tilbys kurs og programdeltakelse. De får tilbud om kurs på lik linje med de mannlige innsatte. Når det gjelder behandlingsprogram, er det dessverre både nasjonalt og internasjonalt få gode forskningsbaserte behandlingsprogram for kvinner. Dette er imidlertid i ferd med å endre seg. Kvinnene i Bergen fengsel tilbys både stressmestringsprogram og tenketreningsprogram. For tiden er det ikke kvinner i rusprogram. Det arbeides med å finne et nytt og godt rusbehandlingsprogram for kvinner. Bergen fengsel diskuterer for tiden ulike tiltak som skal gjøre det mulig å gi et bedre og mer differensiert tilbud til de kvinnelige innsatte.

Til slutt vil jeg nevne at kvinnenes mulighet til progresjon i form av økt kontakt med samfunnet utenfor er ivaretatt ved at de etter individuell vurdering gis mulighet for utvidet permisjonsadgang og mulighet for frigang til arbeid og skole utenfor fengselet, for å bøte på at de ikke lenger får tilbud om soning i avdelingen med lavere sikkerhetsnivå.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret.

Det er slik at det er få kvinner i fengsel. Da må man være ekstra varsom så de ikke blir en salderingspost. Jeg synes det er bra at det jobbes med alternativer for kvinner i Bergen. Men den situasjonsbeskrivelse som statsråden kom med, rimer altså ikke med den situasjonsbeskrivelsen som kvinner sjøl kommer med, og som ansatte også har kommet med. Derfor vil jeg utfordre statsråden til å ta seg en tur til Bergen landsfengsel og snakke med dem, og ta dette opp med kvinnene.

Statsråden nevnte rusproblematikk, og det er det utrolig viktig å se på. Dette dreier seg om kvinner som har en helt annen bakgrunn enn menn har. Ofte dreier det seg om seksuelle overgrep. Derfor er det viktig at de får sine særegne tilbud.

Jeg vil utfordre statsråden til å se på og sørge for at kvinner i fengsel får den hjelp de trenger også på dette området, og at det settes i gang forskning på rusproblematikkområdet som ikke bare er på menns premisser.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg har faktisk gjort en del for å sette meg inn i kvinners soningsforhold. I min forrige runde som justisminister besøkte jeg Fredrikstad fengsel, hvor folk faktisk stiller opp på en enestående måte for dem som soner der. Jeg har vært på Bredtveit og i Trondheim, hvor det er kvinner, og jeg har vært i Bergen fengsel nylig. Jeg bare konstaterer at Bergen fengsel har en gruppe av ansatte som har høy motivasjon og stor vilje til å tenke nytt og annerledes – de imponerte meg rett og slett, jeg må få si det på den måten. Når jeg har fått informasjon om at de er opptatt av å kompensere for det jeg sa, som går på å utnytte plassene, og de også leter etter et opplegg når det gjelder rus, har jeg tillit til at det vil de gjøre sitt ytterste for å klare.

Så er jeg på generell basis enig med representanten i at når det gjelder rus, uansett om det gjelder menn eller kvinner, er vi i Norge for dårlige. Vi har for dårlig forvaltningssamarbeid mellom det som skjer inne i fengselet, det som skjer opp mot metadonprosjekter, og det som skjer opp mot livet utenfor. Det er en av mine sterke utfordringer å sørge for at forvaltningssamarbeidet skal fungere, slik at ingen, det være seg kvinner eller menn, blir gjort til kasteballer i systemet når de prøver å komme ut av rusproblematikken. Men det er en betydelig utfordring, og jeg har i hvert fall satt meg fore å gå tungt inn i den.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for dette svaret også.

Jeg deler det syn med statsråden at det er grunn til å være imponert over det arbeidet som mange ansatte i Bergen landsfengsel gjør. Jeg har også vært der. Men kvinner har en helt annen bakgrunn enn menn har, derfor er det grunn til å se på det.

Alle får kurs, sa statsråden. Det kan være riktig. Men problemet er jo at veldig få kvinner får kurs og program som kvalifiserer dem for en jobb utenfor murene. JURK sier at det etter 20 års mas ikke er blitt noe bedre f.eks. i Bredtveit fengsel. Så dette er altså et generelt problem – ikke bare i Bergen fengsel. JURK kan også rapportere om en rekke problemstillinger når det gjelder kvinner i fengsel, når det gjelder f.eks. at de har skikkelige forhold når de skal få besøk av barn osv., osv. Vil statsråden gå gjennom soningsforholdene for kvinner spesielt, og sørge for at det blir jobbet systematisk med dette?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil faktisk generelt se på hva som er soningsgjennomføringspolitikken. I den sammenhengen vil jeg være oppmerksom på kvinner fordi de i fengselssammenheng blir en spesiell gruppe. Jeg har lagt stor vekt på det bl.a. ved å besøke et av de mindre fengslene, Fredrikstad fengsel, som nettopp møter mange med de problemene som representanten reiser. Ved å se på straffegjennomføringspolitikken vil jeg også se på de utfordringene som ulike grupper av innsatte har.

Det har jeg sagt også til andre representanter her, for det er såpass mange utfordringer på det at vi er nødt til å se på hva som er status, vi må se på forvaltningssamarbeidet. Representanten kan i hvert fall ha mine ord på at også de kvinnelige innsatte i denne sammenhengen skal få den oppmerksomhet som de skal ha, slik at de ikke blir en marginalisert gruppe i forbindelse med soningsforholdene.

S p ø r s m å l 8

Jorunn Ringstad (Sp): Eg skal få stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Ifølge oppslag i media går ei arbeidsgruppe som er sett ned av Justisdepartementet, inn for å leggje ned alle kystradiostasjonane, med unntak av hovudredningssentralane i Bodø og Sola. Kystradioen representerer ein viktig tryggleiksfaktor for fiskerinæringa og anna maritim verksemd. Forslaget har derfor skapt sterk uro blant folk langs kysten.

Vil statsråden sørge for at kystradiostasjonane blir oppretthaldne?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Som ansvarlig minister for samordning av norsk redningstjeneste er jeg svært opptatt av at vi har en godt fungerende redningstjeneste.

En god redningstjeneste er avhengig av tilfredsstillende kommunikasjonstilgang. En viktig ressurs i denne sammenheng er kystradioene. I dag har vi ni bemannede kystradiostasjoner i Norge, herunder en på Svalbard. Bruk av mobiltelefon og kommunikasjon over satellitter har gradvis medført en reduksjon i den kommersielle trafikken til Kystradioen. Nød- og sikkerhetstjenesten er derfor blitt Kystradioens primæroppgave.

Den generelle teknologiske utviklingen er i dag kommet så langt at det er naturlig å vurdere muligheten for å videreutvikle nød og sikkerhetstjenesten til sjøs ved å automatisere noen kystradiostasjoner.

Jeg har i likhet med representanten Ringstad også registrert en viss bekymring blant kystbefolkningen etter at den nevnte rapporten ble lagt fram.

Rapporten har vært ute på en bred høring, og mitt departement arbeider for tiden med å sy sammen alle høringsuttalelsene og utarbeide et beslutningsunderlag. Jeg vil derfor ikke her og nå komme med noen endelig anbefaling om hvorledes den kystradiostrukturen skal se ut. Derimot kan jeg med sikkerhet si at jeg ikke vil gå inn for en løsning som på noen måte skal svekke dagens nød- og sikkerhetstjeneste til sjøs.

Jorunn Ringstad (Sp): Eg forstår av svaret frå statsråden at han ikkje er villig til å gå særleg djupt inn i problemstillingane, men eg har lyst til å streke under at dette er eit spørsmål som opptek folk langs kysten svært sterkt. Og eg reagerer litt når statsråden peikar på at mobiltelefonen på ein måte skal vere litt av framtidens løysing. Vi veit alle at forholda for mobiltelefon er veldig varierende, så det er vel ikkje noko vi kan stole på.

Det er òg verd å nemne at dagens ni desentrale kyst-radiostasjonar har investert 55 mill. kr i nytt teknisk utstyr, som skal takast i bruk i løpet av året. Det er vel ikkje grunn til å tru at statsråden og eg er ueinige om at kystovervaking er eit svært aktuelt tema, ikkje berre på grunn av småbåttrafikk og fiskebåtar, men òg sett i lys av den varsla oljetransporten frå Nord-Russland. Vil statsråden sjå kva høve han har til å utnytte ressursane som kystradiostasjonane står for, og eventuelt bidra til å styrkje nettopp den rolla kystradiostasjonane har hatt og har i dag?

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå var min henvisning til mobiltelefon ikke en analyse av framtidige løsninger. Det var en beskrivelse, hvor jeg sa at bruk av mobiltelefon og kommunikasjon over satellitter gradvis har medført en reduksjon i den kommersielle trafikken til Kystradioen pr. i dag.

Så gikk jeg ikke inn på den framtidige løsningen rett og slett av den grunn som jeg nevnte, at den har vært ute på en bred høring, og vi bearbeider dette nå til et beslutningsunderlag. Det er helt rett som representanten sa, jeg har ikke tenkt å gå dypere inn i det utover det jeg har slått fast, og som jeg gjerne gjentar, at jeg ikke vil gå inn for en løsning som på noen måte svekker dagens nød- og sikkerhetstjeneste til sjøs. Det sier jeg fordi jeg akkurat som representanten har mange sterke opplevelser av hva sikkerheten betyr langs kysten vår.

Jorunn Ringstad (Sp): Eg takkar for svaret.

Eg vil berre peike på at kystradiostasjonane overvaker eit stort tal nødkanalar. Med tanke på infrastruktur kan vel Noreg mest samanliknast med Canada og Storbritannia, som begge i dag har ca. 20 kystradiostasjonar. Det er vurdert ut frå risiko og effektiv bruk av ressursar.

Etter det eg kjenner til, har ikkje brukarane vore inne i arbeidet som arbeidsgruppa har utført, og faginstansane utgjør mindretallet i arbeidsgruppa. Det er òg svært delte meininger om økonomien i det fleirtallet i arbeidsgruppa går inn for.

Sjølv om statsråden no ikkje vil gå inn på konklusjonar, har eg lyst å stille spørsmålet: Vil statsråden før han konkluderer i denne saka, syte for at økonomien i fleirtallet sitt forslag blir grundig vurdert? Det er ikkje grunn til å endre noko som fungerer godt. Vil statsråden òg syte for at det blir gjennomført ei grundig risikovurdering der òg brukarane blir trekte inn?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg vil ikke gå inn på detaljer av min håndtering av saken når den kommer så langt, annet enn at jeg vil være sikker på at de spørsmål som skal stilles, er vurdert, og det vil være helt selvsagt at økonomi er en del av det. Det er det jo for alle som skal ha ansvar for å forvalte de budsjetter som står til rådighet, så det vil jeg gå inn i. Og fordi jeg ikke har gått inn i dette, gav jeg ikke noe annet svar enn det jeg gav, nemlig at det er en sak jeg vil gå inn i med de ulike sider som hører spørsmålet til.

S p ø r s m å l 9

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil få lov å stille helseministeren følgende spørsmål:

«I forbindelse med behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 11 for 2001-2002 vedtok Stortingets flertall følgende forslag: «Stortinget ber Regjeringen sørge for at kostnadene ved bruk av legemiddelet Remicade dekkes av blåreseptordningen.»

Hvor langt er arbeidet med å gjennomføre dette vedtaket kommet, og når vil pasientene kunne benytte seg av den fordelene dette vedtaket skal medføre?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Remicade er et revmatismelegemiddel som i dag har sin vesentlige bruk i sykehus. Behandling med Remicade dekkes derfor over helseforetakets basisbudsjetter og gjennom innsatsstyrt finansiering. Etter Stortingets vedtak skal imidlertid finansiering av Remicade ikke lenger dekkes av helseforetakene, men av folketrygden.

Folketrygdloven § 5-1 bestemmer i tredje ledd at trygden ikke yter stønad til bl.a. legemidler i «den utstrekning det offentlige yter stønad etter annen lovgivning». Det følger videre av lov om spesialisthelsetjenesten at det er sykehusene selv som har finansieringsansvaret for de legemidler som anvendes i pasientbehandlingen. Dette innebærer at folketrygden ikke kan ta over sykehusenes finansieringsansvar for Remicade uten at folketrygdloven først endres. Dette gjorde jeg klart for Stortinget under budsjettbehandlingen før jul.

Jeg vil på denne bakgrunn legge fram en odelstingsproposisjon med de nødvendige lovendringsforslag. Jeg vil i vår gjennomføre den nødvendige høring og deretter legge saken fram for Stortinget. Lovendringen vil så bli fulgt opp i budsjettssammenheng.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg takker for svaret

Jeg stiller meg litt undrende når helseministeren sier at han skal sende Stortingets vedtak ut på høring. Så vidt jeg vet, har Stortinget i denne saken gitt et svært klart signal, et svært klart vedtak om hva som skal gjennomføres. At statsråden eventuelt må rådføre seg med sine spesialister i departementet for å få utformet lovteksten, støtter jeg fullt ut. Men å sende et stortingsvedtak ut på høring om hvorledes det skal være – da vil jeg spørre om helseministeren har tenkt å legge seg på en ny praksis med å sende Stortingets vedtak ut på høring.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er ingen tvil om at Stortingets vedtak skal gjennomføres. Det vil jeg gjøre helt klart. Men det følger av min utredningsplikt overfor Stortinget at når jeg legger fram et lovendringsforslag, må det være underbygd og utredet. Et ledd i den prosessen er å sende det på høring.

Men realiteten i Stortingets vedtak, at dette skal overføres fra folketrygdfinansiering til sykehusfinansiering, vil bli fulgt opp, som forutsatt.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg takker igjen for svaret.

Men fortsatt stiller jeg meg spørrende til det at stortingsvedtaket skal sendes ut på høring, for jeg synes vedtaket er tindrende klart. Og det må være rimelig raskt å få gjennomført et lovarbeid i denne saken og få ordningen på plass. Jeg håper at helseministeren minimum får på plass en odelstingsproposisjon i forkant av revidert nasjonalbudsjett, slik at ordningen kan gjøres gjeldende i forbindelse med det.

Dette er jo en litt underlig situasjon, når vi i løpet av ett år klarte å vedta at alle sykehus skulle overføres til staten. Den største helse reformen som Norge noen gang har sett, brukte man altså ca. et år på å vedta, og så skal man bruke nesten tilsvarende tid på å endre én liten paragraf i folketrygdloven, slik at revmatismepasienter skal få mulighet til å få legemiddelet Remicade.

Vil helseministeren i hvert fall gi det signal at senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett er dette på plass og Stortingets vedtak oppfylt?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil først understreke at behandling med dette legemiddelet i dag dekkes innenfor helseforetakets basisbudsjetter, gjennom innstusstyrt finansiering. Det er ikke slik at det ikke er noen finansiering av denne type behandling i dag.

Når det er sagt, skal jeg, uten konkret å gå inn på datoer, forplikte meg til å gjennomføre dette så raskt som det overhodet er forsvarlig.

S p ø r s m å l 1 0

John I. Alvheim (FrP): Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Norge har over særdeles lang tid hatt dårlige behandlingstilbud til unge mennesker med spiseforstyrrelser. Modum Bads Nervesanatorium, som har en spesialenhet for spiseforstyrrelser, opplyser at de ikke kan ta imot de dårligste pasientene.

Vil statsråden sørge for at avdelingen ved Modum Bads Nervesanatorium, en av de få spesialavdelinger vi har, får ressurser til også å ta imot de alvorligste tilfellene av spiseforstyrrelser, da disse er i en livstruende situasjon?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først gi representanten Alvheim rett i at behandlingstilbudet til unge mennesker med spiseforstyrrelser ikke er godt nok mange steder i landet. Av den grunn fikk jeg utarbeidet en egen strategiplan mot spiseforstyrrelser i min forrige periode som helseminister. Jeg legger vekt på at denne blir fulgt opp. Blant annet er de regionale helseforetakene bedt spesielt om å følge opp strategiplanen innen spesialisthelsetjenestene. Selv om situasjonen i dag er at det gis behandling til mennesker med spiseforstyrrelser ved alle poliklinikker i psykisk helsevern, både for voksne og for barn, er det behov for ytterligere å styrke tilbudet.

Behandlingstilbudet til mennesker med spiseforstyrrelser ved Modum Bads Nervesanatorium er blitt prioritert. I 1999 ble dette behandlingstilbudet styrket med 4 mill. kr for å utvide kapasiteten med sju plasser. Denne

styrkingen ble økt med 1,8 mill. kr i 2000 og er siden videreført.

Det er viktig at personer med alvorlige somatiske komplikasjoner får behandling for spiseforstyrrelser ved en avdeling som har tilknytning til et somatisk sykehus. Begrensningene som gjelder behandling av mennesker med alvorlige spiseforstyrrelser ved Modum Bad, skyldes først og fremst lang avstand til somatisk sykehus. I tillegg er behandlingsprogrammet der gruppebasert og faglig vurdert som lite egnet til de svært undervektige pasientene. Departementet er ikke kjent med at institusjonen ønsker å utvide behandlingstilbudet til de alvorligste tilfellene av spiseforstyrrelser, slik det er antydning i spørsmålet.

Jeg vil imidlertid vektlegge at det innenfor det samlede behandlingsapparatet i landet skal bygges opp et tilstrekkelig og godt tilbud til dem som er alvorlig syke av spiseforstyrrelser. Dette arbeidet har prioritet.

I forbindelse med strategiplanen mot spiseforstyrrelser bygges det flere steder i landet opp spesialiserte tilbud til pasienter med alvorlige spiseforstyrrelser. La meg nevne et par eksempler: Ved psykiatrisk klinikk ved Haukeland Sykehus er det fra november i fjor opprettet en spesialenhet for de mest behandlingssøkende pasientene med spiseforstyrrelser. Målgruppen er de over 18 år. Enheten vil starte opp med fire senger, men planlegger en utvidelse til fem senger. De planlegger å utvide det dagtilbudet de har i dag for to–tre pasienter, til å gjelde ti–tolv pasienter. Det er bevilget 7 mill. øremerkede kr til dette for 2002.

I tillegg til Haukeland Sykehus har Helseregion Midt-Norge opprettet et regionalt fagteam for spiseforstyrrelser fra 1. september i fjor. Dette er første skritt i etablering av en spesialenhet for pasienter med alvorlige spiseforstyrrelser. Pr. 1. februar 2002 har de fire plasser ved sykehuset i Levanger. Dette behandlingstilbudet er de i ferd med å videreutvikle.

Jeg vil også peke på at gjennom prosjektet for kjøp av tjenester i utlandet er mennesker som lider av alvorlige spiseforstyrrelser, en prioritert gruppe. Gjennom et eget prosjekt i denne forbindelse fikk 28 pasienter med alvorlige lidelser behandling i utlandet i 2001. Dette prosjektet er også viktig for å bidra til kompetanseoverføring til Norge. Innenfor rammen av en samarbeidsavtale mellom Norge og Frankrike tar vi nå sikte på å utarbeide et program for utveksling og utdanning av personell.

Jeg vet at det fremdeles gjenstår en god del før vi har et godt behandlingstilbud til denne gruppen, og jeg ser det som svært viktig å prioritere dette i tråd med strategiplanen. Samtidig vil jeg peke på at vi har en del utfordringer også når det gjelder det forebyggende arbeidet, slik at færrest mulig kommer i en situasjon som gjør at de utvikler en alvorlig spiseforstyrrelse.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker helseministeren for svaret. Det var interessant å høre om samarbeidet med Frankrike.

En spesialavdeling, uansett hvilken disiplin, som ikke kan ta imot de mest alvorlige tilfellene – og i denne sam-

menheng pasienter med langt fremskreden bulimi og anoreksi – bør etter min mening ikke få opprettholde betegnelsen «spesialavdeling».

Vi har i Norge i dag mellom 300 og 500 unge mennesker helt ned i 12-årsalderen som har alvorlige spiseforstyrrelser som bulimi og anoreksi, og som har store problemer med å få behandling. Ofte er løsningen akuttinnleggelse i somatiske sykehus for sondeføring og så tilbakeføring til hjemmet uten adekvat psykiatrisk oppfølging.

Jeg er også kjent med at det skal etableres et senter ved Haukeland Sykehus. Jeg mener jeg hørte at helseministeren nå sa at det var for pasienter over 18 år – det er mulig jeg hørte feil, jeg vil gjerne ha det bekreftet – men hva med de pasientene som er langt yngre enn 18 år, noen er bare 12-13 år? Vil den nye avdelingen ved Haukeland Sykehus også være i stand til å ta imot disse pasientene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er enig i at de spesialavdelingene som er rettet inn mot de tyngste og de mest alvorlige tilfellene, må ha den nødvendige tilknytning til somatisk helsetjeneste, for det er helt nødvendig å ha et tett samspill mellom psykiatri og somatikk. Det betyr ikke at vi ikke trenger andre typer tilbud, å la det som er etablert, med tilslutning fra Stortinget, ved Modum Bad.

Det er ingen tvil om at tilbudet ved Modum Bad fyller et betydelig behov. De kunne ha tatt inn langt flere enn det de faktisk gjør. Så her tror jeg en må se det slik at det ene ikke kan utelukke det andre. Jeg vil arbeide for at vi skal få en generell styrking av dette, og at tilbudene også blir målrettet inn mot yngre aldersgrupper enn de som er over 18 år.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg tror at dette er en sak som må prioriteres ganske høyt. Det har for så vidt denne regjeringen så langt gjort, og også den tidligere Bondevik-regjeringen. Men vi er på langt nær kommet til målet.

Når vi opererer med spesialavdelinger som eksempelvis den på Modum Bad, og man får til svar at disse pasientene er for dårlige til å bli tatt imot der, er det noe som skurrer hos meg. Man trenger ikke å ha fysisk tilknytning til et somatisk sykehus. Når det gjelder Modum Bad, vil løsningen være å tilføre sykehuset ressurser, altså personalressurser, som også er i stand til å ivareta dette med kunstig ernæring og tvangsernæring av disse pasientene, samtidig som de er under psykiatrisk behandling.

Mitt siste spørsmål er: Vil helseministeren igjen ta kontakt med Modum Bad og spørre om de kan vurdere å påta seg disse tunge pasientene hvis de får tilstrekkelig med ressurser, som personell og spesialpersonell?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har vært i kontakt med ledelsen ved Modum Bad, og deres vurdering er at det ikke vil være faglig forsvarlig for dem å ta imot pasienter som trenger tjenester i grenselandet mellom psykiatri og somatikk. Det synes jeg at jeg må forholde meg til.

Dersom Modum Bad skulle søke om en utvidelse av sine tjenester, ville vi selvfølgelig behandle søknaden med velvilje. Vi har stor tro på det behandlingsopplegget som man generelt har ved Modum Bad. Men foreløpig har de altså ikke ønsket eller søkt om en slik utvidelse.

S p ø r s m å l 11

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Flere tusen norske barn vokser i dag opp med homofile foreldre. Forskning viser at disse barna vokser opp på lik linje med barn i heterofile forhold.

Mener statsråden det er riktig at vi skal diskriminere folk som oppsøker et tilbud i Helse-Norge på bakgrunn av seksuell legning, og vil statsråden endre loven slik at også kvinner som ikke er gift, kan få adgang til kunstig befruktning?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: I den første loven om kunstig befruktning fra 1987 var tilbudet begrenset til å gjelde ektepar. Da St.meld. nr. 25 for 1992-93, Om mennesker og bioteknologi, ble fremlagt i 1993, var regjeringen Harlem Brundtland opptatt av at hensikt, midler, verdier og konsekvenser vedrørende ordningen måtte drøftes i et etisk perspektiv. En av drøftingene den gang var hvorvidt ordningen skulle utvides til også å omfatte samboere. Kunstig befruktning ble etter dette utvidet til å bli et tilbud til ektepar og stabile samboere av ulikt kjønn. Hvorvidt dette også skulle gjelde homofile samboere, var den gang ikke et sentralt spørsmål. Sosialkomiteen understreket imidlertid at den støttet den daværende regjeringens syn når det gjaldt målgruppen for tilbudet.

Kunstig befruktning er et tilbud fra helsetjenesten for å avhjelpe mannlig og kvinnelig medisinsk infertilitet eller infertilitet som på annen måte er uforklarlig. Jeg kan i forhold til dagens lov derfor ikke se at det er riktig å snakke om noen diskriminering på grunn av seksuell legning i disse tilfellene. Årsaken til barnløsheten for kvinner som lever i lesbiske forhold, er en annen enn det som er lovgivers begrunnelse for tilbudet – medisinsk eller på annen måte uforklarlig ufrivillig barnløshet.

Regjeringen vil i nær fremtid legge fram en stortingsmelding om evaluering av bioteknologiloven. Jeg vil her ikke foreslå utvidelser når det gjelder hvem som skal få tilbud om kunstig befruktning. Stortinget vil imidlertid få anledning til å diskutere disse spørsmålene i en bredere sammenheng når meldingen blir lagt fram.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke helseministeren for svaret.

Vi vet at på dette feltet, som er et vanskelig felt for mange, har det vært veldig stor bevegelse de siste ti årene. Siden Stortinget behandlet partnerskapsloven i 1992, vet vi også at det i det norske samfunnet har skjedd store endringer, som vi senest sist uke fikk undersøkelser om.

Vi har den siste tiden sett en ny holdning og en ny linje fra Kristelig Folkeparti når det gjelder mange verdipørsmål. Vi vet også at Kristelig Folkeparti nå har end-

ret holdning når det bl.a. gjelder det å sidestille samboendes og giftes rettigheter.

Vi vet at så mange som kanskje 20 000 barn i dag vokser opp med homofile foreldre, og heldigvis har disse barna det like bra som barn med heterofile foreldre.

Da blir spørsmålet som enhver politiker med makt er nødt til å stille seg: Er det slik at vi ønsker å åpne for denne muligheten, slik at vi kan få dette i tryggere og mer ordnede former enn det som faktisk er situasjonen i dag? Det er mitt konkrete spørsmål til statsråden.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Som helseminister må jeg forholde meg til hva helsetjenesten skal tilby av helse-tjenester overfor befolkningen, og på hvilket grunnlag.

Jeg har i mitt svar ikke gått inn på de mer familiepolitiske spørsmålene som representanten Bekkemellem Orheim nå reiser, men forholdt meg til hva som er den faglige medisinske begrunnelse for det tilbudet som helsetjenesten faktisk gir i dag, og jeg kan ikke se at den utviklingen som representanten Bekkemellem Orheim viser til, har endret på grunnlaget i så måte. Hvis man vil gå inn i en diskusjon om endring av helsetjenestens tilbud på et annet og utvidet grunnlag, kan man selvfølgelig gjøre det.

Regjeringen har ikke til hensikt å foreslå endringer på dette punktet, men i meldingen om evaluering av bioteknologiloven vil spørsmålet bli drøftet, og Stortinget vil få anledning til å gjøre de vurderinger som Stortinget ønsker å gjøre i så måte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Da vil jeg igjen takke for svaret. Jeg vil si at på et prinsipielt grunnlag er det slik at helsesektoren hele tiden får nye utfordringer, nettopp gjennom forskningen og den nye kompetansen som vi får innenfor dette feltet. Det gjør at de politiske partiene og Stortinget fortløpende må ta diskusjoner, også diskusjoner som handler om vanskelige etiske spørsmål, og det mener jeg det ville vært interessant om også den ansvarlige i Helsedepartementet – selv om jeg ser at dette går inn på et annet fagdepartements ansvarsområde – hadde gitt et klart svar på. Jeg har forståelse for at denne saken må behandles i Regjeringen, og at Bioteknologiutvalgets innstilling vil komme til behandling i Stortinget. Jeg får da ta til etterretning at helseministeren ikke vil gi et mer utfyllende og konkret svar på mitt spørsmål enn det han nå har gitt.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg si at representanten Bekkemellem Orheim kan være helt trygg på at det i meldingen om bioteknologi vil ligge atskillige etiske spørsmål som Regjeringen mener det er helt nødvendig å drøfte i lys av utviklingen på dette området. Dette er et av spørsmålene som Stortinget vil få anledning til å drøfte.

Jeg har gitt uttrykk for et klart svar på spørsmålet om hva som er min og Regjeringens holdning, nemlig at vi ikke har til hensikt å fremme forslag til endringer av rammevilkårene på dette punktet i forhold til det som har vært gjeldende politikk fra bioteknologiloven ble vedtatt,

slik Harlem Brundtland-regjeringen foreslo det i den stortingsmeldingen som jeg viste til.

S p ø r s m å l 1 2

Arne Lyngstad (KrF): Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Statens helsetilsyn la i juli 2001 fram en rapport om tilstanden for helsetilbudet til skoleungdom. Den avdekket store mangler i tilbudet om skolehelsetjeneste, spesielt i videregående skole. Rapporten inneholdt også flere konkrete anbefalinger til forbedringer.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre helsetilbudet for barn og unge?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: I Samarbeidsregjeringens politiske grunnlag går det fram at Regjeringen vil bygge ut helsestasjons- og skolehelsetjenesten til også å omfatte elever i videregående skole. Sosialkomiteen tar også dette opp i Budsjett-innst. S. nr. 11 for 2001-2002 og uttaler at

«det er nødvendig og ønskelig å iverksette tiltak for å sikre en utbygging av skolehelsetjenesten i videregående skole».

La meg peke på noen elementer som vi arbeider med.

Skolehelsetjenesten reguleres av lov om helsetjenester i kommunene og av forskrift om helsetjenester i skoler. Forskriften har sitt virkeområde overfor barn og ungdom i skolealder som følge av at undervisning i skoler omfattes av opplæringsloven. Forskriften for helsestasjonsvirksomheten gjelder først og fremst for å fremme spedbarns og småbarns psykiske, fysiske og sosiale helse, men kan utvides til å omfatte helsefremmende og forebyggende tiltak for andre grupper. Regjeringen ønsker å styrke ungdomshelsestasjonen, og har derfor satt i gang arbeid med en ny *felles* forskrift for helsestasjons- og skolehelsetjenesten hvor det helsefremmende og forebyggende arbeidet for barn og unge blir løftet fram.

I dette forslaget vil vi konkretisere viktige oppgaver som ungdomshelsestasjonene skal tilby, som f.eks. målrettede helseundersøkelser, helsesamtaler individuelt eller i grupper og foreldreveiledning. Betydningen av det tverrfaglige og tverrsektorielle arbeidet for å styrke det psykososiale arbeidet for barn og unge vil også bli fremhevet. Helsestasjon for ungdom kan ses som en utvidet del av skolehelsetjenesten for å møte individrettede behov, mens skolehelsetjenesten kan styrke det helsefremmende arbeidet for trivsel og gode miljømessige forhold. Denne forskriften vil være et viktig signal til kommunene om prioritering av denne tjenesten. Utkastet skal ut på høring i vår.

Når det gjelder helsetilbudet til barn og unge, omfatter fastlegeordningen selvsagt også denne gruppen. Alle over 16 år kan selv velge fastlege. Er barnet mellom 12 og 16 år, kan det selv fremsette krav om en bestemt fastlege etter samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret. For barn under 16 år er det den eller de som har foreldreansvaret, som velger fastlege på vegne av barnet. Dersom fastlege ikke velges, plasseres barnet på samme

liste som den eller de som har foreldreansvaret. Legetjenesten må og vil fortsatt tilby helsehjelp til ungdom.

I Opptrappingsplan for psykisk helse er det øremerket midler til helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 800 årsverk i planperioden. I tillegg skal 260 flere årsverk benyttes til å styrke støttekontakttilbud og kultur- og fritidstilbud i kommunene. Styrkingen vil gi unge et bedre tilbud for å forebygge rus, vold, mobbing og andre psykiske og psykososiale plager.

Det skal foreligge en politisk vedtatt plan for det psykiske helsearbeidet i kommunene. Planen skal også omhandle psykososiale tiltak for barn og unge. Kommunene skal ha vurdert og omtalt målet om at 20 pst. av tilskuddene skal gå til barn og unge. Mange kommuner har oppdatert sin plan, enten som en separat plan eller som en del av de ordinære planene.

I henhold til opptrappingsplanen skal kommunene melde tilbake om aktivitetene. Det må framgå av tilbakemeldingen at planlagt aktivitet utgjør en økning av aktiviteten svarende til økningen i tilskuddet. Den foreløpige tilbakemeldingen for siste år viser at 13 pst. av tilskuddene går til barn og unge. Det er derfor ønskelig med en sterkere fokusering på innsatsen for barn og unge, og vi har påpekt dette i rundskrivet til kommunene.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg takker for svaret, som jeg også oppfatter som en vilje til å bedre helsetilbudet for barn og unge.

I Kristelig Folkeparti har vi i lengre tid vært bekymret for dette helsetilbudet. Statens helsetilsyn påviste jo også i fjor sommer alvorlige mangler. Spesielt mangler elever i de videregående skoler en skolehelsetjeneste. I denne rapporten påpekte også Helsetilsynet at kommuner skjærer ned på tilbudet til skolehelsetjenesten, og at enkelte kommuner også legger ned helsesøsterstillinger, for så å opprette dem på nytt ved hjelp av midler fra Opptrappingsplan for psykisk helse.

Statsråden viser i svaret sitt til målet om at 20 pst. av tilskuddene i psykiatriplanen skal gå til barn og unge, mens han selv sier at rapportene nå viste – hvis jeg ikke oppfattet det feil – 13 pst.

Er statsråden fornøyd med at bare 13 pst. av tilskuddene går til barn og unge? Hva vil statsråden gjøre overfor de kommunene som legger ned stillinger, for så å opprette dem på nytt ved hjelp av midler fra denne opptrappingsplanen?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først si at kommuner som ikke prioriterer forebyggende helsearbeid, og som ikke prioriterer helsestasjonsvirksomhet rettet inn mot barn og unge, prioriterer meget dårlig i forhold til framtiden, og de skaffer seg selv betydelige problemer som de senere har ansvaret for å reparere. Det er rett og slett en meget kortsiktig politikk.

For det andre må jeg si at opptrappingsmidlene innenfor psykisk helse skal gå til en opptrapping, og det er ikke anledning til å kutte i bunnen, slik representanten Lyngstad nå viste til eksempler på. Det vil bli fulgt opp.

For det tredje vil jeg si at jeg ikke er fornøyd når det gjelder andelen av midlene som går til barn og unge. Det har jeg gitt klart uttrykk for, både overfor sykehusforetakene og overfor kommunene, og i rundskrivet for 2002 er målet om 20 pst. andel til barn og unge av opptrappingsmidlene understreket, og det vil også bli fulgt opp.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg takker for svaret.

Jeg er glad for at statsråden vil stå på sine ambisjoner her, og at han ønsker å følge dette opp både overfor helseforetakene og i en dialog med kommunene.

Statsråden sier også i sitt svar at han gjennom en felles forskrift ønsker å samordne skolehelsetjenesten og helsestasjonene i det han kaller ungdomshelsetjenesten, og perspektivet om at skolehelsetjenesten og disse ungdomshelsestasjonene kan utfylle hverandre, deler jeg.

Men fordelene med skolehelsetjenesten er at den lett når mange, og den er også lett tilgjengelig for ungdom, nettopp fordi den er plassert på skolen, f.eks. i den videregående skolen. Overfor elever i den videregående skolen blir det da viktig med et nært og godt samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og skoleeiere, altså fylkeskommunen. Og elever i den videregående skolen kommer jo også fra flere kommuner.

Vil statsråden fokusere spesielt på behovet for et interkommunalt samarbeid, et samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og kommuner/fylkeskommuner, i arbeidet med helsetjenestetilbudet videre?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror at utgangspunktet nemlig at helsestasjonene i sin alminnelighet og skolehelsetjenesten i særdeleshet møter store deler av den aktuelle befolkningen i en viktig livsfase, er en nøkkel i forhold til å drive godt folkehelsearbeid og forebyggende helsearbeid i Norge. Og den må vi ta vare på. Da må vi sikre et godt samspill mellom nivåene, der eieren av skolen og den ansvarlige for kommunehelsetjenesten er to forskjellige nivåer. Jeg kan forsikre om at i mitt videre arbeid med dette vil dette helsetjenesteperspektivet være sentralt.

S p ø r s m å l 1 3

Fra representanten Raymond Robertsen til helseministeren:

«Vadsø ligger 18 mil fra nærmeste sykehus, og ønsker å modernisere sitt røntgenutstyr. Dette vil gi byens innbyggere et bedre tilbud samt representere en økonomisk besparelse for samfunnet i form av reduserte reisekostnader. Rikstrykdeverket vil ikke gi tilskudd til dette.

Hvilken strategi har Regjeringen for at man ser samfunnets midler under ett, og at staten gjennom Rikstrykdeverket kan bidra til drift av desentraliserte tilbud for å spare reisekostnader?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 4

Signe Øye (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Fredrikstad kommune planlegger 73 boliger for folk med psykiske lidelser eller rusproblemer. Planene er helt avhengig av tilskudd fra den statlige opptrappingsplanen for psykisk helse. Nå viser det seg at staten gir tilskudd til kun fem omsorgsboliger i Fredrikstad og bare 24 boliger i hele Østfold for 2002.

Mener statsråden at dette er en satsing innenfor området psykiatri og rus, og hva vil statsråden foreta seg for at planene Fredrikstad kommune har, kan gjennomføres?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Opptrappingsplanen innebærer en omfattende satsing på psykisk helse. Det er et bredt spekter av virkemidler som tas i bruk for å nå målene i Stortingets vedtak. Ett av disse er satsingen på byggingen av 3 400 omsorgsboliger.

Rammen for tilsagn til omsorgsboliger ble i forbindelse med budsjettbehandlingen i Stortinget fastsatt til 440 boliger for 2002. Denne rammen fordeles bl.a. på bakgrunn av folketall, på tilsvarende måte som for handlingsplanen for eldre. Dette er bakgrunnen for rammen på 24 boliger til Østfold i 2002.

Jeg er av fylkeslegen i Østfold gjort kjent med at Fredrikstad har planer for 82 boliger i løpet av opptrappingsperioden. Fylkeslegen har hittil gitt klarsignal for 26 boliger finansiert over opptrappingsmidler. Fredrikstad vil i alt kunne påregne å få finansiert om lag 45–50 boliger over planen, slik totalrammene nå ligger. Hittil i perioden har Østfold fått tilsagn om 70 boliger. Bare Akershus har fått tilsagn om tilskudd til flere boliger enn Østfold, med 75. Jeg minner ellers om at kommunene har et generelt ansvar for å yte botiltak for dem som har særskilte behov, uavhengig av opptrappingsplanen.

Jeg oppfatter representanten Øyes spørsmål slik at en ser tilskudd til boliger over opptrappingsplanen i sammenheng med satsingen på bedre livsvilkår for mennesker med rusproblemer. Opptrappingsplanen for psykisk helse er i utgangspunktet ikke en satsing innenfor rusområdet. Det er likevel tiltak i planen for personer med dobbeltdiagnoser, og disse vil kunne nyte godt av boliger over opptrappingsplanen.

Kommunene er nå bedt om å melde inn totalbehov for omsorgsboliger til planens målgruppe innen 1. august 2002. Ved den statusgjennomgang og ajourføring av opptrappingsplanen som jeg nå har igangsatt, er det også aktuelt å vurdere rammen for omsorgsboliger. Det vil jeg komme tilbake til i budsjettproposisjonen til høsten.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Problemet er jo at Fredrikstad allerede har kommet så langt i planene med de 73 boligene at de er klare til å stikke spaden i jorda. Fredrikstad kommune har ikke så god økonomi at de kan ta et slikt løft alene, men er helt avhengig av det tilskuddet som staten har sagt de skal gå inn med. Det er også slik at kommunen har planlagt med bakgrunn i et statlig krav. Da er det grunn til å spørre:

Hvorfor har ikke statsråden orientert kommunene om at rammen for tilsagn til omsorgsboliger for 2002 er fastsatt til bare 440 boliger på landsbasis – altså bare er en femdobling av det Fredrikstad alene ber om? Når dette stopper opp, må helseministeren se at dette får det ringvirkninger for hele psykiatrireformen. Jeg spør helseministeren: Finnes det ingen mulighet for at Fredrikstad kan få satt i gang mer enn de fem boligene som det nå ser ut til at de får i 2002?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil minne om at jeg har å holde meg til den satsing på psykisk helse som er vedtatt av Stortinget, både når det gjelder kroner, og når det gjelder denne konkrete tilsagnsrammen. Jeg kan ikke fordele tilsagn utover det Stortinget har gitt meg fullmakt til. Den tilsagnsrammen og den satsingen som er vedtatt av Stortinget, er helt i tråd med det Stoltenberg-regjeringen foreslo i sitt budsjettpropplegg for 2002. Det synes jeg det er greit å minne om i denne debatten.

Når det er sagt, vil jeg si at det er min oppfatning at vi gjennom den totaloversikt som vi nå innhenter fra kommunene pr. 1. august, skal foreta en vurdering av hva som er det samlede behovet i forhold til det Stortinget vedtok da opptrappingsplanen første gang ble behandlet i 1998. Jeg vil komme tilbake til Stortinget i budsjettssammenheng med en vurdering av det. Enn så lenge må jeg styre på grunnlag av de vedtak Stortinget har fattet.

Signe Øye (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Det har også blitt gitt uttrykk for – bl.a. fra representanten Odd Holten, som også representerer Kristelig Folkeparti – at tilskuddet fra staten er avhengig av rammene for Husbanken for neste år. Nå kjenner jo alle til at Regjeringen har kuttet i rammene for Husbanken for inneværende år. Da vil jeg spørre statsråden: Er denne bevilgningen avhengig av de bevilgningene som er gitt til Husbanken for inneværende år?

Nå har jo kommunalministeren i spontanspørretimen i dag sagt at de vil komme tilbake til spørsmålet om det er behov for å øke rammene til Husbanken i revidert. Er det da slik at saken kan løses dersom man øker Husbankens rammer for i år?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Rammene som er satt for tilsagn til omsorgsboliger innenfor Opptrappingsplan for psykisk helse, er egne rammer og egne bevilgninger, gitt av Stortinget til dette formålet. De skal gå til det formålet. Det er oppfølgingen av disse rammene som nå skjer gjennom Sosial- og helsedirektoratet og fylkeslevene ut mot den enkelte kommune. Stortinget vil, når vi har innhentet oversikt over kommunenes totale behov, få anledning til å vurdere omfanget av denne satsingen og tempoet i satsingen gjennom den ordinære budsjettbehandlingen.

Presidenten: Spørsmålene 15 og 16 vil bli behandlet til slutt i spørretimen.

Vi går så til spørsmål 19, da spørsmålsstillerne for spørsmålene 17 og 18 ikke er til stede i salen.

S p ø r s m å l 1 9

Synnøve Konglevoll (A): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«I spontanspørretimen den 27. februar 2002 sa utdanningsministeren om skolesituasjonen i Tromsø bl.a.: «De fleste der vil mene at skolene er i elendig forfatning, men jeg synes ikke det har noen særlig hensikt at jeg som utdanningsminister bare bruker tiden min på å skjelle ut kommuneledelsen der, men heller bistår dem i å prøve å få til en bedre skole.»

Hva vil statsråden konkret gjøre for å bedre forholdene i Tromsø-skolene?»

Statsråd Kristin Clemet: Det er kommuner og fylkeskommuner som har ansvaret for grunnopplæringen i Norge. Staten har på sin side et overordnet ansvar i forhold til regelverk og rammebetingelser for skolene.

Norsk skole ligger på verdenstoppen når det gjelder ressursbruk. Likevel viser internasjonale undersøkelser at norske elever ikke ligger på verdenstoppen når det gjelder kunnskap i basisfagene, sammenlignet med elever fra andre land. Sammenligninger mellom kommunene i Norge viser også at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom ressursinnsats og resultater. Derfor mener jeg at en av hovedutfordringene i norsk skole er å bedre kvaliteten, slik at elevenes resultater står i forhold til de ressursene som allerede blir lagt inn.

Likevel er det slik at Tromsø kommune, sammen med de andre større byene i Norge, står overfor særlige utfordringer. Regjeringen har allerede varslet at den vil fremme en egen storbymelding som tar opp disse utfordringene.

For å bidra til å heve kvaliteten i norsk skole har jeg nedsatt et kvalitetsutvalg som skal vurdere hele grunnopplæringen. Utvalget skal innen 1. april 2003 fremme forslag over et bredt spekter. Parallelt med dette vil departementet se på organisering og styring av grunnopplæringen i tillegg til finansiering og regelverk. Jeg arbeider også for at skolene og deres eiere i større grad skal bruke det handlingsrommet som faktisk finnes i dag. Jeg har bedt Læringscenteret etablere en ordning med bonus-skoler, som skal være et incentiv for skolene til å gå nye veier i arbeidet med å bedre kvaliteten. Gjennom en ny praksis når det gjelder å godkjenne forsøk, vil jeg bidra til økt mangfold. Endringer i reglene om godkjenning av privatskoler kan også bidra til dette.

Som alle vet, er lærerne skolens viktigste ressurs. Det er derfor viktig å sikre at kompetansen hos lærerne alltid er god i forhold til de utfordringene skolehverdagen inneholder. I år vil staten bruke ca. 200–250 mill. kr på videre- og etterutdanning av lærere, i tillegg til de midlene skoleeierne selv bruker. For å sikre tilgang på nok lærere i fremtiden har jeg satt i gang en kampanje for å rekruttere søkere til lærerutdanningen, og jeg vil fremme en melding om lærerutdanningen i løpet av våren.

Jeg er også opptatt av læringsmiljøet for den enkelte. For å bedre det fysiske arbeidsmiljøet i skolen er det i budsjettet for 2002 vedtatt en satsing på skoleanlegg som

gjør det mulig for kommunesektoren å ta opp rentefrie lån på til sammen 15 milliarder kr. I tillegg vil jeg om kort tid fremme en proposisjon med forslag til nye lovbestemmelser om elevenes arbeidsmiljø. Jeg har også bedt Læringscenteret utarbeide en helhetlig plan for arbeidet med lærings- og oppvekstmiljø.

Som representanten Konglevoll forstår, arbeider jeg med en rekke tiltak som hver for seg og samlet vil bidra til å bedre kvaliteten i norsk skole. Disse tiltakene vil naturligvis også Tromsø kunne ha nytte av i sitt arbeid med å oppfylle ansvaret sitt for grunnskolen i kommunen.

Øyvind Halleraker hadde her overtatt presidentplassen.

Synnøve Konglevoll (A): Jeg vil takke statsråden for svaret, selv om det ikke var så konkret i forhold til hva som kan gjøres for å bedre situasjonen i Tromsø-skolene. Det mest konkrete statsråden nevnte, var en melding om storbyproblematikk, og vi ser fram til at den skal komme.

Det er slik, som jeg er blitt fortalt av Ungdomsrådet, at man i Tromsø-skolene i dag sliter med temperaturer på kanskje 12 grader. Det er slik at gardinene blaftrer, og det regner inn i klasserommene. Det er ikke et arbeidsmiljø som motiverer til læring. Det er viktig å satse på kvalitet, og det er viktig å satse på innhold, men når man hører om elever som får vondt i hodet etter en halv skoledag, hjelper ikke det på konsentrasjonen.

Når jeg stiller spørsmål om de konkrete utfordringene i Tromsø-skolene, er det også fordi skolepolitikk nettopp handler om konkrete utfordringer – om den konkrete skolehverdagen i hver enkelt kommune. Ut fra det statsråden sa i spontanspørretimen forleden om at hun ville hjelpe Tromsø til å få til en bedre skole, vil jeg igjen repetere spørsmålet: Hva vil hun konkret gjøre for Tromsø-skolene?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er jo statsråd for hele utdanningssektoren i hele Kommune-Norge, så det er vel liten grunn til å tro at det skal være noen særbehandling av noen spesielle kommuner. Men det er klart at staten gir rammebetingelser både når det gjelder ressurser og en rekke andre forhold, noe jeg, med all respekt, mener jeg var ganske konkret på i mitt svar til representanten Konglevoll.

Når det gjelder ressursspørsmålet, viser jeg til den låneordningen som er vedtatt, og som nettopp gjelder skolebygg. Så vidt jeg har fått vite, har Tromsø kommune meldt et behov på ca. 160 mill. kr under denne låneordningen, og vi får se om den er dimensjonert riktig når vi får bedre oversikt over hvilke behov kommunene melder inn.

Når det gjelder kommuneøkonomien generelt, ligger det inne en realvekst for 2002 i forhold til 2001. Siden budsjettet ble lagt fram, har vi også hatt en rentenedgang som bedrer kommunenes økonomi. Jeg viste spesielt til at vi vil se på storbyenes situasjon, og så viste jeg til en rekke andre tiltak som vedrører Tromsøs mulighet til å bedre skolene. Innenfor gitte rammer vil det jo være mu-

lig for kommunen å løse en oppgave på forskjellige måter, så det er også et ansvar for Tromsø kommune å prioritere riktig.

Synnøve Konglevoll (A): Når det gjelder den låneordninga som arbeiderpartiregjeringa foreslo, og som stortingsflertallet følger opp, er det klart at det er en viktig ordning. Når Tromsø kommune har meldt et behov på 160 mill. kr, så er det i sammenheng med at det er det man etter elevtallet mener man kan få som en rettmessig andel. Men utfordringene i Tromsø kommune er jo langt større enn som så. Da Arbeiderpartiet overtok styret i 1999, var det et etterslep i skolesektoren bare når det gjaldt bygg, på 1,2 milliarder kr. Man planlegger å bruke 800 mill. kr over fire år, og da er 20 mill. kr hvert år som en del av skolesatsinga et helt nødvendig tilskudd.

Den skolesatsinga er bra, og mye av det andre som statsråden tar opp bl.a. om lærerutdanninga, er også bra. Men for å få til en bedre skole både når det gjelder fysisk arbeidsmiljø, og også når det gjelder det psykososiale arbeidsmiljøet – en skole med et godt innhold og en god oppfølging av elevene – er det helt avgjørende at man har en god kommuneøkonomi.

Mitt oppfølgingsspørsmål blir da: Er statsråden enig i at en styrking av kommuneøkonomien er det viktigste generelle tiltaket for å få en bedre skole? Er statsråden enig i at det faktisk er en forutsetning i de aller fleste kommunene? (Presidenten klubber.) Vil statsråden love at hun på denne bakgrunn vil kjempe med nebb og klør innad i Regjeringa for en styrking av kommuneøkonomien? Det er den eneste måten elever, foreldre og de som jobber (presidenten klubber) i skolen, faktisk kan tro på og oppleve at Høyre holder sine valgløfter om en økt satsing på skolen?

Presidenten: Presidenten må få be om at spørsmålet plasseres innenfor den reglementsmessige taletid.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er naturligvis helt enig i at kommuneøkonomien og de økonomiske rammene er viktige, og jeg vil vise til at jeg også mener det har vært viktig å styrke den, ettersom kommuneøkonomien er styrket i 2002. Den kan styrkes gjennom de bevilgningene som ytes fra staten via regjering og storting, men selvfølgelig også ved at vi har en generell økonomisk utvikling som bl.a. gjør at vi får en lavere rente enn vi ellers ville fått. Det er av stor betydning for kommunene.

Men om det at disse rammene økes, er det aller viktigste for å få til en god skole, er jeg i tvil om. Jeg tror ikke vi vet svaret på det. Det er det rett og slett ikke tilstrekkelig forsket på i Norge. Vi vet veldig lite om det vi får ut av skolen, målt i læringsutbytte, som må være det aller viktigste vi skal oppnå ved å gå på skolen i 13 år. Jeg tror personlig at kompetente eiere, kompetente arbeidsgivere, kompetent skoleledelse og kompetente lærere kanskje er den aller viktigste kilden til en bedre skole. Derfor er dette viktige satsingsområder for meg – men

ressursene er selvfølgelig også viktige, og jeg har referert til hvordan vi arbeider med det.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 17.

S p ø r s m å l 1 7

Sylvia Brustad (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Høgskolen i Hedmark driver med en spredt kultur, en bred studieportefølje og en dominans av profesjonsutdanninger. Den nye finansieringsmodellen for universitets- og høgskolesektoren har trådt i kraft som en forsøksordning fra i år. I modellen, som inneholder flere elementer, kommer Høgskolen i Hedmark svært dårlig ut i tildeling av basiskomponenten og i den totale tildeling.

Hva kan statsråden gjøre for at skolen ikke kommer urimelig dårlig ut av den nye finansieringsmodellen?»

Statsråd Kristin Clemet: Det nye finansieringssystemet ble innført fra 2002. Det består av en undervisningskomponent, en forskningskomponent og en basiskomponent. Institusjonene får i gjennomsnitt 26 pst. av bevilgningen knyttet til oppnådde resultater av undervisningsvirksomheten.

Det pekes i spørsmålet på at Høgskolen i Hedmark kommer svært dårlig ut i det nye finansieringssystemet, både når det gjelder «tildeling av basiskomponenten og i den totale tildeling».

Dette er ikke riktig. Innføring av nytt finansieringssystem gir ingen omfordeling av budsjettmidler i 2002 i forhold til 2001. Sagt med andre ord: Alle institusjoner har lik total bevilgning i 2002 som de ville fått om finansieringssystemet ikke hadde blitt innført. Finansieringssystemet ivaretar hensynet til videreføring av ulike aktiviteter som ikke gir uttelling i den resultatbaserte delen av finansieringssystemet. Dette gjelder bl.a. at institusjonene har ulike kostnader knyttet til ulike fagportefølje, distriktshensyn og flere studiesteder, og det viderefører tidligere års politiske prioriteringer. Det nye finansieringssystemet premierer universiteter og høgskoler som utvikler attraktive studier, og som får studentene til å lykkes i studieløpene.

Høgskolen i Hedmark kommer altså i år ikke dårlig ut totalt sett. Basisfinansieringen, som er residualkomponenten i det nye finansieringssystemet, vil speile tidligere politiske prioriteringer, men er også bestemt bl.a. ut fra hvilke studier institusjonen har, og antall avlagte vektall i 2000. Finansieringssystemet legger opp til at alle institusjonene kan øke sine rammer ved økt produksjon uten at det går på bekostning av andre institusjoner.

Finansieringssystemet skal, i likhet med andre komponenter i kvalitetsreformen, evalueres etter en virkeperiode. Det legges opp til en gjennomgang av kostnadene til våren på bakgrunn av institusjonenes egne regnskaper. Disse dataene kan legge et grunnlag for en videre vurdering av kostnadene knyttet til de forskjellige studieprogram. Videre skal departementet vurdere indikatorene i den resultatbaserte forskningskomponenten, som meldt i St.prp. nr. 1 for 2001-2002.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg er nok litt overrasket over at statsråden mener at Hedmark ikke kommer dårlig ut – hvis jeg forstod statsråden rett. Da er det i hvert fall slik at Høgskolen i Hedmark og statsråden har totalt ulike virkelighetsoppfatninger. Ifølge Høgskolen i Hedmark vil skolen tape om lag 20 mill. kr. Det er svært mye, og det vil også sette den desentraliserte strukturen i fare.

Jeg forstår det slik at den nye finansieringsmodellen skal stimulere til økt effektivitet og produksjon. Det vi nå opplever ved Høgskolen i Hedmark, er at skolen blir straffet fordi de i basisåret hadde en svært høy vektallsproduksjon. Mener statsråden at dette er helt feil oppfatning, og mener statsråden det er et problem at en taper 20 mill. kr? Eller mener statsråden at dette ikke vil ha noen negative konsekvenser for Høgskolen i Hedmark?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg kan ikke argumentere mot at noen synes at de kommer dårlig ut, det kan en i og for seg synes hvert år. Enten vi er inne i en omlegging av finansieringssystemet eller ikke, kan man være misfornøyd med sine rammevilkår og ønske at de var bedre.

Det er altså den forrige regjering som har lagt opp systemet for overgang til nytt finansieringssystem. Det er klart at en slik overgang alltid kan være vanskelig og krevende for alle parter, og det har den vært for departementet. Det har vært et utstrakt samarbeid med sektoren for å få dette til. Men det som det ble lagt opp til fra den forrige regjering, og som vi da har videreført, er at fastsettelsen av basisfinansieringen – mange oppfatter at basisfinansieringen er en beregnet størrelse, men det er en residualkomponent – er selve mekanismen som sikrer at ingen institusjoner endrer budsjettnivå som direkte følge av at nytt finansieringssystem etableres.

Jeg vil også si at sektoren har hatt ganske rikelige muligheter til å påvirke datagrunnlaget her. Det har vært flere runder for å få et best mulig datagrunnlag i selve utregningsmodellen. I utgangspunktet hadde institusjonene frist til 1. mars 2001 for å rapportere inn vektallsproduksjonen, men det har senere vært gjentatte frister og utsettelser som har gjort det mulig å få inn korrigeringer i datagrunnlaget. Men vi er jo ikke helt ferdige med dette. Jeg har sagt at vi skal komme tilbake til det, og vi drøfter det med sektoren. Dette står også i St.prp. nr. 1 for 2001-2002.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden igjen for svaret.

Jeg synes det er noe rart ved modellen, i hvert fall slik den nå fungerer i praksis, og det er at de som var effektive da dette ble beregnet, straffes på bakgrunn av det. Jeg hører statsråden sier at dette skal evalueres, og det er bra. Men det jeg er redd for, er at mens gresset gror, så dør kua. Mitt spørsmål er: Vil statsråden ta et initiativ til å justere modellen – en modell som gjør at Høgskolen i Hedmark og, så vidt jeg skjønner, den i Telemark som også har en spredt struktur, kommer særdeles uheldig ut i en overgangsfase – og gjøre noe med den? Og vil også

statsråden være åpen for å ta et møte med Høgskolen i Hedmark for å snakke om dette?

Statsråd Kristin Clemet: La meg si at dette systemet nå virker likt for alle. Utgangsposisjonen er vektallsproduksjonen i 2000, med korrigering etter måloppnåelse for å unngå å belønne institusjoner som har hatt en lav måloppnåelse. Så vil systemet virke slik at det i fremtiden er mye større muligheter for institusjonene til selv å påvirke sine rammer ved at godt arbeid belønnes, og ved at man ikke belønner dårlig arbeid. Men det sies i St.prp. nr. 1 at departementet vil komme tilbake med en vurdering av behovet for justeringer av utregningsmodellen samt størrelsen på de enkelte komponentene når vi har fått erfaring med det nye finansieringssystemet.

Det er i grunnen svaret på spørsmålet fra spørreeren. Vi vil komme tilbake til eventuelle justeringer, og vi vil særlig komme tilbake til indikatorer knyttet til forskningskomponenten. Alt det arbeidet vi foretar med hensyn til fremtidige justeringer, som har vært forutsatt hele tiden fordi vi må ha en overgangsfase her, skjer i nært samarbeid med sektoren.

Med dette kan jeg ikke garantere at alle blir fornøyde til enhver tid, men dette er i hvert fall arbeidet som pågår. Vi vil også se på justeringer.

S p ø r s m å l 1 8

Ranveig Frøiland (A): Eg skal stilla følgjande spørsmål:

«Skrivekunst-akademiet i Hordaland har søkt om tilskot til heilårskurs i barne- og ungdomslitteratur for studieåret 2002-2003 og fått avslag utan grunngjeving. For året 2000 fekk dei tilskott til halvårleg barne- og ungdomslitteraturkurs. Når dei no utvidar kurset, er det for å gjera sistnemnde til eit like attraktivt studietilbod innan Noreg og Norden som det heilårlege dramatikarkurset deira.

Korleis vil statsråden forklara eit slikt avslag?»

Statsråd Kristin Clemet: Dette er en sak som skriver seg tilbake fra før min tid. Skrivekunst-akademiet i Hordaland har tidligere fått midler over statsbudsjettets budsjettkapittel 274, statlige høgskoler, til å arrangere kurs i både dramatikk og litteraturskriving for barn og unge. Disse tildelingene innebærer verken permanente krav på støtte eller støtte til økt aktivitet.

Både Høgskolen i Telemark og Universitetet i Tromsø tilbyr også forfatterstudium. Departementet har ikke funnet å kunne prioritere nye studietilbud på dette fagområdet. Jeg vil vise til at universiteter og høgskoler de siste årene har fått redusert studieplasskapasiteten. Nye studie plasser har kun gått til prioriterte utdanninger som f.eks. helsefag- og lærerutdanning.

Statlige midler til utdanning på universitets- og høgskolenivå blir for øvrig normalt fordelt til de statlige universitets- og høgskoleinstitusjonene og til private høgskoler med eksamensrett, og det har Skrivekunst-akademiet ikke.

Ranveig Frøiland (A): Eg skal få takka for svaret. Eg visste kva tid det vart gjeve avslag, det var ikkje av denne statsråden. Men eg trudde ikkje det var nokon partipolitikk i dette, og derfor syntest eg det var viktig å stilla spørsmålet.

Skrivekunst-akademiet var i 1985 ein av dei første utdanningsinstitusjonane i Norden som tok tak i skriveutdanninga innan dramatikk. Det har vore gjort eit viktig arbeid i Bergen, som har hatt som konsekvens at mange tidlegare studentar har etablert seg som viktige skribentar innan dramatikk.

Det er klart at det er viktig med helseutdanning, det skal vi ikkje diskutera, men spørsmålet mitt er: Ser statsråden det som viktig å stimulera til desse sjangrane som det her er peikt på, barne- og ungdomslitteratur, og å sjå til at staten i framtida kan vera med med litt midlar? Det er jo fylkeskommunen som står bak som etablerar i Hordaland, men KUF har vore med og gjeve statsstøtte heilt sidan 1999 til desse kursa.

Statsråd Kristin Clemet: At man prioriterer slike tiltak innenfor egne rammer, synes jeg bare er positivt, men jeg kan ikke love noe for fremtiden. Jeg har gitt den begrunnelsen som ble etterlyst i spørsmålet, nemlig at det har vært vanskelig å prioritere nye studietilbud på dette området, og at vi også har tatt hensyn til at disse kursene ikke har eksamensrett. Men jeg skal påta meg å ta en del av ansvaret for dette avslaget. Søknaden ble opprinnelig avslått i august, men de søkte på ny, og fikk ytterligere avslag i desember. Så selv om man skulle se positivt på tiltaket, kan jeg altså ikke love støtte for fremtiden.

Ranveig Frøiland (A): Om vi kunne verta samde om å få auka midlane til desse undervisningstilboda, så er det òg viktig – eg synest det er viktig å sjå på andre ting enn helsefag osv. – at staten er med og stimulerer det som går på skrivekunst. Så vi får ha eit felles ansvar for å auka posten, og eg synest at statsråden i forhold til det bør sjå med milde auge og meir positivt på ein søknad, om det kjem ein ny søknad om slike kurs.

Statsråd Kristin Clemet: Vi kan i hvert fall ta et felles ansvar for hovedtrekkene i kvalitetsreformen for høyere utdanning, som jeg har vært inne på i det foregående spørsmål, som også innebærer bedre incentiver til institusjonene til å skaffe seg selv bedre rammevilkår. Da kan de innenfor det prioritere og få til mer selv hvis de er flinke – det kan vi i hvert fall enes om.

Presidenten: Spørsmål 19 er allerede behandlet.

S p ø r s m å l 2 0

Lena Jensen (SV): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Fra skoleåret 1999–2000 til 2000–2001 var det registrert 44 nedlagte grunnskoler. Nedleggelse av skoler i distriktene har pågått i flere år, og er blitt intensivert de siste årene. Resultatet av denne utviklingen er lange sko-

lereiser for barn, svekkelse av et godt oppvekstmiljø og fraflytting.

Ser statsråden alvoret i denne utviklingen, og hva har statsråden i så fall tenkt å gjøre med dette?»

Statsråd Kristin Clemet: Fastsettelse av skolestrukturen er et av de områdene som er overlatt til det kommunale selvstyret og lokal prioritering. Et godt oppvekstmiljø og rimelig reisetid til skolen er viktige hensyn å ivareta i denne forbindelse. Det er imidlertid også viktig å ta hensyn til endringer i bosettingsstrukturen og kommunikasjonsmulighetene. Jeg ser selvsagt at hvor skolen ligger, kan ha stor betydning i lokalmiljøet og for den enkelte elev. Det er neppe slik at den enkelte elev alltid er best tjent med at det ikke skjer noen endring i skolestrukturen. De ulike hensynene må imidlertid veies opp mot lokale behov og forutsetninger. Det betyr igjen at det til syvende og sist er velgernes stemmegivning ved valg som blir prøven på hvorvidt lokalpolitikkerne her har prioritert riktig.

Jeg vil også vise til den redegjørelsen for Regjeringens syn på moderniseringen av offentlig sektor som statsråd Norman tidligere har holdt her i Stortinget. Her fremgikk det bl.a. at Regjeringen går inn for å innføre et krav om totalkostnadsberegninger ved offentlige anbud, offentlige investeringer og større omlegninger av offentlige tjenestetilbud. Som et eksempel ble det vist til at skolesentralisering da i enkelte tilfeller vil kunne fremstå som mindre aktuelt dersom det kommer frem at besparelsen for kommunen vil være mindre enn de ekstra tids- og transportkostnader som påføres barn og foreldre. Dette synes jeg er et meget viktig tiltak.

Lena Jensen (SV): Jeg takker for svaret.

Dette handler ikke om å frata kommunene selvstyre, dette handler om å sikre barns rettigheter i Norge, og Regjeringen er opptatt av at barn skal ha et godt og trygt oppvekstmiljø.

Vi opplever i Norge i dag at elever har reiseavstander opp til syv mil hver dag fram og tilbake til skolen. Dette gir helseproblemer og sosiale problemer, samtidig som det gir store miljøproblemer.

I svaret til representanten Synnøve Konglevoll sa statsråden at hun er en statsråd for hele utdanningssektoren. Det gjelder også distriktsskoler. Vil statsråden ta initiativ til et lovforslag om en maksimumsgrense når det gjelder reiseavstand for elever i grunnskolen?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg har ingen planer om å ta et slikt initiativ. Generelt vet jeg ikke om det er veien å gå overfor kommuner hvis en skal stimulere til en bedre skole, å drive med forbud, påbud, lover osv. Jeg tror vi kan stimulere frem en bedre skole på andre måter. Men hvis det er slik, som representanten Jensen her er inne på, at skolestrukturen, som man da har ansvar for lokalt, virkelig fører til helseproblemer, sosiale problemer, meget dyre transportkostnader osv., så er jo dette noe som nettopp vil bli avdekket dersom man blir tvunget til å gjennomføre totalkostnadsberegninger, og de beregningene

vil da kunne vise f.eks. at noe som lønner seg for kommunen isolert sett, slett ikke er lønnsomt for samfunnet. Det vil være et incentiv til å tenke noe bredere, kanskje også til å være noe flinkere til å samarbeide over kommunegrensene, så personlig synes jeg det er et godt tiltak for å synliggjøre at det å nedlegge en skole kan ha samfunnsmessige effekter som er mer skadelige enn den vinningen man isolert sett ser for kommunen. Jeg tror derfor det er viktigere å gå den veien enn å gå veien om en noe rigid lov.

Lena Jensen (SV): En skole i nærmiljøet mener jeg er en rett og en del av barns rettigheter i Norge i dag.

Jeg begynte mitt spørsmål til statsråden med å si at nedleggelse av grunnskoler har vært intensivert de siste årene. Innenfor helsesektoren ser man at man har regler som bl.a. sier at alle har krav på og rett til enerom på sykehjemmene. Innenfor skolesektoren ser man at det finnes veldig få regler. Jeg ønsker at statsråden skal se på muligheten for å begrense reiseavstanden for veldig mange barn i Distrikts-Norge i dag, og se på den rettigheten som jeg mener barn har: rett til en skole i nærmiljøet.

Statsråd Kristin Clemet: Representanten Jensen snakket om rett og rettigheter. I den grad det refererer seg til juridiske retter og rettigheter, har man et omfattende tilsyns- og klagesystem i norsk skole. Man kan f.eks. bringe saken inn for Statens Utdanningskontor hvis det står om juridiske rettigheter. Og tiltak generelt som kan stimulere til å få fornuftige skolestrukturer og ikke ufornuftige skolestrukturer, vil jeg naturligvis gjerne se på. Jeg har nevnt ett tiltak som statsråd Norman var inne på i sin redegjørelse.

Men når representanten Jensen sier at det er få regler på skoleområdet, blir jeg litt forundret. Mitt inntrykk er at det er en stor grad av nasjonal detaljstyring på skoleområdet. Jeg stiller meg spørsmål om vi ikke bør gå motsatt vei, at vi bør ha litt mindre nasjonal styring, men tydeligere nasjonal styring, og samtidig kanskje også et sterkere tilsyn. Og så får vi vurdere hva det er som skal være absolutte rettigheter og krav i skolesystemet. Det vil vi kunne vurdere til enhver tid.

Som sagt har jeg ikke noen planer om å fremme lovforslag om en akkurat angitt reisevei, men jeg synes kravet om totalkostnadsberegninger, som kommunene burde være interessert i uansett om det er et krav eller ikke fra statens side, bør gjennomføres.

S p ø r s m å l 2 1

Marit Arnstad (Sp): «Reduksjonen av midler til Havforskningsinstituttet har ført til at innsatsen blant annet på flerbestandsforskning må reduseres. I en situasjon med økende bestander av sel og hval er dette svært uheldig.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at forskningen på dette området kan videreføres og utvides til også å omfatte sjøpattedyr?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Spørsmålet må bygge på en viss grad av misforståelse, for det har seg slik at bevilgningen til Havforskningsinstituttet for 2002 over Fiskeridepartementets budsjett kap. 1020 har en realøkning på 27,2 mill. kr. Det er altså langt fra en reduksjon av midler til Havforskningsinstituttet. Av realøkningen skal 4 mill. kr gå til å styrke nettopp ressursforskningen.

I tillegg overtok Havforskningsinstituttet fra 1. januar 2002 de oppgaver innen ressursforskning som hittil har vært utført ved Fiskeriforskning i Tromsø. Dette skal danne grunnlaget for å etablere en egen avdeling av Havforskningsinstituttet i Tromsø. Havforskningsinstituttet får gjennom dette ansvaret for å forvalte den samlede nasjonale innsatsen på ressursforskning.

Fiskeriforskning har på sin side også fått en realøkning i sitt budsjett for 2002, hvorav 4,7 mill. kr er ørmerket til ressursforskning. Denne økningen utgjør sammen med økningen over Havforskningsinstituttets budsjett til ressursforskning en samlet realøkning til ressursforskning på 8,7 mill. kr i 2002.

Hovedinnsatsen innen ressursforskningen skal være å fremskaffe et godt kunnskapsgrunnlag for en bærekraftig høsting av det marine ressursgrunnlaget.

Det skal foretas tellinger med påfølgende bestandsberegninger på grønlandssel og klappmyss i Vesterisen i 2002. Det er foretatt tellinger for kystsel tidligere, som ligger til grunn for uttaket. Arbeidet med bestandsberegninger for hval, med hovedvekt på vågehval, skal videreføres på dagens nivå. Arbeid med hvalens fordeling i økosystemer og interaksjon med fiskerierne skal prioriteres.

Fiskeriforskning har opparbeidet seg stor ekspertise på sjøpattedyr. Innenfor den nye organiseringen, hvor denne ekspertisen vil inngå som en del av Havforskningsinstituttet, ser jeg for meg en betydelig styrket innsats totalt sett på sjøpattedyrforskningen i Norge.

I stedet for å være beskjemmet over en redusert forskningsinnsats på sjøpattedyr, som da ikke er tilfellet, er jeg tilfreds med å kunne si at denne forskningen har fått et styrket grunnlag, og det er både representanten Arnstad og jeg enige om er nødvendig.

Marit Arnstad (Sp): Kommentaren til budsjettssituasjonen ved Havforskningsinstituttet og Fiskeriforskning i Tromsø er det jeg vil kalle en smule skjønning, etter som den forventede ressursinnsatsen på disse områdene i forhold til det budsjettet som ble framlagt i begynnelsen av oktober, ble kuttet ved den tilleggsproposisjonen som ble framlagt i begynnelsen av november. Så vidt jeg husker ca. 7 mill. kr i minus på Havforskningsinstituttet og ca. 3 mill. kr på Fiskeriforskning i Tromsø.

Når det er sagt, vil jeg si at jeg synes det er positivt at fiskeriministeren er opptatt av dette spørsmålet. De reduksjonene som kom fra den nye regjeringen, skapte en viss usikkerhet omkring den framtidige innsatsen på dette området. Jeg synes derfor det er positivt at ministeren nå sier så tydelig at han ønsker seg en kraftigere innsats på området.

Ellers vil jeg benytte anledningen til å spørre om en slik ny innsats ikke bare skal skje innenfor en ny organisering, men i tiden framover også kommer til å skje gjennom en helt bevisst ressursmessig prioritering.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg vil selvfølgelig ikke ha oppfatning om det kommende budsjettet. Regjeringen skal samles på Halvorsbøle til helgen, og jeg skal vokte meg vel for å snakke om fremtiden i så måte. Derimot skal jeg garantere at for fremtiden er dette et prioritert område.

For Regjeringen og for meg som fiskeriminister er det et ønske om økt innsats og flere midler knyttet til bestandsforskning, nettopp fordi vi må se tingene i en økosystemsammenheng. Økosystemforvaltning ligger til grunn for den politikken som har vært ført, og det ser vi både av de klare prioriteringene i budsjettet og av den innsats vi gjør for å øke uttaket av kystsel innenfor de anbefalingene som er der. Vi har økt uttaket av hval innenfor det regimet som er lagt av IWC. På den måten har vi dokumentert at vi er villig til å gå den veien som er nødvendig for å sette dette i sammenheng – da trengs det økt kunnskap om kompliserte sammenhenger – og det har vi gjort gjennom budsjettet. Det er ikke riktig å fremstille det som om kuttet på f.eks. Fiskeriforskning i Tromsø går ut over flerbestandsforskningen. Det er en realøkning som står fast, og det er jeg fornøyd med.

Marit Arnstad (Sp): Jeg får konstatere at fiskeriministeren og jeg ser ut til å være enige om beskrivelsen av behovet for en mer intensiv forskning på dette feltet, særlig i en tid der vi ser at det er økende bestander av både sel og hval. – Så får vi komme tilbake til de framtidige budsjettdiskusjonene når fiskeriministeren og resten av Regjeringen har vært på Halvorsbøle og Stortinget igjen får budsjettspørsmål til drøfting.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg kan bekrefte at det budsjettfremlegget som vil komme for neste år, vil bli fremlagt i Stortinget, og da skal vi drøfte disse tingene!

Presidenten: Det var betryggende!

S p ø r s m å l 2 2

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla følgjande spørsmål til sosialministeren:

«Nokre kommunar legg førebels planane sine på is, med den kostnadsauke det medfører, i påvente av avklaring frå regjering og storting når det gjeld ei verdig avslutning av handlingsplanen for eldreomsorg. Andre har tilbodet til dei mest pleietrengande att å løysa, dei har ikkje noko anna val enn å fortsetja utbygginga utan pr. dato å vera tildelt tilskott.

Kan statsråden stadfesta at dei kommunane som i dag ikkje har tilbod om heildøgns pleie og omsorg til 25 pst. av sine eldre over 80 år, vil få tilskott?»

Statsråd Ingjerd Schou: Regjeringens mål, slik det også er uttrykt i Sem-erklæringen, er å fullføre eldreplanen slik at de mål Stortinget har satt for planen når det gjelder dekning, enerom og modernisering av gammel bygningsmasse, nås.

Etter at Stortinget i budsjettet sluttet seg til en utvidelse av rammen for handlingsplanen med 4 000 plasser, har vi i 2002 en ramme på 8 200 enheter til fordeling. Regjeringen har styrket den statlige styringen over midlene som bevilges gjennom eldreplanen, for å sikre at pengene går til de kommunene som har dårligst dekning, og at heldøgns pleie og omsorg prioriteres ved tildelingen.

Så gjenstår det en bunke med søknader fra kommunene som det ikke er rom for innenfor den tilsagnsrammen Stortinget har satt. Regjeringen arbeider nå med å utarbeide en grundig oversikt over hva som gjenstår i forhold til de mål Stortinget har satt når allerede godkjente byggeprosjekter er ferdig bygd. Fortsatt er om lag halvparten av sykehjemmene og omsorgsboligene som ble reist med midler fra eldreplanen, under bygging.

Regjeringen kommer med en sak til Stortinget denne våren om fullføringen av eldreplanen, hvor vi også vil gjøre opp status og evaluere planen i forhold til de mål Stortinget har satt for eldreplanen. Spørsmålet om en ytterligere utvidelse av tilsagnsrammen vil bli tatt opp her.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet sitt syn er at dei kommunane som har utarbeidd sine planar i samråd med Husbanken, fylkesmannen og fylkeslegen, skal ha eit statleg tilskott. Alt anna er både urettferdig og uakseptabelt. Det er jo òg sjølvmotseiande, for det er statlege instansar som her har gitt råd undervegs. Mange kommunar har endra planane sine fordi Husbanken, fylkesmannen og fylkeslegen har bidrege i forhold til sjølve planlegginga.

Vi har forståing for ei eiga sak, som vi meiner bør innehalda både ei oversikt over innmelde behov, departementet si vurdering, departementet sine forslag og òg ein plan for rekruttering av nødvendig personell, og ikkje minst finansiering og oppfølging. Men det handlar no om å gi kommunane tryggleik, slik at dei som no held på, kan fortsetja og ikkje leggja planane sine til sides i påvente av nye signal. Det handlar faktisk om ei verdig avslutning av eldreplanen.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg er veldig glad for at representanten Meltveit Kleppa er like opptatt av fullføringen av eldreplanen som jeg er. Det som er viktig, og som jeg også regner med at representanten Meltveit Kleppa er enig i, er at det er den rammen som Stortinget har vedtatt, som nå er til fordeling. Der har vi en streng prioritering. Det er viktig at vi holder på utgangspunktet for eldreplanen, nemlig målsettingen for den. Og det blir da en prioritering fra vår side i forhold til hvert enkelt fylke, og det er også en streng prioritering videre fra fylkesmannen til de prosjekter og kommuner som søker. Det er utgangspunktet i den vedtatte rammen.

Så er vi i gang med å vurdere søknadene som jeg nevnte. Der er målene og kriteriene fortsatt de samme, nemlig at det skal være heldøgns pleie- og omsorgsdekning for 25 pst. av de over 80 år hele året, samt enerom og modernisering, som også mange kommuner har behov for.

Vi kommer med en sak om dette til Stortinget til våren, og da får representanten Meltveit Kleppa anledning til både å vurdere saken og delta i debatten om den.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Statsråden viste til dei måla som i si tid vart sette. Fyrste gongen vi såg dette, var i St. meld. nr. 50 for 1996-97, og då var dekning til 25 pst. berre eit av fleire element, men veldig viktig, og òg noko som Stortinget seinare har forsterka.

Eg har gått inn og sett på situasjonen i mitt eige fylke, der denne siste delinga medførte 539 einingar tildelt og 634 på vent. Stavanger og Sandnes er to av fleire kommunar som i denne omgangen på langt nær oppfyller denne dekninga. Andre kommunar har sine tyngste pleie-trengande igjen fordi dei har sytt for ombygging osv. Kva er det som gjer at ikkje statsråden sjølv, som har hovudansvaret for tilrettelegginga av ei sak for Stortinget, kan seia at dekninga av heildøgns pleie og omsorg til 25 pst. av dei over 80 år skal vera resultatet i alle kommunar? Utviding elles skal vi òg koma tilbake til Stortinget med.

Statsråd Ingjerd Schou: Målsettingen om dekning av heldøgns pleietilbud for 25 pst. av dem over 80 år ligger fast. Men jeg regner også med at representanten er like opptatt som undertegnede av at det er den rammen som Stortinget har gitt, vi skal holde oss innenfor.

Som sagt gis det anledning ved den saken om fullføring av eldreplanen som vi kommer med til Stortinget til våren, å se på hvordan vi skal klare å fullføre.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 5.

S p ø r s m å l 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bendiks H. Arnesen til justisministeren, vil bli besvart av næringsministeren som rette vedkommende.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til statsråden:

«Et offentlig utvalg har foreslått å fjerne beredskapslagrene for matvarer som korn, mel og sukker i Nord-Norge. I dag dekker disse lagrene ti måneders forbruk, mens utvalget mener at det er tilstrekkelig med et lager som holder til ti dagers forbruk, og at staten kan overføre ansvaret for dette til den private dagligvarehandelen.

Anser statsråden den foreslåtte ordningen som forsvarlig?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Utgangspunktet for at Nærings- og handelsdepartementet og Landbruksdepartementet under den forrige Bondevik-regjeringen nedsat-

te et utvalg for å se på forsyningsberedskapen av dagligvarer i Nord-Norge, var en erkjennelse av at dagens beredskapsopplegg fortsatt i stor grad er basert på trusselbildet fra den kalde krigens dager. Ettersom det sikkerhetspolitiske trusselbildet endres, må også vår beredskapspolitikk gjøre det. Forutsetningene for beredskapsarbeidet er også endret gjennom at logistikkmonstrene og næringsstrukturen i primærnæringene, foredlingsindustrien og dagligvarenæringen endres. Utvalget har derfor bl.a. vurdert behovet for beredskapslagrene av mel og korn til i alt ti måneders forbruk og av sukker til 30 dagers forbruk, som representanten Arnesen tar opp.

Prosjektgruppens anbefalinger er en kombinasjon av tiltak som skal skape robusthet i den ordinære logistikkstrukturen, planverk for ressursoppbygging i varselingstiden før et mulig invasjonangrep og nedbygging av lagre som var tilpasset tidligere krisescenarier og næringsstrukturer.

Prosjektrapporten er nå ute på høring hos berørte parter. Justisdepartementet skal snart fremlegge en stortingsmelding om samfunnssikkerhet. Jeg vil legge vekt på høringsuttalelsene og behandlingen av stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet før jeg tar endelig stilling til oppfølgingen av utvalgsrapporten, som representanten viste til.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg har lyst til å si at de lagrene som er i landsdelen, er godt spredd og tar hensyn til de store avstandene som er der oppe. Det kan ikke være tvil om at et område med så store avstander og så hardt klima er ganske sårbart i en krisesituasjon. Jeg tenker ikke bare på trusler om invasjon og krig, men på andre krisesituasjoner som kan oppstå i en landsdel med slike avstander. Jeg ser derfor på disse lagrene som en god forsikring for befolkningen og synes ikke at de innsparingene man ønsker å oppnå, står i forhold til den usikkerhet som nå skapes hos folk. Så jeg er glad for at statsråden vil vurdere dette nøye framover.

Men jeg har lyst til å spørre en gang til: Hvis man skal ha slike beredskapslagre, kan det være riktig å overlate til dagligvarehandelen å ha en slik form for beredskap?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Som jeg sa, har altså utvalget avgitt en rapport, og jeg forutsetter at de som satt i dette utvalget, var kjent med det som representanten påpeker, om avstandene i Nord-Norge, om klima og om alle stedlige forhold, og selvfølgelig den endringen som har vært i strukturen hva gjelder grossist- og detaljistledet.

Det er ingen tvil om at beredskapen i sin alminnelighet i tidligere tider i stor grad var basert på at vi hadde mange grossister. Nå er logistikkssystemene slik at varene stort sett er på veiene. Jeg har en fortid i næringslivet, i fiskeindustrien. Jeg husker godt da jeg som ungdom kjørte rundt på Østlandet med trailer og leverte til 20-30 uavhengige grossister. Nå er det snart ikke et lager. Nå leverer man direkte til butikk. Det er noe av det som er det bakteppet som vi lever med.

Utvalgsarbeidet kommer til å være litt reflektert i den meldingen som kommer fra justisministeren. De relevante innvendingene som kommer fra alle høringsinstansene, skal jeg selvfølgelig ha til overveielse når en til sjunde og sist skal fremme en sak om dette. Vi er i hvert fall enige om at beredskapen må være tillitvekkende for den befolkningen den er satt til å skulle betjene.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg føler en viss beroligelse ved det statsråden sier. Men jeg registrerte i avisen Nordlys for en tid tilbake at lederen i Sårbarhetsutvalget, Kåre Willoch, gav uttrykk for bekymring dersom lagrene skulle bli helt nedlagt og det bare skulle være forsyning for ti dager. Så jeg ber statsråden om å følge dette nøye og ta hensyn til de innspill som kommer fra landsdelen selv. Den kjenner best hvor skoen trykker, som har den på, og som bor i området.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg kan i hvert fall forsikre om at alle relevante innspill og alle bekymringer man måtte ha i landsdelen, skal bli vel ivaretatt. At også Kåre Willoch er bekymret, er jo i seg selv egnet til bekymring. Så også det innspillet skal jeg selvfølgelig ta med i vurderingen.

Presidenten: Vi går til spørsmål 23.

S p ø r s m å l 2 3

Geir-Ketil Hansen (SV): «Flere av selskapene i Telenor-konsernet har varslet omfattende nedlegging av lokasjoner med følgende bortfall av arbeid for ansatte. De ansattes organisasjoner hevder at Telenor driver sosial dumping. Det gjøres gjennom å bygge opp parallelle selskaper og legge oppdragene til dem med dårligere lønns- og avtalevilkår, for så å legge ned det andre.

Hvilken arbeidsgiverpolitikk mener statsråden at Telenor som et statlig majoritetseid konsern skal stå for, og hva vil statsråden gjøre for å følge opp dette?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg er kjent med at Telenor er i ferd med å gjennomføre effektiviseringstiltak på opplysnings- og kundeserviceområdet for å tilpasse seg markedets etterspørsel. Tiltakene vil innebære en reduksjon i antall lokaliseringer og en nedbemanning i virksomheten.

Det ligger til selskapets administrasjon og styre å vedta tiltak av denne karakter. Dette er ikke en sak som kommer opp på generalforsamlingen.

Telenor har opplyst at bemanningsreduksjonene skjer i henhold til lover og inngåtte avtaler. Alle ansatte som berøres av omstillingene, vil få tilbud om arbeid ved de stedene som drives videre i Telenor. Ansatte som ikke er villig til å flytte, vil bli hjulpet til å skaffe seg alternativt arbeid i eller utenfor konsernet. I tillegg vil det bli tilbudt avgangsstimulerende ordninger.

Det er en forutsetning at selskapene i sin arbeidsgiverpolitikk holder seg til de regler og avtaler som gjelder på dette området.

Ut fra de opplysninger jeg har fått fra Telenor, legger jeg til grunn at det er tilfellet også i denne saken. Og for å understreke: Jeg legger til grunn at den arbeidsgiverpolitikk som innebærer at man ikke aksepterer den premissen som spøreren har om sosial dumping, gjelder for alle selskap, enten staten har eierskap eller ikke.

Jeg må også minne om at Telenor er et børsnotert selskap, og at strukturendringer, herunder hvilke områder man skal satse på og ikke satse på osv., og de implikasjonene det har for de ansatte, er et selskapsanliggende og ikke et eieranliggende. Det betyr at jeg ikke ser det som aktuelt å utøve innflytelse via eierskapsrollen i denne enkeltsaken.

Geir-Ketil Hansen (SV): Jeg takker for svaret. Jeg er fornøyd med den delen av svaret hvor næringsministeren understreker at Telenor er forpliktet til å følge opp avtaleverket i arbeidslivet.

De omorganiseringene som her er gjort, rammer jo spesielt kvinnearbeidsplasser – kvinner i alderen 45 år og mer, som jeg er informert om, som har vanskeligheter med å skaffe seg annet arbeid, kanskje spesielt i forhold til høy alder, og som også har problemer med å flytte på seg.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på en avtale som den forrige regjeringen gjorde med arbeidstakerorganisasjonene den 3. oktober 2001, en avtale om et mer inkluderende arbeidsliv til beste for den enkelte arbeidstaker, samfunnet og bedriftene. Målet er å få redusert sykefravær og uføretrygding, få flere arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne i arbeid og økt pensjonsalder. Det står også at partene har et særlig ansvar i forhold til et holdningsskapende arbeid for å snu utviklingen.

Det står klart for meg at det som har skjedd i Telenor-konsernet den siste tiden, er i strid med den avtalen som regjeringen inngikk med de ansattes organisasjoner. Så mitt spørsmål til ministeren blir da: Er han enig i at denne avtalen skal gjelde for Telenor-konsernet, som for øvrige statlige bedrifter, og at ledelsen og styrene har et ansvar for å følge opp spesielt denne avtalen?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg legger til grunn at ingen bedrifter er unntatt fra den intensjonsavtalen som det her vises til, fra 3. oktober, ei heller Telenor.

Telenor må i utøvelsen av sitt arbeidsgiveransvar forholde seg til slike intensjonsavtaler, men først og fremst til det lovverket som er bestemt i denne salen, og til de avtalene som gjelder partene imellom. Jeg har ikke fått meg forelagt fra noe hold dokumentasjon på at så ikke er tilfellet. Jeg har ingen indikasjoner på at Telenor har brutt noen avtaler knyttet til den strukturendringen som foregår i selskapet.

At det er en vanskelig situasjon for de individene det angår når arbeidsplassen forsvinner, har jeg ingen problemer med å forestille meg. Men jeg har det inntrykk at norsk næringsliv, herunder Telenor, gjør det som er mulig innenfor økonomisk akseptable rammer, for å lindre de problemene som oppstår i den forbindelse. Det har jeg inntrykk av at også Telenor tar alvorlig.

Geir-Ketil Hansen (SV): Regjeringen kommer, har vi fått signalisert, med en melding om statlig eierskap, statlig virksomhet, innenfor næringslivet. Vil Regjeringen i denne meldingen drøfte også denne siden ved det statlige eierskapet, nemlig arbeidsgiverpolitikken?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Den meldingen som fremlegges, er ikke først og fremst en melding om hvordan arbeidstakerne og arbeidsgiverne i de enkelte selskap skal forholde seg til denne type detaljer. Det som skal gjelde for arbeidstakere av rettigheter og plikter i dette landet, avgjøres etter mitt skjønn av to forhold: Det ene er den lovgivningen som foregår her, som er en beskranking når det gjelder hva avtalepartene siden kan forhandle seg fram til eller bort fra, og det andre er det forhold at man forhandler innenfor det handlingsrommet som foreligger.

Det vil etter mitt skjønn ikke være naturlig for staten som eier å utøve en egen eierskapspolitikk som skal reflektere arbeidsgiverpolitikken i de områdene hvor vi har små eller større eierandeler. Statens egen arbeidsgiverpolitikk er allment kjent, men den gjelder for dem som er ansatt i staten, og det ville etter mitt skjønn ikke være naturlig å utvikle en arbeidsgiverpolitikk som skal gjelde spesielt i de selskapene hvor vi har eierandel.

S p ø r s m å l 2 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kenneth Svendsen til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har følgende spørsmål til vår samferdselsminister, på vegne av Kenneth Svendsen:

«Ifølge VG den 20. februar d.å. vurderer Vegdirektoratet som fremtidig løsning å innføre variable fartsgrenser som i enkelte tidsrom settes til 50 km/t på E6 gjennom Østfold. Bakgrunnen for dette er at trafikkveksten gjennom Østfold har vært langt større enn flertallet på Stortinget har forutsett.

Vil statsråden fremme strakstiltak, bl.a. ved at utbyggingen av ny firefelts vei gjennomføres tidligere enn planlagt?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil først få påpeke at det ikke er riktig at Vegdirektoratet vurderer å etablere et system med variable fartsgrenser ned mot 50 km/t på E6 gjennom Østfold.

Jeg er meget klar over at trafikkveksten på E6 i Østfold er høyere enn på de fleste andre vegstrekninger i landet. Vegen har for dårlig standard i forhold til trafikkbelastningen, utviklingen i trafikkulykker er meget foruroligende og ulykkesfrekvensen er skremmende høy.

Som jeg har uttalt ved flere anledninger, vil jeg gi høy prioritet til å forsere utbyggingen av E6. Som jeg også tidligere har signalisert, vil jeg derfor komme tilbake til Stortinget med et forslag om å forsere utbyggingen av E6 gjennom Østfold.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det var oppløftende å høre at man ikke ønsker å innføre variable fartsgrenser, for med de køene vi har i Østfold i sommerhalvåret, kan bilpasseringene ved Svinesund være over 30 000 i døgnet, og da er jeg redd det vil le ha korket seg helt.

Men så til disse forpliktende uttalelser om å komme tilbake til Stortinget: Statsråden var i Østfold den 4. desember og kom med forpliktende uttalelser. Det samme skjedde i et svarbrev til de ansatte ved bedriften Kynningsrud AS i Østfold, som mistet to av sine ansatte i en trafikkulykke på dødsveien E6.

Statsministeren var i Østfold sist lørdag på fylkesårsmøtet til Kristelig Folkeparti, og han kom også med forpliktende uttalelser.

Nå er det gått ganske lang tid siden 4. desember, og befolkningen i Østfold og de som trafikkerer denne veien, er veldig interessert i å få vite når forslag om bevilgninger kommer, og i hvilken takt utbyggingen av firefelts motorvei på E6 vil bli forsert.

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg viste til i mitt svar, vil jeg komme tilbake til Stortinget med et forslag om denne forseringen, og hvordan den skal finansieres. Når vi opplever en slik ulykkesfrekvens og en slik ulykkesutvikling som vi gjør nettopp på E6 i Østfold, er det viktig å tenke på varige løsninger så vel som på strakstiltak. Hele tiden vurderes det strakstiltak, og det vil innføres strakstiltak der situasjonen er mest prekær. Likevel vil jeg understreke behovet for at vi nettopp må tenke på varige løsninger, ikke bare på strakstiltak, og for meg er det viktig å finne fram til en varig løsning når det gjelder E6 i Østfold.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for tilleggsvaret, og registrerer at hun ikke svarte på mitt spørsmål: når og i hvilken takt man vil forsere utbyggingen. Stortinget har jo vedtatt en utbyggingstakt i veiplanen, så den problematikken som vi her snakker om, skaper stor usikkerhet.

Da statsråden var i Østfold 4. desember, sa hun – skal jeg tro mediene – at utbyggingen burde skje i samme takt som i Sverige, som planlegger å være ferdig fram til Svinesund i 2007, men på grunn av reguleringsproblematikken vil en maksimal utbyggingstakt bety fullt utbygd E6 til Svinesund i 2009. Vi vet at hvis ikke bevilgningene kommer, vil ferdige parseller som er klar til utbygging, ikke få en kontinuerlig utbyggingstakt. Det vil øke kostnadene og også belastningen på alle dem som må betale bompenger gjennom Østfold. Vil man foreta nødvendige bevilgninger, slik at E6 firefelts motorvei kan stå ferdig i 2009?

Statsråd Torild Skogsholm: Når jeg har sagt at vi ønsker en forsering av utbyggingen av E6, ligger det i det at den utbyggingen skal skje raskere enn det som ligger inne i Transportplanen. Det er nettopp det som ligger i begrepet forsering.

Som jeg har sagt tidligere, vil jeg komme tilbake til Stortinget med spørsmålet om hvordan en skal få dette til. Vi vil komme tilbake til det, og derfor vil jeg be om forståelse for at jeg ikke kan gå nøyere inn på det. Men jeg har et mål om at vi skal klare å gjøre det så fort som det er mulig, dvs. at det må være en sammenheng mellom planlegging som er ferdig, og hva som er mulig fysisk å få til, for gjennomføring av dette prosjektet.

S p ø r s m å l 2 5

Sigrun Eng (A): Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Frivillige organisasjonar, som til dømes Røde Kors hjelpekorps, utgjer ein viktig del av redningsberedskapen i fjellet. Intern kommunikasjon er i så måte ein nødvendig reiskap. For dette krev Post- og teletilsynet ei avgift på 350 000 kr pr. år. Berre i Buskerud utgjer dette 90 000 kr.

Meiner statsråden det er rett at organisasjonar basert på frivillig arbeid skal betale avgift til staten for å få utføre eit viktig beredskapsarbeid for folk flest?»

Statsråd Torild Skogsholm: Post- og teletilsynets virksomhet skal ifølge vedtak i Stortinget være selvfinansiert, noe som fremgår av formålsbestemmelsen i den tilhørende gebyrforskriften. Tilsynets gebyrer skal være kostnadsrelaterte. Ved beregningen av gebyrene skal det tas utgangspunkt i tilsynets kostnader på det aktuelle saksfeltet.

Dersom tilsynet gir enkelte aktører/brukere unntak fra plikten til å betale gebyr, fører det til at andre aktører/brukere må finansiere disse kostnadene. Det vil klart stride mot det grunnleggende prinsippet om selvfinansiering som tilsynet bygger på.

I forbindelse med ikrafttreden av ny gebyrforskrift i 2000 satte Post- og teletilsynet ned gebyrsatsene for den type utstyr som Røde Kors bruker, med ca. 15 pst. Post- og teletilsynet arbeider for øvrig med et opplegg for forenkling av frekvensforvaltningen på det aktuelle området, som vil kunne føre til ytterligere reduksjoner i disse gebyrene.

Sigrun Eng (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg har høyrte om den forenklinga som er på gang, men eg ynskjer likevel å følgje opp med nokre fleire spørsmål.

Vi har så vidt avslutta FN's frivillighetsår, året som skulle gi frivillig arbeid meir merksemd. Hjelpekorpsa baserer seg berre på frivillige, ikkje-lønte personar, der investeringar i scooterar, kjelkar og anna utstyr krev både loddsal, bingo, kakelotteri og tiggung. Det verkar lite motiverande fyrst å gi tilskott, som organisasjonane får, for så å ta det tilbake. Det blir å gi med ei hand og ta med den andre. Kunne statsråden tenkje seg å medverke til løysingar på andre måtar? Forstår statsråden frustrasjonen blant dei i hjelpekorpsa som ofte med livet som innsats blir utkalla uansett vêr og føre? Det er ikkje akkurat på solskinsdagar behovet for deira hjelp er størst.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil i aller høyeste grad gi uttrykk for at jeg har forståelse for betydningen av den aktiviteten som slike frivillige organisasjoner arbeider med. Det er likevel slik at det er vedtatt et opplegg for gebyrer på denne aktiviteten hos Post- og teletilsynet, og det er et opplegg som også Stortinget har hatt anledning til å forholde seg til. De bestemmelsene ligger der, og det er ikke slik at det kun er Røde Kors som er underlagt disse reglene. De gjelder alle, og så lenge de reglene ligger der, vil også Røde Kors måtte betale dette gebyret. Samtidig vil jeg understreke at så lenge det er mulig med forenklinger som gjør at det blir lavere gebyrer for slike organisasjoner som Røde Kors, synes jeg det er viktig at vi finner slike løsninger. Det er jeg informert om at Post- og teletilsynet ser på i dag.

Sigrun Eng (A): Eg takkar for svaret på nytt. Eg kunne tenkje meg å gi statsråden ei handsrekking frå Arbeidarpartiet si side når det gjeld litt nytanking. Vi er for vår del i tenkjeboksen med omsyn til bruken av tippe-midlane. Vi ser ting i tida som tilseier at ein må stimulere til meir fysisk fostring, inklusiv friluftsliv. Større aktivitet skaper behov for at dei som stiller opp når vi treng dei, altså hjelpekorpsa og andre liknande organisasjonar, må få behalde tilskota sine utan at Post- og teletilsynet skal ta så høge avgifter at bruken av linja kan bli borte, altså at ein set organisasjonen og bruken av telekommunikasjon tilbake. Det vil på ein måte vere å setje dette i revers. Spleis og dugnad var det ein annan Venstre-statsråd som hadde som sitt salsargument i Bondevik I-regjeringa, og folk beit på. Kunne statsråden tenkje seg å kompensere for desse utgiftene?

Statsråd Torild Skogsholm: Det blir gitt tilskudd til slike organisasjoner hvert år, og i de løpene som går da, kan det selvfølgelig være aktuelt, og vil det være aktuelt, å ta høyde for denne type utgifter som organisasjonene har. Nå er det en del av frekvensforvaltningen som er slik at det må betales gebyrer til Post- og teletilsynet. Det vil være galt av meg her og nå å gi enkeltorganisasjoner muligheten til å slippe unna de gebyrene, mens andre må ha dem. Det er viktig med likebehandling i forhold til den konkrete utfordringen vi har når det gjelder driften av Post- og teletilsynet. Så får vi i de årlige budsjettene komme tilbake til hvordan vi skal forholde oss til tilskudd til de enkelte frivillige organisasjonene.

S p ø r s m å l 2 6

Gunn Olsen (A): Jeg vil også stille et spørsmål til samferdselsministeren:

«Bratsbergbanen i Telemark ble åpnet for trafikk igjen den 13. august 2001. Forutsetningen var at banen skulle trafikkeres, og at driften skulle evalueres. Nå har NSB varslet reduksjon i rutetidene fra juni 2002.

Er evalueringen foretatt?»

Statsråd Torild Skogsholm: I forbindelse med ruteendringen fra 16. juni 2002 har NSB varslet Samferdsels-

departementet om at det vil være nødvendig å redusere ruteproduksjonen som ligger til grunn for statlige kjøp av persontransporttjenester i 2002, på grunn av en meget vanskelig lokomotivførersituasjon. Behovet for å redusere i ruteproduksjonen i siste halvår har bl.a. sammenheng med oppstart av leveranser av 36 nye nærtrafikksett, slik at lokomotivførere må tas ut av trafikk for å gis opplæring på det nye materiellet.

I tillegg har NSB hatt mye større avgang av lokomotivførere i lavere aldersgrupper enn forventet. Etter det jeg er kjent med, mangler NSB for tiden ca. 40 lokomotivførere i forhold til behovet for å utføre dagens produksjon på en tilfredsstillende måte.

I sitt utkast til ruteendring foreslo NSB at togtilbudet på Bratsbergbanen mandag–fredag skulle opprettholdes, mens togtilbudet på lørdager reduseres fra to til en avgang og søndager fra tre til to avganger. Alle bortfalte avganger vil bli erstattet med drosje eller buss. Etter høringsrunden med Telemark fylkeskommune har NSB funnet rom for å utvide togtilbudet med en avgang tur-retur Notodden–Nordagutu mandag til fredag mot å sløyfe en direkteforbindelse mellom Skien og Porsgrunn.

Togtilbudet på Bratsbergbanen følges nøye opp og har en bra trafikkutvikling. Foreløpige analyser tyder på at overgangsmulighetene til Sørlandsbanen har vært av mindre betydning enn tidligere antatt. NSB legger derfor opp til å foreta noen justeringer i forbindelse med de nye avgangene slik at en rask forbindelse mellom Notodden og Grenland prioriteres, framfor at gjennomgående tog står lenge på Nordagutu for å vente på tog på Sørlandsbanen.

Gunn Olsen (A): Jeg takker statsråden for svaret, men det er altså en virkelighet at rutetilbudet vil bli redusert, og jeg føler meg fortsatt litt urolig for den framtidige driften på Bratsbergbanen. Det er veldig kort tid siden 13. august 2001, og det var kjent også den gangen at vi hadde en vanskelig situasjon med hensyn til lokomotivførere. Slik vi oppfattet det, var det en åpenbar forutsetning ved gjenåpning av Bratsbergbanen at trafikken på banestrekningen skulle evalueres etter noen tid, og for å få evaluert trafikkgrunnlaget er det i hvert fall etter min oppfatning en forutsetning at man har et reelt trafikkgrunnlag å evaluere på. Er statsråden enig i det?

Statsråd Torild Skogsholm: Ja, det er viktig at vi har noe å evaluere når vi skal evaluere – det er helt riktig. Og det viktigste av alt er at det er et godt tilbud til de passasjerene som ønsker å reise på denne strekningen. Når vi har den prekjære situasjonen som vi har når det gjelder lokomotivførere, er vi nødt til å disponere disse ressursene på en god måte, og det mener vi ligger inne i det opplegget som NSB har nå. Det er viktig at vi viderefører et godt tilbud for de passasjerene som ønsker å reise på den strekningen. Så skal vi foreta en evaluering når tiden er inne for det, slik som forespeilet.

Gunn Olsen (A): Jeg takker igjen for svaret, men jeg er fortsatt litt urolig, fordi statsråden ikke legger noen do-

kumentasjon på bordet på hvorfor NSB har foretatt den vurderingen, annet enn at lokførersituasjonen er problematisk, slik den lenge har vært.

Jeg tror det er slik at den banestrekningen var lenge ute av drift. Og naturlig nok vil det ta noe tid før passasjerene igjen får gode reisevaner på strekningen, selv om det egentlig går ganske bra. Kan jeg forvente at statsråden følger Bratsbergbanen med argusøyne, slik at vi kan sikre drift på denne banestrekningen også i årene framover?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg kan forsikre om at samferdselsministeren vil holde et våkent øye med alle transportutfordringer vi har i hele landet, inkludert det som ligger i trafikken knyttet til Bratsbergbanen.

S p ø r s m å l 27

Heidi Sørensen (SV): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Vegdirektoratet vil tillate vogntog som er 25,25 meter lange og veier 60 tonn. Alle medlemslandene i EU, unntatt Sverige og Finland, har sagt nei til slike vogntog ut fra hensynet til trafikkikkerhet og miljø. Disse trailerne vil konkurrere på de samme strekningene som jernbanen.

Vil statsråden vektlegge hensynet til trafikkikkerhet, miljø og mulighetene til overgang fra godstrafikk på veg til jernbane i sin behandling av Vegdirektoratets forslag, og dermed si nei til vogntog som er 25,25 meter lange?»

Statsråd Torild Skogsholm: I stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan ble det varslet at Vegdirektoratet ville gjennomføre en høring av spørsmålet om det skal tillates og legges til rette for vogntog inntil 25,25 meters lengde på hele eller deler av det norske vegnettet.

Behandlingen av saken har tatt lang tid. Jeg har nå bedt om at Vegdirektoratets vurdering og tilråding foreligger Samferdselsdepartementet før påske.

Jeg ønsker ikke å foregripe departementets behandling. Jeg kan imidlertid forsikre at hensynet til trafikkikkerhet, miljø og fordeling av godstransport på ulike transportmidler er momenter som vil bli tillagt vekt ved denne behandlingen.

Heidi Sørensen (SV): Som bakgrunn for Vegdirektoratets behandling av denne saken foreligger det en rapport fra Transportøkonomisk institutt som har den noe merkelige konklusjon at dette er til fordel for miljøet. Måten de har klart å regne ut det på, er at man ser bort fra at vegtrafikken vil få økt konkurransekraft i forhold til jernbanen, og ergo ikke ser for seg noen overgang fra gods på jernbane til gods på veg.

Vi vet at hvis vi får konkurrert ut all godstrafikk på jernbane i Norge, vil det føre til 400 000 nye trailertransporter hvert eneste år. Har statsråden tenkt å innhente andre faglige dokumenter enn den TØI-rapporten som ligger til grunn for Vegdirektoratets behandling, når hun skal vurdere miljøkonsekvensene av dette forslaget?

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg sa i svaret mitt, har jeg ikke fått innspillet ennå, og jeg vet faktisk heller ikke hva som blir Vegdirektoratets tilråding. Men det er helt klart at når dette foreligger på mitt bord, vil jeg se på alle høringsuttalelser og også ta innover meg alle relevante vurderinger av saken, uansett om de ligger inne sammen med de høringsuttalelsene som ligger der, eller om de kommer inn i etterkant på andre måter.

Heidi Sørensen (SV): Nå ser vi at NSB på flere strekninger taper konkurransen med gods i forhold til veg. Har statsråden, i forbindelse med kollektivmeldingen, tenkt å komme med forslag om tiltak også på gods-siden, slik at konkurransekraften til jernbanen på gods, f.eks. på strekningen fra Grenland til Oslo, øker, og er statsråden villig til å vurdere kjørevegsavgiften i den sammenhengen?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg anser dette for å være et helt nytt spørsmål, som jeg gjerne kan komme med noen vurderinger av, men jeg anser ikke dette som et tilleggsspørsmål i forhold til hovedspørsmålet.

S p ø r s m å l 28

Inge Ryan (SV): Ja, det blir mange spørsmål til samferdselsministeren! Jeg har følgende spørsmål:

«Posten skal i henhold til konsesjonsvilkårene distribuere post til umiddelbar nærhet av der folk bor, minst tre ganger i uken, unntatt når «særlige geografiske forhold tilsier noe annet». I dag tolkes dette som mindre enn tre husstander pr. km vei. I konsesjonsreglene står det imidlertid ingenting om at lang vei eller spredt bebyggelse i seg selv er grunn nok til unntak.

Hva vil statsråden gjøre for å stramme inn Postens liberale tolkning av konsesjonsvilkårene, som bl.a. frustrerer innbyggerne i Flornes?»

Statsråd Torild Skogsholm: Kravene som stilles i konsesjonen til Posten angående utleveringssted og utleveringshyppighet, skal oppfylles.

Når det gjelder utleveringssted, skal posten utleveres til alle mottakeres postadresse, dvs. bosted/fysisk adresse. Posten kan i *særlige tilfeller* utlevere posten andre steder.

Posten og Post- og teletilsynet har utarbeidet retningslinjer for å presisere kravene som følger av konsesjonen knyttet til plassering av postkasser. Etter disse retningslinjene er færre enn tre husstander i gjennomsnitt pr. kilometer vei et slikt særlig tilfelle som gir grunnlag for unntak fra hovedregelen. I spredtbygde strøk kan posten i disse tilfellene utleveres i postkasser som er plassert mer enn 250 meter fra husstanden. Post- og teletilsynet har opplyst at det på bakgrunn av Postens rapporteringer ikke synes å være vesentlig flere husstander nå enn tidligere som har en avstand på mer enn 250 meter til sin postkasse.

Når det gjelder utleveringshyppighet, skal posten utleveres minst tre ganger i uken. Post- og teletilsynet kan

imidlertid gi dispensasjon fra dette kravet når det er «umulig» eller «urimelig kostnadskrevende». Posten og tilsynet er for tiden i kontakt for å komme fram til en omforent og praktisk håndterbar forståelse av hva som skal regnes som umulig og urimelig kostnadskrevende. Posten har opplyst at det i 2001 bare var 13 av landets husstander som fikk utlevert post færre enn tre ganger pr. uke. 99,94 pst. av alle husstander får post seks dager i uken. Jeg har derfor vanskelig for å kunne karakterisere Postens praktisering av konsesjonsvilkårene på dette området som liberal.

Inge Ryan (SV): Noen av oss synes det er liberalt. Bare i Nord-Trøndelag er 70 husstander rammet av dette. Jeg vil sitere Pauline og Bård Kringen i Flornes, som jeg refererte til tidligere, som driver med svinekjøttproduksjon, skogbruk, jakt- og fiskeutleie og konsulent- og forlagsvirksomhet. De skriver følgende:

«Vårt største problem for fortsatt drift er Posten. For to år siden sluttet Posten med postdistribusjon til vår adresse, samtidig som vi mistet Landpostbudtjenesten. Post må hentes vel to km unna, pakker to mil unna og innlevering av tidsskrifter som vi utgir, tre mil unna.»

Syns ikke statsråden at den type rammebetingelser er krevende hvis man skal prøve å få til næringsvirksomhet i Distrikts-Norge?

Statsråd Torild Skogsholm: Posten er selv ansvarlig for å oppfylle de samfunnsplagte plikter for landet som helhet og finne fram til gode, effektive løsninger for posttjenesten i de enkelte områdene. Som kjent er det Post- og teletilsynet som fører kontrollen med at konsesjonskravene overholdes. Jeg har tillit til at tilsynet følger med på at Posten oppfyller disse konsesjonskravene som er satt knyttet til utlevering av post, også i spredtbygde strøk, og også i det området som det her er snakk om.

Når det gjelder Flornes, har Posten opplyst at det er fire av ca. 80 husstander som har utleveringspostkassen plassert etter reglene for særlige tilfeller. Videre er det fire husstander som har omdeling færre enn seks dager pr. uke. Disse har omdeling annenhver dag. Posten opplyser at det er svært få klager på omdelingstilbudet i Flornes. Det synes derfor som om det er et altoverveiende flertall, også i Flornes, som er fornøyd med Postens omdelingstilbud. Jeg er kjent med at det er et konkret tilfelle hvor spørsmålet om postkasseplassering har vært vurdert av Post- og teletilsynet. Konklusjonen til tilsynet er at det ikke forelå brudd på konsesjonsvilkårene.

Inge Ryan (SV): Jeg tror samferdselsministeren har helt rett i at de aller, aller fleste er fornøyd med Posten. Det tror jeg nok er korrekt. Men det er også noen som har bosatt seg slik at de ikke er fornøyd, og mitt spørsmål til statsråden helt til slutt er: Er det aktuelt å endre konsesjonsloven, eller kanskje det er mer rett å si konsesjonsreglene, at man strammer inn regelverket slik at det blir enda tydeligere hva man ønsker? Det vil si at uansett

hvor man bor i landet, skal man få posten brakt hjem til seg innenfor de reglene som gjelder.

Statsråd Torild Skogsholm: Det er ingen aktuell problemstilling å endre konsesjonen slik som den er i dag. Men det er viktig likevel at vi klarer å komme fram til gode løsninger, slik at innbyggerne i dette landet opplever at de har et posttilbud som er rimelig også i forhold til de krav som konsesjonen setter. Konsesjonen er nettopp utformet på den måten at vi skal ha et slikt tilbud som ivaretar hensynet til landets innbyggere, i den grad det er forsvarlig å drive for Posten. Det er derfor vi også har Post- og teletilsynet som foretar sine vurderinger av om konsesjonen tilfredsstilles. Som sagt er tilbakemeldingene vi har fått, at det skjer her.

S p ø r s m å l 29

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil gjerne få stilte følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Det har i det siste vore ein del merksemd om kva kostnader som er knytte til bygging av tunnelar med relativt liten trafikk, type T-8.

Kva er statsråden sine vurderingar av kostnader knytte til slike tunnelar?»

Statsråd Torild Skogsholm: Det kan ikke gis noe eksakt svar på spørsmålet siden kostnadene vil være avhengige av mange forhold. Som eksempel på slike forhold kan nevnes:

- geologiske forhold
- tunnelen må sikres mot vann og frost
- lengden av tunnelen har betydning for kostnader til tekniske installasjoner som ventilasjon, nødutrustning osv.

Under forutsetning av at fjellet er godt og det ikke er for omfattende vannlekkasjer, vil en normalt kunne bygge en tunnel av nevnte kategori for om lag 40 000 kr pr. løpemeter.

I andre tilfeller, hvis fjellet er dårlig og det er mye vannlekkasje, kan kostnadene fort komme opp i 50 000-65 000 kr pr. løpemeter.

Hvis det skal oppgis et mer eksakt kostnadstall, må det foretas en rekke undersøkelser vedrørende fjell og lekkasjeforhold på det aktuelle stedet.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Stortinget har fleire gonger sagt at for å spare landskap og natur kan det vera ynskjeleg å velja tunneløysingar framfor veg i dagen. Det har vorte følgt opp i ein del heilt konkrete prosjekt ved at ein har løyvt pengar til tunnel. Eg stiller meg eit spørsmål når statsråden seier at det skal kosta så mykje. Eg har informasjon om at relativt nyleg er det sagt at 30 000-35 000 kr er det ein kan venta seg. Når ein går tilbake og ser på nokre av dei siste fullførte prosjekta, ligg prisnivået på det, knapt nok. Eg lurar på kva som er føremålet med å seia at det kostar meir enn

det gjer, for erfaring viser at gjennomsnittsprisane er noko anna enn det statsråden seier.

Statsråd Torild Skogsholm: Det er selvfølgelig ønskelig for meg å kunne bestemme at kostnadene skal være lavere, men det er nå engang ikke slik det er. Når det gjelder kostnader på tunneler, setter jeg min lit til fagekspertisen som foretar beregninger av hva kostnadene vil være ved ulike tunneløsninger. Det er kunnskap jeg må stole på når jeg får ulike innspill. De kostnadene som jeg nevnte i mitt svar, er tall jeg har fått fra fagmiljøet på hva kostnadene ved slike tunneler er.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar igjen for svaret.

Eg stolar også på fagekspertisen, men dei tala eg har, har eg også frå fagekspertisen. Det undrar meg kvifor ein legg seg så langt opp dersom ein ynskjer at ein skal ta miljø- og landskapsvernomsyn, og eg meiner at det er positivt at det vert bygd billig. Ei endring, ein vekst i utgiftene på 20-30 pst., gjeve at det ikkje er spesielle problem, høyrrest for meg mykje ut.

I tillegg er det påstått at di fleire private entreprenørar me får inn, di billigare vert det. No står det att å sjå det, men vil statsråden jobba for at tunneløysingar skal verta så billige som mogleg for at me skal kunna ta andre omsyn enn framkomsttilhøva, og då meiner eg natur- og landskapsvernomsyn?

Statsråd Torild Skogsholm: Man snakker ofte om å flytte fjell. Nå kan jeg verken flytte fjell eller endre på fjell, så slik sett har jeg liten mulighet til å endre på de kostnader som det måtte medføre å bygge tunneler. Men det er selvfølgelig et mål for meg at vi klarer å bygge slike så billig som mulig.

Jeg tror nok representanten Ausdal Starrfelt og jeg er enige om at det er viktig å finne gode miljøløsninger. Da er tunnelen et interessant alternativ å se på. Jeg ønsker selvfølgelig at man skal finne rimelige og gode, men også sikre løsninger. Jeg er villig til å gå mange runder for at vi skal finne fram til de rimeligste løsningene, men jeg vil også ha en sikkerhet for at de er gode og sikre de løsningene vi skal ha.

Dessverre er det ofte slik at vi opplever kostnadsoverskridelser. Så i mange sammenhenger kan det vise seg at det er bedre å være realistisk når man lager kostnadsoverslag, enn å være for optimistisk, selv om vi gjerne skulle ha bygd mange nye prosjekter.

S p ø r s m å l 30

Fra representanten Thore A. Nistad til samferdselsministeren:

«Ifølge nyeste statistikk fra Opplysningsrådet for Veitrafikk er en del fylker sterkt representert i ulykkesstatistikken, spesielt fylkene Østfold, Akershus, Aust-Agder, Oppland, Hedmark og Telemark.

Hvorledes vil statsråden ta fatt i denne uheldige utviklingen, og vil statsråden vurdere å øke veibeivlingene

til disse fylkene i forbindelse med revidert budsjett i vår?»

Presidenten: Dette spørsmålet utgår.

S p ø r s m å l 31

Karin Andersen (SV): Jeg vil få stille kommunal- og regionalministeren følgende spørsmål:

«Kommunal- og regionalministeren har hatt en rekke utspill om endringer i norsk asyl- og flyktningpolitikk. Eksempler på dette er bruk av u-hjelpspenger som press for å få land til å ta imot asylsøkere Norge har avvist, og stopp i ytelse til livsopphold for alle asylsøkere med avslag. Konsekvensene av endringen er ikke kjent. Ingen av sakene er behandlet i Stortinget og visstnok heller ikke i Regjeringen.

Mener statsråden at slike endringer kan gjennomføres uten Stortingets godkjenning?»

Statsråd Erna Solberg: Vi er nå i en situasjon der det kommer svært mange asylsøkere til Norge. I 2001 søkte nærmere 15 000 personer om asyl i Norge. Det vil si en økning på rundt 7 000 personer fra 2000. Det ser ut til at det vil komme enda flere i år. Prognosene nå tilsier 18 000 asylsøkere.

Rundt 70 pst. av dem som søkte om asyl i Norge i fjor, kommer fra Sentral- og Øst-Europa, inkludert Russland og Ukraina. Ifølge Utlendingsdirektoratet er for tiden opptil 40 pst. av asylsøknadene åpenbart grunnløse og behandles etter forenklete prosedyrer.

Situasjonen er altså etter min mening dramatisk, og det er behov for å gjøre noe.

Når en person har fått avslag på en søknad om asyl, plikter vedkommende å forlate landet frivillig. Politiet skal etter utlendingsloven bare føre vedkommende ut med tvang dersom det er nødvendig.

I noen tilfeller blir utlendinger værende i landet tross for at de er nektet tillatelse til å oppholde seg her. De aller fleste kan imidlertid reise frivillig. Dette gjelder for tiden et stort antall personer, som bor i de statlige mottakene. Sammenlignet med f.eks. Sverige har vi langt færre som reiser frivillig fra vårt land.

Jeg kan ikke se noen grunn til at disse personene skal ha et fullverdig tilbud i mottak. Jeg ønsker derfor å innføre en ordning så raskt som mulig der de som har fått avslag på søknaden om asyl, ikke får utbetalt pengereglementsytelser fra det tidspunkt vedtaket er endelig, og utreisefristen er løpt ut. Direktoratet er bedt om å komme med et forslag til hvordan dette skal kunne gjennomføres. Endringene skal markere et skille, men vi skal ta de nødvendige humanitære hensyn.

Jeg mener at slike endringer kan gjennomføres uten Stortingets godkjenning.

Pengereglementet har aldri vært til behandling i Stortinget. Jeg tror nok mange er forbauset over at vi faktisk betaler ut penger til opphold til personer som oppholder seg ulovlig i Norge.

Når det gjelder de tilfeller der hjemlandets myndigheter setter betingelser for å ta tilbake egne borgere, er min mening at alle land har en forpliktelse til å ta imot egne borgere, selv om de ikke ønsker å returnere til sitt hjemland. Jeg mener derfor at det bør kunne være tema i forbindelse med den politiske dialogen med samarbeidsland, der dette kan være relevant.

Jeg vil for øvrig gjøre oppmerksom på at Stortinget tidligere, i St.meld. nr. 6 for 2000-2001, er informert om ønskeligheten av å se asyl- og returspørsmål i sammenheng med bistandspolitiske virkemidler. Ved behandlingen av denne var det ingen i Stortinget som hadde innvendinger til dette standpunktet.

Karin Andersen (SV): Jeg takker for svaret.

Statsråden sier at situasjonen er dramatisk, og at det er behov for å gjøre noe. Det er SV helt enig i. Derfor er vi forbauset over at statsråden velger en slik utspillpolitikk istedenfor å ta sakene opp med Stortinget og få klarert ut nødvendige tiltak. Jeg tror at Regjeringen er tjent med at det er så brei enighet som mulig om de tiltakene som nå kommer i gang.

Det er da også nødvendig at Stortinget blir kjent med at konsekvenser er utredet, og hvilke konsekvenser det er. Vi gikk ganske detaljrikt til verks på dette da vi behandlet stortingsmeldingen om asyl- og flyktningpolitikken i vår. Den omleggingen som er varslet nå, er en vesentlig større endring enn mange av de sakene som ble behandlet i forbindelse med stortingsmeldingen. Derfor mener vi at man burde ha brakt saken til Stortinget.

Når dette er sagt, vil jeg spørre om hvordan man har tenkt seg konsekvensene av dette, f.eks. når det dreier seg om kurdere med avslag. Jeg har i samtaler med statsrådets politiske rådgivere møtt en argumentasjon som går på at det er registrert ca. 1 400 bevegelser av kurdere eller andre personer med norske reisedokumenter, som har reist inn i Irak, og at det skal være en slags type generell begrunnelse for at det ikke er farlig å reise inn. Vet statsråden at det er de samme personene som nå blir nektet livsopphold, som har brukt norske reisedokumenter og reist til hjemlandet?

Statsråd Erna Solberg: La meg først få lov til å understreke at vi har to typer personer når det gjelder frivillig retur. Vi har den typen personer som ganske enkelt kan returneres av oss, også tvangsmessig, men som fortsatt blir her til politiet kommer og henter dem. Det er eksepjonell for Norge at nesten ingen reiser herfra på frivillig grunnlag, men at vi altså må bruke politiet til å sende ut absolutt alle.

Så er det en gruppe personer som er i Norge som kan sendes tilbake, eller som frivillig kan reise tilbake, men som vi ikke klarer å returnere med tvang i det hele tatt. Av den gruppen er en del bosatt. En del av de personene har arbeidstillatelse og er i jobb. Jeg er enig i at man sannsynligvis må differensiere mellom disse to gruppene i begynnelsen. Mitt viktigste formål er at vi skal få flere til å reise frivillig av dem som greit kan reise frivillig. Og det at de ikke mottar penger lenger, vil være det viktigste

signalet for å si at nå er det faktisk slutt på den tiden du kan være i Norge og bruke vårt asylinstitutt til å være her. Det vi vil gjøre, er å knytte dette sammen med det såkalte nye mottakskonseptet som nå er under utarbeiding, hvor de som har fått et avslag, skal i særlige mottak, hvor man ikke vil ha egenhusholdning, men faktisk matservering, slik at de pengemessige ytelsene stoppes, men at det fremdeles vil tas hensyn til at man skal kunne overleve.

Karin Andersen (SV): Jeg hører hva statsråden sier nå, og det er litt leit at man ikke fikk slik informasjon da disse utspillene kom, og at man ikke klarerte dette på forhånd, før man gikk ut med det, for dette skaper stor usikkerhet. Det er som sagt ingen uenighet om prinsippet om at når man har fått et avslag, skal man reise. Det kan også godt tenkes at norske myndigheter må bruke langt tøffere virkemidler enn i dag. Men det er klart det brer seg en stor uro, ikke minst for hvordan det vil slå ut i forhold til uønsket kriminalitet hvis man tar penger fra folk, som da vil stå igjen uten mulighet til å forsørge seg selv.

Men så til det siste punktet, der statsråden også har foreslått at man nå skal begynne å bruke bistandsmidler for å få sendt asylsøkere hjem. Jeg må si at for SVs del regnet vi med at merknaden i stortingsmeldingen dreide seg om bruken av ODA-godkjente midler, som SV har reservert seg mot i lang tid. Kan statsråden avkrefte at det er det som er temaet i stortingsmeldingen, og at man i stortingsmeldingen signaliserte å gå langt utover dette?

Statsråd Erna Solberg: Det som står i den stortingsmeldingen, som SV ikke har hatt noen bemerkninger til, er at det er ønskelig å se asyl- og returspørsmålet i sammenheng med utenriks- og bistandspolitiske virkemidler. Formålet med å se politikkområdene i sammenheng er å få styrket samarbeidet med opphavs- og transitlandene, både med sikte på å motvirke migrasjon og å legge til rette for større vilje i disse landene til å motta egne borgere som ikke har fått tillatelse til å oppholde seg i Norge. Det er ikke noe annet enn det jeg har sagt. Jeg har sagt at vi skal bruke de utenrikspolitiske mulighetene vi har, til å skaffe oss returavtaler med land.

Det er for øyeblikket fem land vi kunne trenge returavtale med. Tre land for å returnere egne borgere, det er spørsmål om Somalia, Etiopia og Eritrea. Og så er det spørsmålet knyttet til transitt/retur av personer fra Nord-Irak, enten over Syria eller over Tyrkia. De områdene må vi få satt i fokus så vi kan få en diskusjon. Jeg har ikke sagt at vi skal tvinge land eller ta fra land bistandsmidlene, men det er altså et element her, og dette elementet må også kunne knyttes inn i de dialogene av utenrikspolitisk betydning man har med landene. Dette ble altså lagt frem for Stortinget i 2000, og det var da ingen innvendinger mot det.

S p ø r s m å l 3 2

Leif Christian Johansen (KrF): Jeg vil tillate meg å stille kommunalministeren følgende spørsmål:

«I 1992 kom det fra Kommunaldepartementet forskrift om nye prinsipper for fylkeskommunale budsjetter og regnskaper. Disse innebar at private helseinstitusjoner som får tilskudd fra fylkeskommunen, må bokføre feriepenger som fordring overfor fylkeskommunen.

Finner statsråden det rimelig at private helseinstitusjoner, som fra 1992 er blitt pålagt å føre feriepenger som fordring i forhold til fylkeskommunen, nå blir økonomisk skadelidende fordi fylkeskommunene ikke vil gi refusjon for feriepenger?»

Statsråd Erna Solberg: I forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialisthelsetjenesten fra 1. januar 2002 er det over statsbudsjettet for 2002 bevilget ca. 2,3 milliarder kr som tilskudd til fylkeskommunene til dekning av tidligere påløpte feriepenger i fylkeskommunene og som kompensasjon for rentetap som fylkeskommunene senere har hatt. Bevilgningen må ses på bakgrunn av endrede regler for føring av feriepenger i kommuneregnskapene.

En del private helseinstitusjoner har tidligere mottatt årlige driftstilskudd fra fylkeskommunene. Disse institusjonene har vært underlagt andre regnskapsregler enn fylkeskommunene, og har slik sett ikke vært direkte berørt av de endrede forskrifter for kommuneregnskapet som er omtalt over. Disse forskriftene påla ikke private helseinstitusjoner bestemte måter å føre feriepenger på. Grunnlaget for beregningen av det årlige tilskudd til den enkelte institusjon har også vært en sak mellom institusjonen og fylkeskommunen.

Noe mindre enn halvparten av feriepengetilskuddet i 2002 står den enkelte fylkeskommune fritt til å nytte til ulike formål, herunder også gi tilskudd til private helseinstitusjoner som eventuelt har fulgt en tilsvarende regnskapspraksis som fylkeskommunene tidligere. Ved beregning av feriepengetilskuddet er likevel en slik utgift ikke medregnet.

Jeg vil som kommunalminister oppfordre fylkeskommunene til å opptre på en ryddig måte i forhold til private helseinstitusjoner, men mener det er vanskelig i respekten for det kommunale selvstyret å pålegge dem bestemte løsninger. Utgangspunktet her bør være at man har avtaler som tar høyde for, også mellom private institusjoner og fylkeskommunen, at man kan finne frem til løsninger på dette problemet. Dessverre har det ikke i alle fylkeskommuner vært ryddige avtaler knyttet til dette.

Leif Christian Johansen (KrF): Jeg takker statsråden for svaret.

Dette er jo et problem som nok særlig er knyttet til overgangsprosessen, overføring av spesialisthelsetjenestene til statlig eierskap. Jeg er også klar over at problemet ikke gjelder i alle fylker, men i enkelte fylker, som statsråden sier, der avtaleverket kanskje ikke har vært ryddig.

Jeg registrerer også at statsråden ser det som naturlig at påløpne feriepenger for de private institusjonene blir inndekt av fylkeskommunen, uten at statsråden vil gi en instruks fra denne sal.

Statsråd Erna Solberg: Vi må ha respekt for det kommunale selvstyret og si at når en kommune eller, som i dette tilfellet, en fylkeskommune inngår avtaler med private aktører, tar man også høyde for nye regler og eventuelt nye pålegg om regnskapsføring av f.eks. feriepenger i forbindelse med de avtalene. Spesielt innenfor sektorer hvor det har vært lange tradisjoner med institusjoner som ikke har vært på tilbud, oppdager vi at det er problemer med at avtaleforholdene ikke nødvendigvis er gode og klare på alle måter, fordi de har vært en integrert del av fylkeskommunens budsjetter og økonomi når vedtakene har vært fattet. Jeg synes likevel ikke det er grunnlag for at man skal gå inn og lage spesielle pålegg overfor fylkeskommunene. Fylkeskommunen er et eget, selvstendig folkevalgt organ som i like stor grad som Stortinget og andre folkevalgte organ må ta ansvar for å ha ryddighet i disse prinsippene. Det er en del av Regjeringens moderniseringsarbeid å sørge for delegering av ansvar og oppgaver, og i denne sammenheng er det ansvar for ryddigheten i fylkeskommunen.

S p ø r s m å l 3 3

Marit Nybakk (A): Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Kvinneandelen i Forsvaret er i dag veldig lav.

Hva har statsråden foretatt seg for å øke kvinneandelen i Forsvaret blant menige og blant befal?»

Statsråd Kristin Krohn Devold: Kvinneandelen i Forsvaret må opp. For å oppnå dette må vi rekruttere flere kvinner og sørge for at de kvinnene som er der, trives, og dermed vil satse på en karriere i Forsvaret.

Derfor tar Forsvaret nå i bruk utradisjonelle virkemidler i rekrutteringsarbeidet. Leir for forsvarsinteresserte jenter i Setesdalen i forrige uke er ett eksempel. Bruk av moderne kommunikasjonsmiddel, som SMS og e-post, er et annet. Vi vurderer også i disse dager å gi kvinner prioritet ved høstens opptak ved befalsskoler, krigsskoler og stabsskoler dersom de ellers oppfyller de krevende kravene til opptak. Et forsvar med en jevnere fordeling mellom kjønnene vil gi et bredere kompetansespekter, og det er viktig.

Kvinner i Forsvaret er gode rollemodeller, som må synliggjøres og brukes aktivt i rekrutteringsarbeidet. Kvinner har interessante muligheter i Forsvaret, og det er ingen andre som er bedre skikket til å formidle det utad med troverdighet enn nettopp de kvinnene som allerede er der.

Vi satser også på tiltak for å beholde kvinner i Forsvaret. Jeg har i et brev til forsvarssjefen utfordret alle de fire generalinspektørene i Forsvaret til å komme opp med gode tiltak til hvordan vi kan oppnå at Forsvaret oppleves som en mer attraktiv arbeidsplass for kvinner.

Bevisstgjøring og holdningsskapende arbeid i forhold til likestilling er også sentralt for å oppnå det. Alle med personellansvar i Forsvarets overkommando skal gjennomføre kurs om temaet «to kjønn – to kulturer» innen utgangen av 2002, og innen utgangen av 2003 skal samt-

lige sjefer med personellansvar i Forsvaret ha gjennomført et slikt kurs. Kvinner skal synliggjøres, og det er min klare målsetting at det skal være kvinner på alle nivåer i alle deler av Forsvaret.

Videre er det iverksatt konkrete tiltak for at et familieliv skal kunne kombineres med en karriere i Forsvaret. Her arbeider vi tett med arbeidstakerorganisasjonene for å finne gode løsninger.

Andre tiltak som jeg vil nevne, er mentorprogram for kvinnelige lederkandidater, nettverk for kvinnelig befal, som er et formelt samarbeidsforum, og generelt bedre praktisk tilrettelegging for kvinner ved avdelingene og skolene.

Forsvarets overkommando har innført en likestillingspris som skal deles ut til en person eller en avdeling som utmerker seg i arbeidet for likestilling, eller som fremmer kvinnenes sak ved konkret handling.

Jeg takker for øvrig representanten Nybakk for spørsmålet om kvinneandelen, og jeg vil presisere at det med kvinner i Forsvaret er en målsetting som jeg tar veldig alvorlig. Det er noe jeg vil prioritere og jobbe hardt med. Ikke minst tror jeg det at vi har en kvinnelig leder i forsvarskomiteen, en kvinnelig nestleder i forsvarskomiteen og en kvinnelig forsvarsminister gjør at vi sammen faktisk kan bidra til å synliggjøre jentene.

Marit Nybakk (A): Jeg vil takke for et svar som var veldig positivt. Jeg er helt enig i det siste som statsråden sa. Jeg tror også vi kan være rollemodeller.

Men jeg vil også spørre hva slags tidsperspektiv statsråden har i forhold til det å få flere kvinner inn i Forsvaret. Da vi behandlet forsvarsreformen, var det et flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, som bad Forsvaret i større grad enn tidligere erkjenne den ressursen som kvinnene representerer innenfor alle områder av Forsvarets virksomhet. Man mente at Forsvaret måtte jobbe aktivt for å bedre rekrutteringen. Jeg er kjent med at Høyre ikke var med på den merknaden, men tvert imot mente det var likestilling i Forsvaret. Jeg er genuint i tvil om det er tilfellet, og i hvert fall tolker jeg statsråden dit hen at hun er enig med meg i dette. Jeg vil, som sagt, spørre hvilken tidsplan statsråden har i forhold til de tiltakene hun nettopp har nevnt.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Mange av de tiltakene jeg nevnte, er det mulig å gjennomføre i 2002. Når det gjelder kursing av ansatte, trenger vi, hvis alle med personellansvar skal gjennom de samme kursene, også å ta 2003 til hjelp. Men i forhold til det med rekruttering kan svært mye gjøres i inneværende år. Her tror jeg faktisk det å besøke f.eks. alle krigsskolene våre og ta opp med skoleledelsen tiltak de kan sette i verk for å gjøre det lettere for jenter som er på skolen, er særdeles viktig – ikke at de skal slippe faglig innhold eller faglige krav, men det kan være måten vi behandler jentene på når de kommer dit, og måten skolene selger seg på når de skal rekruttere studenter. I tillegg tror jeg, som jeg sa, at generalinspektørene, som jo har et overordnet ansvar innenfor

de fire ulike forsvarsgrenene, kan gjøre mer for å legge til rette for å beholde de kvinnene vi har, og rekruttere dem fra skolene og inn i fremtidsrettede stillinger. Og dette bør det være mulig å gjøre i inneværende år.

Marit Nybakk (A): Jeg slutter meg til mye av det som nå er sagt.

Statsråden nevnte i sitt første svar at vi har to kjønn og to kulturer, og jeg tror det kanskje er noe av problemet vi står overfor. Et TV-program nylig viste at bl.a. kultur og sjargong i Forsvaret nærmest mobber kvinnelig befal ut, og at flere av de som faktisk er i Forsvaret, slutter etter kort tid. Jeg vil be statsråden ta de nødvendige skritt for å se på dette særskilt, slik at vi sikrer de målsettinger som er satt, om 7 pst. andel kvinnelig befal – og det er neimen ikke mye – og 13 pst. kvinnelige sivile ledere i Forsvaret. Dette er jo i særstilling i et land som ellers roser seg av å ha likestilling, så Forsvaret må på flere måter gjøres til en attraktiv arbeidsplass for kvinner, og det vil jeg håpe at statsråden og jeg kan samarbeide om.

Statsråd Kristin Krohn Devold: Det er jeg helt enig i at vi kan samarbeide om. Jeg er også enig i at 7 pst. ikke er spesielt ambisiøst, og min målsetting er å komme atskillig høyere enn det.

Jeg vil også knytte en kommentar til filmen «Aldri en av gutta», som ble vist på NRK. Jeg tror nok at mange av oss som så det programmet, hadde de samme reaksjonene knyttet til en del av kommentarene som kom fra menn som figurerte i programmet. Men det positive oppe i alt dette er at programmet var initiert av Forsvaret selv. Det var Forsvarets rekrutterings- og mediesenter som tok initiativ til å få laget denne filmen og faktisk å viderefremme den til NRK, nettopp som et ledd i prosessen med å sette dette i fokus internt i Forsvaret. Og jeg vet at flere av de generalinspektørene vi har, allerede har fanget opp ballen og har konkrete initiativ for å gjøre det lettere for de jentene som vi allerede har der.

S p ø r s m å l 3 4

Karl-Anton Swensen (Kp): Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Petroleumsindustrien slipper ut store mengder vann som inneholder radioaktive og hormonhermende stoffer og radioaktivt bly. Målt i becquerelnivå tilsvarer disse utslippene 20 pst. av utslippene fra Sellafield. Denne typen utslipp av radioaktive stoffer, tungmetaller og organiske miljøgifter fra norsk side svekker vår troverdighet i kampen for å bevare et rent og produktivt hav for oss selv og våre etterkommere.

Hva vil statsråden gjøre for å få stoppet disse utslippene?»

Statsråd Børge Brende: Først vil jeg takke representanten Swensen og Kystpartiet for det gode og nære samarbeidet vi har hatt, som jeg også hadde med representanten Bastesen, for å få stoppet de forferdelige utslippene av technetium-99 – radioaktivt avfall – fra Sellafield-an-

legget. Det er ikke noen tvil om at dette er en trussel mot vårt havmiljø, og vi står overfor en veldig viktig avgjørelse av den britiske regjeringen i løpet av våren. Derfor er jeg litt overrasket over premisset i spørsmålet, nemlig at disse utslippene som man her går inn på, skulle svekke vårt engasjement i forhold til Sellafield-saken. Det kommer jeg tilbake til. Men jeg tror vi nå må stå sammen for å påvirke den britiske regjeringen. Her må vi ikke gi gratis poenger ved at mange representanter nå sier at hvis vi ikke ordner opp i den og den saken, svekker vi oss i Sellafield-kampen. Dette er også viktige spørsmål. Men jeg synes at den koblingen enkelte nå benytter seg av i den prosessen vi har med Storbritannia, er uakseptabel, og den gir meg færre muligheter i forhold til det vi kjører mot britiske myndigheter. Jeg tror vi skal bli enige om at vi skal holde disse sakene fra hverandre, og så skal vi også rydde opp i det som er viktige utfordringer for oss.

Det er en etablert målsetting for norsk petroleumsvirksomhet at vi ikke skal tillate miljøfarlige utslipp av olje og kjemikalier til sjø, dvs. at kravet om nullutslipp skal gjelde. For eksisterende felt er siktemålet at de nødvendige tiltak skal være gjennomført innen 2005. Nye felt skal som hovedregel ikke ha miljøfarlige utslipp. Jeg gjør også oppmerksom på at når det gjelder produsert vann, er det minst like mye av det fra Storbritannias side, og det er en tilleggsdimensjon til det som dreier seg om Sellafield.

Regjeringen vil sikre at målet om nullutslipp av miljøfarlige stoffer til sjø blir nådd. Målet omfatter både olje og tilsatte og naturlig forekommende kjemikalier i det produserte vannet. For at vi skal greie å nå dette målet, må det utvikles ny teknologi og settes i verk en rekke tiltak.

I forhold til ønsket om å sikre et rent og rikt hav for oss selv og våre etterkommere, er det viktig det vi nå har satt i gang, mener jeg, at vi om kort tid vil fremlegge en havmiljømelding. Der går vi også inn på akkurat den problemstillingen som representanten tar opp. Utslippene av *naturlig forekommende* radioaktive stoffer – radium – løst i produsert vann, ikke syntetisk radioaktivitet som kommer fra Sellafield, er ikke godt nok kartlagt på norsk kontinentalsokkel. Selv om det ifølge Statens strålevern ikke er grunn til å anta at radioaktivitet i produsert vann representerer noen vesentlig fare for helse og miljø, forsterker dette behovet for å redusere de totale utslippene av produsert vann fra norsk sokkel.

Det er dette som er innfallsvinkelen til at vi skal bli svekket i Sellafield-kampen, og det kan jeg ikke akseptere. Dette er naturlig radioaktivitet; det andre er syntetisk. Statens strålevern har ikke trukket de samme konklusjoner knyttet til dette. Det er et flott engasjement, og vi skal også rydde opp i dette, men ikke bruke det i Sellafield-kampen.

Karl-Anton Swensen (Kp): Man kan ikke utelukke det ene eller det andre. Det er ikke for å koble dette til Sellafield, men for at vi skal kunne løse problemene, som er ganske alvorlige i seg selv. Så det er ikke en måte å svekke Sellafield-kampen på, tvert imot. Det er riktig

som det blir sagt, at mesteparten kanskje kommer fra britisk sektor.

Kystpartiet vil appellere til oljeselskapene om å få bukt med disse problemene, og håper at Regjeringen vil bidra til at alle farlige utslipp stoppes. Disse utslippene er unødvendige, for det foreligger tilgjengelig teknologi i dag til å fjerne dem.

Mitt oppfølgingsspørsmål til miljøvernministeren blir: Vil Regjeringen stille krav om nullutslipp fra petroleumssektoren?

Jeg er for øvrig enig i det miljøvernministeren sa, at vi må stå sammen i denne kampen. Jeg takker for svaret, og det er klart at vi skal stå sammen, og vi skal gjøre vårt ytterste for å få stoppet disse technetium-99-utslippene fra Sellafield.

Statsråd Børge Brende: Dette kan utvikle seg til en gjensidig utveksling av komplimenter, men jeg vil bare gjenta at jeg vet at Kystpartiet er på plass når det gjelder kampen mot Sellafield. Her om dagen fikk jeg også en hilsen fra Steinar Bastesen på Sunnaas, og han bekreftet at Kystpartiet også videre vil følge opp den kampen som vi fører fra Regjeringens side mot technetium-99-utslippene. Jeg synes også dette er en naturlig oppfølging i forhold til det.

Når det gjelder produsert vann, bør vi og skal vi følge en nullutslippsstrategi. Oljeselskapene skal gås nærmere etter i sømmene. Det er helt åpenbart at de må levere ut fra best tilgjengelig teknologi for å få slutt på unødvendige utslipp fra produsert vann – altså det som blir igjen av det vannet som tas opp fra kontinentalsokkelen, som kan inneholde forurensning.

Det finnes muligheter her, og innen 2005 skal vi ha nullutslippsstrategien på plass.

Karl-Anton Swensen (Kp): Jeg takker igjen for svaret. Det var veldig positivt å høre at man vil ha en nullutslippsstrategi innen 2005.

Man skal være oppmerksom på at det meste av de radioaktive stoffene som følger av olje- og gassproduksjonen, slippes ut i produsert vann fra plattformene. Kun små mengder ender opp som avfall på land. Det årlige utslippet er nå omregnet til 13 Tbj pr. år og stiger jevnt, og det vil igjen medføre at mengden radioaktivt avfall som bringes til land, vil øke betydelig.

Spørsmålet mitt er: Vil Regjeringen være en pådriver for å få etablert et deponi på land snarest? Dette mener jeg også vil være et viktig bidrag fra Norge som pådriver for å få redusert og fjernet disse utslippene, og da tenker jeg også i forbindelse med utslipp fra Danmark, Nederland og ikke minst Storbritannia.

Statsråd Børge Brende: Svaret er ja. Her må en da skille mellom, forstår jeg, det som er produsert vann, som kommer fra sokkelen, og det som kalles med et godt norsk navn «scale», altså avfallsprodukter som kommer på land når man rensar bl.a. rørledningssystemene og lignende, og dem er det ikke opprettet noe sentrallager for. Det er deponert på forskjellige steder rundt omkring i

landet. Vi vil nå stille krav overfor oljeselskapene om at de må få fortgang i å lage et sentrallager. Dessverre er det ikke alle land som følger denne praksisen. Noen tar faktisk dette inn på land og så dumper det i sjøen etterpå, og dette inneholder da også radioaktive stoffer. Det er ikke noen god praksis, og det er vel også meget tvilsomt i forhold til en del internasjonale konvensjoner. Men Statens strålevern vil jobbe videre med å se på hvordan naturlig forekommende radioaktive stoffer løst i produsert vann virker, og kartlegge dette. Foreløpig sier de at det ikke er grunn til å anta at radioaktivitet i produsert vann representerer noen vesentlig fare for helse eller miljø, fordi det er naturlig forekommende radon.

S p ø r s m å l 3 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Hans Seierstad til miljøvernministeren, vil bli tatt opp av representanten Inger S. Enger.

Inger S. Enger (Sp): Jeg tillater meg å spørre miljøvernministeren om følgende:

«Kjerneområdet for jerv i Sør-Norge skal oppheves med virkning fra 1. april 2002. Det er til dags dato ikke kommet signaler på hvordan forvaltningen skal skje når kjerneområdet oppheves.

Hva er Regjeringens politikk på dette området etter 1. april?»

Statsråd Børge Brende: Jeg takker for spørsmålet. Det gir jo også anledning til å presentere det vi har tenkt å gjøre i forhold til å følge opp Stortingets vedtak på dette punktet. Det kan jo være hyggelig når representanten Enger tar opp et spørsmål knyttet til rovvilt, at hun kan få et uttømmende svar i forhold til hvor det ligger nå. Jeg har forstått at representanten ikke alltid har vært like fornøyd med de svarene jeg har gitt på disse spørsmålene, men vi får se hva vi får til i dag.

Regjeringen Stoltenberg vedtok etter fullmakt fra Stortinget å oppheve kjerneområdet for jerv i Sør-Norge med virkning fra 1. april 2002. Vedtaket ble formidlet til Stortinget i budsjettproposisjonen for 2002. Vedtaket innebærer at jerv skal forvaltes med utgangspunkt i et bestandsmål på 10-15 årlige ynglinger i hele Sør-Norge.

En opphevelse av kjerneområdet for jerv i Sør-Norge innebærer endringer i virkemiddelbruken i jerveforvaltningen. Jeg vil legge vekt på å etablere overgangsordningen basert på de rammer som ligger i budsjettproposisjonen.

Departementet arbeider nå med å konkretisere de ulike elementene i en ny forvaltning av jerv i Sør-Norge. Forvaltning av en liten bestand av jerv over et større område i hele Sør-Norge, uten kjerneområde, stiller strenge krav til presisjon i forvaltningen. Det vil derfor fra departementets side bli lagt til rette for at nødvendige forvaltningsverktøy og datagrunnlag foreligger før en forsøksordning med ny jervenemnd iverksettes.

Konkret innebærer dette at bestandsovervåkingssystemet for jerv skal gjennomgås og tilpasses en ny forvalt-

ningsmodell med et vesentlig større geografisk utbredelsesområde, og det skal utvikles modeller for uttak av individer i fåtallige jervebestander.

Videre bør jakten i tråd med budsjettproposisjonen i sterkere grad rettes mot områder med betydelige skader, slik at den skadereduserende effekten forbedres.

Lokal forankring av forvaltningen av jerv i Sør-Norge bør etter min vurdering også sikres gjennom fortsatt utprøving av ordninger der de mest berørte kommuner gis mulighet til å forestå eller bistå i konkrete forvaltningsoppgaver. Dette kan gjelde iverksetting av betingede fellingsstillatelser, organisering av arbeidet med forebyggende tiltak, bruk av lokale fellingslag, og deltakelse i bestandsovervåking.

Dette vil bli fulgt opp, og Stortingets forutsetninger fra i fjor vil også ligge til grunn gjennom opphevelsen av det tradisjonelle kjerneområdet fra 1. april.

Inger S. Enger (Sp): Det er veldig fint at man her er opptatt av dette, men det skal tilpasses en ny modell, sier statsråden, og det er også snakk om forebyggende tiltak, uten at man er konkret på det. Dette begynner nå å haste fordi vi har lamming i disse dager, små dyr skal i mai ut på beite, og folk som skal ha dette som levebrød, er bekymret for dyrene sine. Det har altså ikke kommet noe konkret, men det er mange tiltak som på en måte står på vent. Det er min opplevelse av det når jeg hører statsråden her.

Jeg har nesten lyst å nevne at i 2000 ble det utbetalt erstatning i 91 kommuner. I 2001 gjaldt dette 110 kommuner, så vi ser at jerven sprer seg veldig, og det er derfor viktig at man får konkrete tiltak. Man venter altså på det. Og da må jeg nesten be statsråden konkretisere hva han mener – hva han konkret vil gjøre for å redusere tap av dyr som skal på beite allerede nå i vår.

Statsråd Børge Brende: Jeg oppfatter representanten Enger i retning av at hun også står fast ved det som var Stortingets vedtak i fjor høst, nemlig at noen kjerneområder skal oppheves. Hvis representanten er bekymret for at jerven kan spre seg utover et større område, kan det også være en følge av en oppheving av et kjerneområde. Jeg bare gjør oppmerksom på det. I et kjerneområde skal man jo forvalte innenfor en sone. Hvis jeg forstår representanten rett, så holder også Senterpartiet fast ved opphevelsen av kjerneområdet. Det er klart at det skaper noen nye utfordringer, og det skal vi prøve å følge opp så godt som overhodet mulig. Men da går det ikke an å bruke som argument at man er bekymret over at flere kommuner blir omfattet av jerveskader. Poenget med opphevelsen av kjernesonen er jo at Stortinget følte at det var en urimelig tøff belastning på disse kommunene, ikke minst i Engers eget hjemfylke, Oppland, som da skulle stå for forvaltningen i hele området. Det Regjeringen nå prøver, er å levere på dette så godt som mulig. Men representanten påpeker jo selv de dilemmaer vi er inne i her, at når vi skal oppheve et område, så strekker det seg over et større.

Inger S. Enger (Sp): Jeg vil gjerne følge opp dette. Mitt poeng var at spredningen skjedde lenge før vi fikk opphevet kjerneområdet. Jeg ser godt problematikken som Brende her nevner, men det viser jo nettopp at det er svært viktig å gå inn med sterke tiltak som gjør at tapstallet kan reduseres. Tapstallet for sau var i 2001 13 571 dyr, og det er etisk uforsvarlig. Derfor er det helt nødvendig at departementet går inn med klare og raske «rådgjelder» for å redusere dette.

Jeg må be statsråden være enda mer konkret enn han har vært når det gjelder å komme med tapsreduserende tiltak.

Statsråd Børge Brende: Jeg er ikke uenig i at det forebyggende arbeidet er meget viktig. Når vi skal legge frem helheten i dette, vil det være et viktig element.

Men som også Enger er klar over, ligger det et dilemma i det som Stortinget har vedtatt, nemlig at man skal ha aktive utmarksnæringer kombinert med rovdyr. Det vil alltid kunne oppstå skader, men vi skal begrense dem så mye som mulig, og det må være en del av dette opplegget. Det finnes mange gode innspill knyttet til dette, og dem vil vi komme med når vi legger frem denne saken.

S p ø r s m å l 3 6

Rolf Terje Klungland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Miljøvernministeren har omgjort tidligere vedtak fra departementet om å verne høyproduktivt landbruksareal i Søgne kommune. Flertallet i kommunestyret har ønsket å bygge sykehjem på arealet. Statsråden skriver i sitt brev til kommunen at de mest involverte parter er hørt, og at samtlige har gått imot kommunens ønske. Likevel har statsråden omgjort tidligere vedtak.

Har statsråden lagt miljöhensyn til grunn for vedtaket, eller er det politiske hensyn som har vært utslagsgivende?»

Statsråd Børge Brende: Plan- og bygningsloven legger myndigheten til å fatte planvedtak til kommunene. Jeg mener at lokaldemokratiet er viktig, og at det må foreligge vesentlige regionale eller nasjonale interesser for at det skal være aktuelt å overprøve et kommunalt planvedtak. Jordverninteressene i denne saken var ikke entydige og tungtveiende nok til at jeg ville gå mot kommunestyrets flertall.

Kommunestyrets flertall har gått inn for at et nytt sykehjem skal ha en sentral lokalisering. Etter at den prioriterte lokaliseringen ikke ble godkjent av den forrige miljøvernministeren, har kommunen arbeidet med en alternativ tomt i sentrum. Selv om fylkeslandbruksstyret ikke har fremmet innsigelse til denne lokaliseringen, beslaglegger også den dyrket mark. I tillegg viser det seg at utnyttelsen av denne tomten er komplisert på grunn av hensynet til trafiksikkerheten på tilstøtende riksvei.

Etter min oppfatning har Søgne kommune et godt og miljøvennlig grep om utviklingen av Tangvall sentrum.

Samling av viktige offentlige funksjoner i et kompakt sentrum er god miljøpolitikk som reduserer transportbehovet og muliggjør satsing på kollektivtrafikken. Et kompakt utbyggingsmønster vil også på sikt kunne hindre at utbyggingspresset kanaliseres ut til de større sammenhengende landbruksområdene syd for sentrum. Dette er i tråd med rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging som ble vedtatt av regjeringen så tidlig som i 1993.

Svaret på spørsmålet er derfor at jeg har lagt miljøhensyn til grunn for vedtaket. I forhold til den forrige miljøvernministeren er det mulig at jeg har lagt større vekt på hensynet til utviklingen av et kompakt og miljøvennlig sentrum enn på jordvern. I en sak som denne, hvor ulike miljøhensyn står mot hverandre, bør det legges vesentlig vekt på kommunestyrets helhetsvurdering av hva som vil gi den beste samfunnsmessige løsningen lokalt.

Rolf Terje Klungland (A): Fylkeslandbruksstyret har hatt innvendinger til bygging på dette området, og i Landbruksdepartementets brev av 29. mars 2001 slås det fast at konfliktområdet vest for ungdomsskolen er et areal som skal ha det strengeste vernet mot nedbygging. Landbruksdepartementet anbefaler derfor at innsigelsen tas til følge.

I Søgne kommune har det gått prestisje i denne saken. Flertallet har avvist andre alternativer som har vært pekt på i forhold til å plassere sykehjemmet. Kommunen har derfor selv satt seg i den situasjonen den har kommet i.

Hva er det i de nye innspillene som er kommet, som har fått statsråden til å endre et tidligere fattet vedtak i departementet?

Statsråd Børge Brende: Som jeg sa i mitt forrige svar, legger jeg stor vekt på hva kommunestyret her har kommet til. I Norge har vi et lokaldemokrati som fungerer, og dette har vært en vanskelig lokal avveining mellom to alternativer, der begge dreier seg om matjord. Det tror jeg man skal være klar over.

Kommunestyret ønsket en sentrumsnær tomt til utbyggingen av sykehjemmet. Da den forrige miljøvernministeren ganske overraskende – kan man si – valgte å overprøve det lokale vedtaket, begynte kommunen å arbeide med en annen sentrumsnær tomt, som også var matjord. Men denne tomten har etter hvert vist seg ikke å være egnet, da samferdselsmyndighetene hadde sterke innsigelser fordi den lå for nær en vei, og avkjørselen var meget vanskelig. Kommunen havnet da i et fryktelig dilemma – ettersom man ønsket en sentrumsnær utbygging.

Jeg så ingen grunn til å overprøve kommunestyrets flertall da jeg på nytt fikk saken på bordet. Det er ikke noe illegitimt i det når saken bringes inn for miljøvernministeren for fornyet behandling – ettersom det også var nye opplysninger i saken.

Rolf Terje Klungland (A): Miljøvernministeren har vært høyt på banen i forhold til internasjonale miljø-

spørsmål. Det er bra. Når det kommer til mer nasjonale spørsmål om å verne naturen, viser det seg at det ikke er bra.

Jeg registrerer at partipolitikk og press er viktigere enn miljø for miljøvernministeren når han bruker den argumentasjonen som han gjør – uten å ha det faktagrunnlaget som kommunen opprinnelig hadde når det gjaldt alternative plasseringer av sykehjemmet.

Så langt jeg kan se, foreligger det ikke nye momenter i saken. Hva er det formelle som miljøvernministeren har gjort dette miljøvedtaket og miljøtilnærmingen ut fra?

Statsråd Børge Brende: Jeg takker representanten for komplimenten knyttet til mitt internasjonale miljøarbeid.

Når det gjelder det nasjonale miljøarbeidet, er det sikkert mye som kan sies om det – både når det gjelder tidligere regjeringer og denne regjeringen. Jeg føler meg fryktelig lite truffet i forhold til at dette skulle være en illustrasjon på at miljøet vil tape. Dette er snakk om sentrumsnær utbygging, slik at man reduserer trafikken. Det er snakk om to jorder. Det ene er matjord, og det andre er matjord. Så har samferdselsmyndighetene, etter at kommunen fikk nei når det gjaldt den forrige tomten, sagt at den nye tomten man da valgte, som var sentrumsnær, ikke var brukbar i forhold til det trafikale. Da har det faktisk oppstått en ny situasjon.

Jeg hadde egentlig ikke tenkt å nevne det partipolitiske. Men jeg er gjort oppmerksom på at det ikke var så rent lite partipolitikk i forbindelse med den forrige tomten, hvis det medfører riktighet det som står i budstikka. Vi hadde gruppemøte i går, og det var vanskelig å la være å si noe til de andre, skriver Kjelland Larsen til tidligere statssekretær Stein Lier-Hansen i et brev datert 3. april 2001, to måneder før vedtaket ble fattet i departementet, som da var i tråd med mindretallet, hvor også Arbeiderpartiet var en del. Jeg skal ikke gå noe dypere inn i dette. Det er iallfall det som ble lagt på mitt bord akkurat nå.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmålene 15 og 16.

S p ø r s m å l 1 5

Åslaug Haga (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til utviklingsministeren:

«Den kommende FN-konferansen om finansiering for utvikling kan vise seg å bli resultatløs i den forstand at man ikke vil komme et eneste skritt nærmere en praktisk oppfølging av FNs milleniumserklæring om å halvere den mest ekstreme fattigdommen innen 2015.

Hva vil statsråden gjøre i ukene framover for å sikre at konferansen munner ut i et mer forpliktende dokument enn det som er framforhandlet til nå?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Det faktum at statsministeren, i tillegg til meg selv, skal delta på FN-konferansen om finansiering for utvikling i Monterrey, reflekterer den betydning Regjeringen tillegger konferansen.

Dette blir den første anledning til å drøfte oppfølgingen av tusenårsmålene på politisk toppnivå. Samtidig blir det den første anledningen til en samlet gjennomgang av alle former for utviklingsfinansiering, nasjonal så vel som internasjonal, offentlig så vel som privat. Dette er en nyttig påminnelse om at utvikling dreier seg om langt mer enn bistand. Det må være konsekvens og sammenheng i vår samlede politikk, slik at den på alle områder støtter opp under utvikling og fattigdomsbekjempelse.

Jeg er enig med representanten Haga i at dokumentet er bra, men ikke bra nok. Det er bra i den forstand at det tar millenniumsmålene med fattigdomsbekjempelse i sentrum som utgangspunkt og ledetråd, og det tilrettelegger virkemidler. Likevel er det langt igjen når det gjelder konkrete forpliktelser for de rike landene.

Forberedelsesprosessen har bidratt til at det multilaterale systemet har tallfestet hva det vil koste å oppnå tusenårsmålene om fattigdomsbekjempelse. Zedillo-panelet har beregnet at bistanden må økes med ca. 50 milliarder dollar årlig, en dobling i forhold til nivået i dag. Verdensbanken og IMF har fremlagt beregninger som støtter opp under dette. Dette vil tvinge oss til å bli mer konkrete når vi drøfter tusenårsmålene, både i Monterrey og i fortsettelsen.

Dokumentet er langt fra bra nok når det gjelder nettopp behovet for opptrapping av bistand, enten i konkrete tall og/eller til 0,7 pst. av BNI. Selve dokumentet er det nok vanskelig å få gjort noe med. Det jobber vi nå med å se på. Det reflekterer den enighet det var mulig å oppnå mellom nesten 200 land. Nå arbeider vi for å finne andre måter å få på plass større forpliktelser på. Det dreier seg om konkrete tall, slik finansministeren i Storbritannia, Gordon Brown, har tatt til orde for – han har foreslått en «Marshall-plan» på 50 milliarder US dollar, og få land til å forplikte seg til det, eller tidstabeller for når landene mener de vil oppfylle 0,7 pst.-målsettingen. EU har en prosess gående, og EUs utviklingskomite, utviklingsministrene, arbeider aktivt med dette. G-7-landene har stadig oftere utviklingspolitikk på sin dagsorden, men har hittil ikke tatt et tilsvarende ansvar på finansieringssiden.

Norge tok derfor initiativ til en konferanse i Washington den 19. og 20. februar, hvor hovedformålet nettopp var å rette søkelyset mot behovet for å komme lenger enn konsensusdokumentet til Monterrey. På konferansen utfordret vi bl.a. den amerikanske finansminister på nettopp dette området.

I ukene fram mot konferansen vil jeg ta nær kontakt bl.a. med FN-sekretariatet, med Mexico, med Utsteinlandene, som er nære allierte, og de nordiske landene for at vi sammen skal bidra til å sikre at konferansen gir mer forpliktende resultater enn det som ligger i konsensusdokumentet. Jeg vil altså ta disse kontaktene nå for å se hva vi kan gjøre for å få til mer forpliktelser fra de rike landenes side.

Vi ser på konferansen som en milepæl, og absolutt ikke som en sluttstrek.

Åslaug Haga (Sp): Jeg setter pris på det engasjementet som jeg vet utviklingsministeren har i denne saken, og

som hun også har gitt uttrykk for nå. Men i debatten om utenriksministerens redegjørelse gjorde dessverre statsministeren det klart at han ikke vil arbeide for en internasjonal skatt på valutatransaksjoner. Det er trist, ikke minst fordi dette er et tema i EU i disse dager. En kan sjølsagt som en alternativ finansieringskilde for internasjonale organisasjoner tenke seg andre former for internasjonal skattlegging.

Mitt spørsmål til bistandsministeren blir om hun ser at internasjonal skattlegging er et av alternativene for å finansiere internasjonale organisasjoner og deres virksomhet. I tilfellet hun svarer at hun ser dette som en mulighet, hvilke initiativer vil hun da ta?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg vil gjerne minne representanten Haga om at jeg er utviklingsminister og ikke bistandsminister. Det illustrerer vel nettopp dette spørsmålet om skatt på valutatransaksjoner, som jo også kan ses som et utviklingsrelatert spørsmål.

Opprinnelsen til dette spørsmålet fra representanten Haga er at man skal prøve å få til konkrete resultater i Monterrey – resultater som kan drive prosessen i riktig retning, og resultater som det kan bli oppslutning om. Slik vi leser forhandlingssituasjonen, er verken situasjonen i EU eller situasjonen blant OECD-land slik at det er noen som helst sjanse for en konsensus om en internasjonal skatt på valutatransaksjoner.

De uttrykk vi har brukt tidligere i denne sammenheng, har vært at det er verdt å vurdere. Det vet jeg at sentrumsregjeringen gjorde, og det har også vært denne typen formuleringer man har brukt i Stortinget. Men slik debatten nå går i EU og internasjonalt, er nok dette et spørsmål som i tilfelle ligger svært langt ut i tid, og det er ikke et spørsmål som vil føre til noen som helst konkrete resultater i forhold til Monterrey. Derfor er mitt svar at ja, det kan på sikt kanskje være et alternativ dersom det er mulig å finne løsninger på en god del vanskelige spørsmål knyttet til operasjonaliseringen av et slikt konsept. Det arbeidet har ikke vært tilstrekkelig gjennomført, og det er heller ikke – tror jeg – mulighet nå for at man kan få noen større oppslutning om denne type forslag.

Det er andre typer forslag på nye og kreative finansieringsmekanismer som er nevnt i Monterrey-dokumentet, men som heller ikke der har fått oppslutning. Det er blant de spørsmål som jeg tror blir gjenstand for ganske stor diskusjon i Monterrey, men som man også vil trenge mye tid på å bearbeide. Det gjelder f.eks. spørsmålet om «special drawing rights» for IMF, som George Soros står bak.

Åslaug Haga (Sp): Jeg er i hvert fall glad for at utviklingsministeren ikke avviser internasjonal skattlegging som virkemiddel, sjøl om statsministeren var ekstremt avvisende når det gjelder skatt på valutatransaksjoner.

Men bare for å få litt helhet i hvordan prosessen har gått fram til dette dokumentet som utviklingsministeren og jeg er enige om er for lite forpliktende: Jeg vil gjerne vite hvilke initiativ som er tatt fra norsk side under for-

handlingene om sluttdokumentet for å sikre et mer forpliktende dokument, og om det også er mulig å si noe om hvorfor en ikke har fått gjennomslag for disse eventuelle forslagene.

Statsråd Hilde Frøkjær Johnson: Norge har vært blant de landene som har vært mest aktive i å forsøke å få til forpliktende formuleringer på dette feltet.

La meg si at bildet ikke er helt dystert, fordi det er et ganske enestående dokument når det gjelder konsensus om hva som må til for å skape utvikling i fattige land, og hva som må til for å realisere tusenårsmålene når det gjelder handel, investeringer, godt styresett osv. Men det sviker når det gjelder spørsmålet om ressurser. Der svikter det skikkelig, og det reflekterer nok dessverre den politiske situasjonen i mange av G-7-landene og de rike OECD-landene, hvor man bare har knyttet seg til den tradisjonelle FN-formuleringen om 0,7 pst. uten tidsramme og med «as agreed» som formulering. Som også representanten Haga er kjent med – tror jeg – har USA aldri sluttet seg til denne forpliktelsen. Dermed er vi i den politiske situasjonen at land ikke ønsker å gå lenger, men vi skal prøve å utnytte det momentum som er i Monterrey, for å prøve å se om det er mulig å komme videre og komme med tallmessige forpliktelser.

S p ø r s m å l 1 6

Vidar Bjørnstad (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«Vi har den siste tiden vært vitne til svært ulike signal fra regjeringspartiene angående kjønnskvolter i næringslivet. Nærings- og handelsministeren har gått svært offensivt ut med Regjeringens ambisjoner når det gjelder dette spørsmålet.

Kan Stortinget forvente at statsråden legger fram lovforslag om kvotering i styrerommene?»

Statsråd Laila Dåvøy: Regjeringens utgangspunkt er at det vil styrke norsk næringslivs konkurransevne med et større mangfold i ledelsen av norske bedrifter. Når kvinneandelen i styrene i norske børsnoterte selskaper bare er på 6–7 pst., er dette et signal om at det er langt igjen – dette til tross for at økning av kvinneandelen har vært en uttalt målsetning i mange år. Regjeringen mener det er viktig å iverksette ytterligere tiltak for å øke kvinneandelen.

Den beskjedne kvinneandelen når det gjelder styreverv i Norge, står i sterk kontrast til at kvinner i lang tid har vært i flertall blant studentene ved utdanningsinstitusjonene, og har en solid forankring i yrkeslivet. Jeg tolker den lave kvinneandelen i styrene som et signal om at kvinner har dårligere karriere- og utviklingsmuligheter i arbeidslivet enn menn. Jeg er også svært opptatt av at det må iverksettes tiltak for å bedre situasjonen. Det har vært nyttig med den offentlige debatt som har utspilt seg i den senere tid. Den har vist at det er en allmenn oppfatning at dette er et problem. Debatten har også vist at det er delte

meninger om hva som vil være de beste virkemidlene for å få en jevnere fordeling av kvinner og menn i styrene.

Alle regjeringspartiene er enig i målet om en jevnere kjønnsrepresentasjon. Regjeringen diskuterer nå hvilke virkemidler som bør settes i verk, herunder spørsmålet om lovregler. Regjeringen vil ferdigbehandle dette spørsmålet i nær fremtid.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg merker meg at statsråden er litt mer tilbakeholden nå i forhold til en del standpunkter knyttet til likestilling og spørsmålet om representasjon i styrerommene i næringslivet enn det jeg har registrert at statsråden har uttalt offentlig gjennom media. Men jeg har ikke vanskeligheter med å dele den faktiske beskrivelse av at det er for få kvinner i næringslivets beslutende organer, og at det faktisk er behov for handling.

Som jeg sa: Jeg oppfatter det slik at statsråden nå går noe tilbake og er litt mer avventende i forhold til en del utsagn knyttet opp til at det nå har vært en debatt som har pågått så lenge at en må handle. Det er også direkte sagt og referert i pressen at statsråden f.eks. ønsker en kvotering, og lover å fremme forslag om bedre kjønnsrepresentasjon i styrerommene. I praksis vil vel det bety spørsmål om kvotering.

Mitt oppfølgingsspørsmål er: Står statsråden fast på sine synspunkter som hun har gitt offentlig uttrykk for, og kan hun også formidle det til Stortinget her og nå?

Statsråd Laila Dåvøy: Det har vært en veldig spennende debatt. Jeg har lyst til å gjenta at det som er gledelig med den debatten som er nå, er at det er mange av oss – inkludert meg selv – som ønsker at vi skal ha flere kvinner i styrerommene.

Personlig så jeg to mulige løsninger på et tidligere tidspunkt og har vært veldig offensivt ute i debatten. Hvilket av de to alternativene jeg vil havne på, for å si det slik, har vi ennå ikke tatt stilling til fordi Regjeringen har en diskusjon om hvilke virkemidler vi skal gå inn for.

Så er det også kommet andre forslag, fra andre politikere, fra andre politiske partier. Vi ser også at næringslivet har kommet med noen forslag, og arbeidstakerorganisasjoner som LO har svart på noe.

Grunnen til at jeg ikke kan gi uttrykk for Regjeringens syn her og nå, er at vi er midt inne i debatten, og jeg håper at representanten forstår den situasjonen.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg har forståelse for at det er vanskelig for statsråden å gi uttrykk for Regjeringens syn så lenge Regjeringen har dette til behandling. For så vidt er det en god nok forsikring at statsråden bekreftet at hun i forhold til den behandlingen vil stå fast ved det synet hun har gitt offentlig uttrykk for, at kvotering også – ikke bare i offentlig sektor, men i privat sektor – er et virkemiddel for å oppnå bedre representasjon i de styrende organer i næringslivet. Det er tross alt snakk om å sikre kvinner deltakelse i beslutningsprosessen, og det er et ef-

fektivt virkemiddel for fordeling av makt. Her og nå er det ikke sikkert at vi kommer noe videre.

Jeg vil bare til slutt spørre om statsråden igjen vil stå fast ved partiets syn når det gjelder bruk av lovpålagt kjønnskvoltering i dette spørsmålet, under drøftingene i Regjeringen, eller om hun vil velge å bøye seg for næringslivets menn og det mer tradisjonelle synet i Høyre.

Statsråd Laila Dåvøy: Dette må nok representanten kanskje vente med å få svar på til vi har behandlet saken i Regjeringen. Kvotering er ett virkemiddel. Det andre virkemidlet som jeg på et tidlig tidspunkt også sa kunne være interessant – og jeg gjentar det som jeg har gitt uttrykk for offentlig – er at staten ikke skal kjøpe eller eie aksjer i selskap som ikke har en kvinneandel på 40 pst. i styrerommene. Det kunne være en annen måte å gjøre det på.

Så har det også kommet andre forslag, som f.eks. at næringslivet må få litt mer tid på seg. Jeg merket meg

forleden at også NHO var ute og snakket om en avtale å la sykelønnsordningen, som LO straks svarte nei på. Så her er det en del som svirrer i luften.

Jeg synes det er en svært spennende debatt vi har i Regjeringen. Jeg har bare helt til slutt nok en gang lyst til å gi uttrykk for at det er positivt at så mange er opptatt av saken. Slik sett kunne jo kanskje den forrige regjeringen også ha valgt – hvis den hadde villet – å legge saken fram for Stortinget. Den har jo vært på høring for lang tid tilbake, og har ligget i Barne- og familiedepartementet en stund.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.55.
